

Poznań 2-2005

PORADNIK

Bibliograficzno-
Metodyczny

Vojewódzka Biblioteka Publiczna
Centrum Animacji Kultury

Kwartalnik

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2005

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

SPIS TREŚCI

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Urszula Bzdawka)	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Dorota Osięgłowska – O trudach dorastania (na przykładzie polskiej współczesnej powieści dla młodzieży)	15
Urszula Bzdawka – Odwracanie historii – 60 lat po zakończeniu II woj- ny światowej	23
Andrzej Dudziak – Samorząd terytorialny w Polsce. 15 rocznica reformy samorządowej	32
Bibliografie osobowe: Hans Christian Andersen	52
Jan Nowak-Jeziorański	55
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Beata Swiderska – Ekologiczny express	59
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	66
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	76
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	97
V. KRONIKA	104

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na II kwartał 2005 roku. Szerszy zestaw dat na II kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

ROK 2005 SEJM RP OGŁOSIŁ ROKIEM JANA HENRYKA DĄBROWSKIEGO

K w i e c i e ń

	IV		– Miesiąc Pamięci Narodowej
(65)	1 IV	1940	– NKWD rozpoczęło formowanie transportów śmierci z polskimi oficerami – jeńcami obozów w Kozielsku, Ostaszkowie i Starobielsku. Zbiorowe mordy – określone symboliczną nazwą „zbrodnie katyńskie” dokonywane były od kwietnia do maja 1940 r.
(130)	1 IV	1875	– Ur. Edgar Wallace, pisarz amerykański (zm. 10 II 1932)
(255)	1 IV	1750	– Ur. Hugo Kołłątaj, pisarz polityczny, historyk (zm. 28 II 1812)
	2 IV		– Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci
(200)	2 IV	1805	– Ur. Hans Christian Andersen, bajkopisarz duński (zm. 4 VIII 1875)
(165)	2 IV	1840	– Ur. Émile Zola, pisarz francuski (zm. 28 IX 1902)
(115)	3 IV	1890	– Zm. Oskar Kolberg, kompozytor i etnograf (ur. 22 II 1814)
(25)	4 IV	1980	– Zm. Władysław Tatarkiewicz, filozof, estetyk, historyk sztuki, nauczyciel (ur. 3 IV 1886)
(70)	5 IV	1935	– Zm. Emil Młynarski, kompozytor (ur. 18 VII 1870)

(485)	6 IV	1520	– Zm. Rafael (właśc. nazw. Raffaello Santi), malarz włoski (ur. 26 III 1483)
	7 IV		– Światowy Dzień Zdrowia
(235)	7 IV	1770	– Ur. William Wordsworth, poeta angielski (zm. 23 IV 1850)
(145)	8 IV	1860	– Ur. Józef Weyssenhoff, powieściopisarz i nowelista (zm. 6 VII 1932)
(100)	9 IV	1905	– Ur. William Fulbright, amerykański polityk, inicjator rządowego programu międzynarodowej wymiany stypendiów tzw. stypendia Fulbrighta (zm. 9 II 1995)
(480)	10 IV	1525	– Hołd pruski, złożony na Krakowskim Rynku przez ks. Albrechta Hohenzollerna królowi Rzeczypospolitej Obojga Narodów Zygmuntowi Staremu
(85)	10 IV	1920	– Ur. Maciej Słomczyński (Joe Alex), tłumacz literatury angielskiej, autor powieści kryminalnych (zm. 21 III 1998)
(100)	11 IV	1905	– Ur. Jozsef Attila, poeta węgierski (zm. 3 XII 1937)
(15)	11 IV	1990	– Sejm uchwalił ustawę o zniesieniu cenzury
(60)	12 IV	1945	– 1 Dywizja Pancerna gen. Stanisława Maczka wyzwołała obóz kobiecy w Oberlangen, gdzie więziono uczestniczki powstania warszawskiego
(85)	12 IV	1920	– Ur. Anna Kamińska, poetka, tłumaczka literatury serbo-chorwackiej, autorka utworów dla dzieci (zm. 10 V 1986)
(60)	12 IV	1945	– Zm. Franklin Delano Roosevelt, amerykański polityk, czterokrotnie wybierany na prezydenta Stanów Zjednoczonych w 1932, 1936, 1940 i 1944 r. (ur. 30 I 1882)
	13 IV		– Dzień Pamięci Ofiar Katynia
(310)	13 IV	1695	– Zm. Jean de La Fontaine, bajkopisarz francuski (ur. 8 VII 1621)

(75)	14 IV	1930	– Zm. Władimir Majakowski, poeta rosyjski
(ur. 19 VII 1893)
	15 IV		– Międzynarodowy Dzień Kombatanta
(120)	15 IV	1885	– Ur. Tadeusz Kutrzeba, generał, we wrześniu 1939 r. dowodził grupą armii „Pomorze” i „Poznań” (zm. 8 XI 1947)
(140)	15 IV	1865	– Ur. Olga Boznańska, malarka; obrazy „Portret Pawła Nauena”, „Dziewczynka z chryzantemą” (zm. we Francji 26 X 1940)
(60)	15 IV	1945	– W Krakowie ukazał się pierwszy numer tygodnika społeczno-kulturalnego „Przekrój”
(25)	15 IV	1980	– Zm. Jean Paul Sartre, filozof, pisarz i publicysta francuski, laureat nagrody Nobla w 1964 r. (ur. 21 VI 1905)
(90)	16 IV	1915	– Ur. Tadeusz Kantor, malarz, twórca „Teatru Cricot 2” (zm. 8 XII 1990)
(120)	17 IV	1885	– Ur. Karen Blixen, duńska pisarka, autorka wspomnień „Pożegnanie z Afryką”, zbioru opowiadań „Siedem fantastycznych opowieści” (zm. 7 IX 1962)
	18 IV		– Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, obchodzony z inicjatywy UNESCO od 1984 r.
(50)	18 IV	1955	– Zm. Albert Einstein, fizyk, twórca teorii względności (ur. 14 III 1879)
(100)	20 IV	1905	– Ur. Hanna Januszewska, prozaik, poetka, autorka książek dla dzieci i młodzieży (zm. 18 VII 1980)
(95)	20 IV	1910	– Ur. Jan Dobraczyński, pisarz (zm. 5 III 1994)
(95)	21 IV	1910	– Zm. Mark Twain (właśc. nazw. Samuel Clemens), pisarz i nowelista amerykański (ur. 30 XI 1835)
(85)	21 IV	1920	– Rząd polski podpisał z ukraińskim atamanem Semenem Petlurą umowę, w której Polska uznała prawo Ukrainy do niezależnego państwa.

(40)	21 IV	1965	– Zm. Artur Maria Swinarski, dramatopisarz, poeta, tłumacz, związany w okresie międzywojennym z Wielkopolską (ur. 28 VII 1900)
	22 IV		– Międzynarodowy Dzień Ziemi
(135)	22 IV	1870	– Ur. Włodzimierz Lenin, teoretyk marksizmu, przywódca ruchu robotniczego (zm. 21 I 1924)
(90)	22 IV	1915	– Niemcy zastosowali po raz pierwszy gazy trujące w bitwie pod Ypres podczas I wojny światowej
	23 IV		– Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich (pod patronatem UNESCO)
(155)	23 IV	1850	– Zm. William Wordsworth, poeta angielski (ur. 7 IV 1770)
(25)	24 IV	1980	– Zm. Alejo Carpentier, pisarz kubański (ur. 26 XII 1904)
(410)	25 IV	1595	– Zm. Torquato Tasso, poeta włoski (ur. 11 III 1544)
(95)	26 IV	1910	– Zm. Björnstjerne Björnson, pisarz norweski, laureat nagrody Nobla w 1903 r. (ur. 8 XII 1832)
(35)	26 IV	1970	– Zm. John Knittel, pisarz szwajcarski (ur. 24 III 1891)
(100)	27 IV	1905	– Ur. Julian Strykowski, pisarz (zm. 8 VIII 1996)
(90)	27 IV	1915	– Zm. Aleksander Skriabin, rosyjski kompozytor i pianista (ur. 6 I 1872)
(185)	27 IV	1820	– Ur. Hubert Spencer, filozof angielski (zm. 8 XII 1903)
(105)	27 IV	1900	– Ur. Zygmunt Wojciechowski, historyk, prawnik, pierwszy dyrektor Instytutu Zachodniego w Poznaniu (zm. 27 X 1968)
(120)	29 IV	1885	– Ur. Egon Erwin Kisch, pisarz czeski, piszący po niemiecku (zm. 31 III 1948)
	29 IV		– Międzynarodowy Dzień Tańca (obchodzony od 1982 r.)

M a j

	V		– Majowe Dni Książki
(740)	V	1265	– Ur. Dante Alighieri, poeta włoski (zm. IX 1321)
	1 V		– Obchody Dnia Solidarności Ludzi Pracy
(105)	1 V	1900	– Ur. Aleksander Wat (właśc. nazw. Aleksander Chwat), pisarz emigracyjny i tłumacz (zm. 29 VII 1967)
(75)	1 V	1930	– Wprowadzenie miar metrycznych na terenie całej Polski
	2 V		– Dzień Holocaustu
(60)	2 V	1945	– Zdobycie Berlina przez Armię Radziecką i Wojsko Polskie
(120)	2 V	1885	– W Poznaniu utworzono Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego
	3 V		– Święto narodowe, rocznica uchwalenia przez Sejm Czteroletni pierwszej polskiej ustawy zasadniczej, nazwanej Konstytucją 3 Maja
(100)	3 V	1905	– Ur. George Bidwell, pisarz angielski, tworzący od 1945 r. w Polsce (zm. 20 VI 1989)
(95)	4 V	1910	– Ur. Jerzy Waldorff-Preyss, publicysta, krytyk muzyczny, inicjator akcji ratowania „Starych Powązek” (zm. 29 XII 1999)
	5 V		– Dzień Europy
(20)	7 V	1985	– Zm. Adam Bahdaj, prozaik, tłumacz, autor książek dla dzieci i młodzieży (ur. 2 I 1918)
(165)	7 V	1840	– Ur. Piotr Czajkowski, kompozytor rosyjski (zm. 6 XI 1893)
(20)	7 V	1985	– Zm. Jerzy Młodziejowski, kompozytor, dyrygent, popularyzator muzyki, geograf (ur. 2 II 1909)
	8 V		– Światowy Dzień Czerwonego Krzyża

	8 V		– Dzień Zwycięstwa
	8 V		– Dzień Bibliotekarza
(60)	8 V	1945	– W Berlinie podpisano akt bezwarunkowej kapitulacji Niemiec wobec Armii Radzieckiej i wojsk sprzymierzonych
(125)	8 V	1880	– Zm. Gustaw Flaubert, pisarz francuski (ur. 12 XII 1821)
	9 V		– Dzień Wspólnoty Europejskiej
(200)	9 V	1805	– Zm. Friedrich Schiller, klasyk literatury niemieckiej (ur. 10 XI 1759)
(145)	9 V	1860	– Ur. James Matthew Barrie, powieściopisarz i dramaturg angielski (zm. 19 VI 1937)
	11 V		– Dzień Pracownika Komunalnego
(100)	11 (24) V	1905	– Ur. Michaił Szołochow, pisarz radziecki, laureat nagrody Nobla w 1965 r. (zm. 21 II 1984)
(110)	11 V	1895	– Ur. Jan Parandowski, prozaik, eseista, tłumacz (zm. 26 IX 1978)
(185)	12 V	1820	– Ur. Florence Nightingale, brytyjska pielęgniarka, organizatorka pierwszej w świecie szkoły dla pielęgniarek (zm. 13 VIII 1910)
(70)	12 V	1935	– Zm. Józef Piłsudski, działacz niepodległościowy, mąż stanu, naczelnik państwa 1919–1922, Marszałek Polski (ur. 5 XII 1867)
(35)	12 V	1970	– Zm. Nelly Sachs, poetka niemiecka, laureatka nagrody Nobla w 1966 r. (ur. 10 XII 1891)
(35)	12 V	1970	– Zm. Władysław Anders, generał, polityk, dowódca 2 Korpusu Polskiego, uczestniczącego w bitwie pod Monte Cassino (ur. 11 VIII 1892)
(165)	13 V	1840	– Ur. Alphonse Daudet, powieściopisarz i dramaturg francuski (zm. 16 XII 1897)
(75)	13 V	1930	– Zm. Fridtjof Nansen, norweski badacz polarny, przyrodnik i oceanograf (ur. 10 X 1861)

(75)	14 V	1930	– Zm. Władysław Orkan (właśc. nazw. Franciszek Smerczyński), prozaik, poeta młodopolski (ur. 27 XI 1875)
(85)	16 V	1920	– Ur. Leopold Tyrmand, pisarz (zm. 19 III 1985)
(105)	17 V	1900	– Ur. Władysław Rymkiewicz, pisarz (zm. 13 I 1984)
(45)	17 V	1960	– Zm. Jules Supervielle, poeta i dramaturg francuski (ur. 16 I 1884)
(135)	17 V	1870	– Ur. Lucjan Rydel, poeta, dramaturg (zm. 8 IV 1918)
(495)	17 V	1510	– Zm. Sandro Botticelli (właśc. nazw. Alessandro di Mariano Filipepi), włoski malarz renesansowy (ur. 1444/1445)
	17 V		– Międzynarodowy Dzień Telekomunikacji obchodzony w rocznicę założenia Unii Telegraficznej (1865)
	18 V		– Międzynarodowy Dzień Muzeów, obchodzony od 1978 r. na wniosek Międzynarodowej Rady Muzeów
(95)	18 V	1910	– Zm. Eliza Orzeszkowa, powieściopisarka, nowelistka (ur. 6 VI 1841)
(525)	19 V	1480	– Zm. Jan Długosz, historyk (ur. 1415)
(35)	19 V	1970	– Zm. Tadeusz Breza, prozaik, eseista (ur. 31 XII 1905)
(40)	19 V	1965	– Zm. Maria Dąbrowska, pisarka (ur. 6 X 1889)
	21 V		– Dzień Strażaka
(35)	21 V	1970	– Zm. Leonid Teliga, pisarz, tłumacz, żeglarz, pierwszy Polak, który samotnie opłynął kulę ziemską (ur. 28 V 1917)
(25)	21 V	1980	– Zm. Beata Obertyńska, poetka, aktorka, autorka sztuk scenicznych (ur. 18 VII 1898)
	21 V		– Światowy Dzień Kosmosu, obchodzony od 1998 r.

(120)	22	V	1885	– Zm. Victor Hugo, poeta i pisarz francuski
(ur. 26 II 1802)
(100)	24	V	1905	– Ur. Michał Szolochow, pisarz rosyjski, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1965 r. (zm. 20 II 1984)
(65)	24	V	1940	– Ur. Josif A. Brodski, rosyjski pisarz, od 1972 r. na emigracji, laureat literackiej nagrody Nobla w 1987 roku (zm. 28 I 1996)
	25	V		– Dzień Działacza Kultury i Drukarza
	25	V		– Międzynarodowy Dzień Dzieci Zaginionych, obchodzony od 1990 r.
	25	V		– Dzień Mleka – obchodzony z inicjatywy Międzynarodowej Federacji Mleczarskiej
	26	V		– Dzień Matki
(15)	27	V	1990	– Pierwsze wolne wybory samorządowe w powojennej Polsce
(95)	27	V	1910	– Zm. Robert Koch, uczony niemiecki
(ur. 11 XII 1843)
(165)	27	V	1840	– Zm. Niccolo Paganini, skrzypek i kompozytor włoski (ur. 28 X 1782)
(30)	28	V	1975	– Sejm uchwalił ustawy o zmianie konstytucji PRL i dwustopniowym podziale administracyjnym
(45)	30	V	1960	– Zm. Borys Pasternak, poeta rosyjski
(ur. 10 II 1890)
(365)	30	V	1640	– Zm. Peter Paul Rubens, malarz flamandzki epoki baroku (ur. 28 VI 1577)
	31	V		– Światowy Dzień bez Papierosa, obchodzony od 1988 r. na wniosek Światowej Organizacji Zdrowia
	31	V		– Światowy Dzień Rozwoju Kultury, obchodzony z inicjatywy UNESCO

C z e r w i e c

(605)	VI	1400	– Ur. Jan Gutenberg, wynalazca druku (zm. 3 II 1468)
	1 VI		– Międzynarodowy Dzień Dziecka
(55)	1 VI	1950	– Utworzenie w Wenecji Europejskiego Stowarzyszenia Kultury – SEC
(130)	3 VI	1875	– Zm. George Bizet, kompozytor francuski (ur. 25 X 1838)
(45)	4 VI	1960	– Zm. na emigracji w Londynie Józef Haller, naczelny dowódca armii polskiej we Francji w l. 1918–1919 (ur. 13 VIII 1873)
	5 VI		– Dzień Ochrony Środowiska
(85)	5 VI	1920	– Ur. Marian Bieliński, prozaik, eseista (zm. 8 V 1972)
(130)	6 VI	1875	– Ur. Thomas Mann, pisarz niemiecki, laureat nagrody Nobla w 1929 r. (zm. 12 VIII 1955)
(195)	8 VI	1810	– Ur. Robert Schumann, kompozytor niemiecki (zm. 29 VII 1856)
(150)	9 VI	1855	– Zm. Piotr Michałowski, malarz (ur. 2 VII 1800)
(135)	9 VI	1870	– Zm. Charles Dickens, powieściopisarz angielski (ur. 7 II 1812)
(190)	9 VI	1815	– Zakończenie Kongresu Wiedeńskiego, na którym dokonano nowego podziału Europy po klęsce Napoleona
(90)	12 VI	1915	– Zm. Józef Brandt, malarz polski (ur. 11 II 1841)
(55)	13 VI	1950	– Zm. Ksawery Pruszyński, pisarz i publicysta (ur. 4 XII 1907)
(175)	17 VI	1830	– Ur. Jules de Goncourt, pisarz francuski (zm. 20 VI 1870)

- (65) 17 VI 1940 – Wkroczenie wojsk radzieckich na terytorium Litwy, Łotwy i Estonii
- (85) 17 VI 1920 – Ur. Bogdan Rutha, prozaik poznański (zm. 29 V 1983)
- (60) 18–21 VI 1945 – Moskiewski proces 16 przywódców Polski podziemnej
- (100) 21 VI 1905 – Ur. Jean-Paul Sartre, filozof, pisarz, publicysta, laureat nagrody Nobla w 1964 r. (zm. 15 IV 1980)
- (120) 23 VI 1885 – Ur. Juliusz Osterwa, aktor, reżyser, reformator teatru (zm. 10 V 1947)
- (205) 23 VI 1800 – Ur. Jan Karol Marcinkowski, lekarz, działacz społeczny (zm. 7 XI 1846)
- 24 VI – Międzynarodowy Dzień Osteoporozy
- (75) 25 VI 1930 – Zm. Maryla Wolska, poetka okresu Młodej Polski (ur. 13 III 1873)
- 26 VI – Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii (ustanowiony przez ONZ w 1988 r.)
- (60) 26 VI 1945 – Podpisanie Karty Narodów Zjednoczonych (weszła w życie 24 X 1945)
- (710) 26 VI 1295 – Uznanie Orła Białego herbem Polski (koronacja Przemysła II)
- 27 VI – Światowy Dzień Walki z Cukrzycą ogłoszony w 1991 r.
- (105) 28 VI 1900 – Ur. Leon Kruczkowski, prozaik, publicysta, dramaturg (zm. 1 VIII 1962)
- (105) 29 VI 1900 – Ur. Antoine de Saint-Exupery, pisarz francuski (zm. 31 VII 1944)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Dorota Osięgłowska

O TRUDACH DORASTANIA

(na przykładzie polskiej współczesnej powieści dla młodzieży)

Wprowadzenie

Przywołanie kategorii dydaktyzmu w odniesieniu do twórczości dla młodego odbiorcy nie zaskakuje. Przeciwnie. Pojęcie dydaktyzmu należy do stałych elementów myślenia o tym rodzaju literatury, chociaż – zależnie od okoliczności – bywa mniej lub bardziej akcentowane. Przemiany, które przyniosły polskiej kulturze lata dziewięćdziesiąte, w tym – literaturze dla dzieci i młodzieży, wiele zmieniły i w tej sferze. Literatura wyzwoliła się z dotychczasowych ograniczeń ideologicznych i instytucjonalnych. Zaczęła funkcjonować w zupełnie nowym dla siebie układzie społecznym. W społeczeństwie otwartym, w którym nie dąży się do ujednolicenia poszczególnych elementów struktury, tak jak działo się wcześniej. Równocześnie rozpoczął się proces komercjalizacji literatury: książka – tak jak inne dobra kultury – stała się towarem. Wszystko to sprawia, że – gdy spoglądamy na sytuację od strony młodego odbiorcy – mamy do czynienia z różnymi preferencjami i stylami życia. W grę wchodzi również o wiele większa możliwość wyboru z całkiem szerokiej oferty kulturalnej, jaką podsuwa młodym ludziom rynek.

W jakim stopniu i w jaki sposób czynniki te określiły obraz najnowszej polskiej literatury dla młodego odbiorcy? Zagadnienie to spróbuję przybliżyć, biorąc na warsztat wybrane powieści dla młodzieży powstałe po roku 1989, a także utwory z pogranicza literatury dorosłej i młodzieżowej, czyli pozycje właściwie dla młodzieży nie przeznaczone, ale przez młodzież chętnie czytane. Powieści te z różnych względów można by uznać za kontrowersyjne. Jeżeli można mówić o dwóch rodzajach literatury z punktu widzenia moralnego, o tej, która godzi ze światem, bo nastawiona jest na prezentację dobra, oraz tej, która wstrząsa, wytrąca z równowagi, koncentrując się na konfliktowości ludzkiego istnienia – to mnie interesuje przede wszystkim ta druga (Wojnar, 1997). Wybieram bowiem teksty dotyczące trudnej problematyki takiej, jak kryzys współczesnej rodziny, przemoc w środowisku dzieci i młodzieży, przedwczesna ciąża, narkomania, prostytutka czy samobójstwo dorastającej bohaterki spowodowane niemożnością znalezienia sensu życia.

Obecność takiej tematyki w utworach dla młodzieży nie dziwi. Literatura przeznaczona dla młodzieży niejako naturalnie koncentruje się na różnego rodzaju problemach związanych z okresem dorastania – z kształtowaniem się tożsamości młodego człowieka, poszukiwaniem autonomii, z początkami samoświadomości. Takie ujęcie zaproponowanego tematu bierze się z przekonania, że właśnie w tych rejonach literackich szczególnie wyraziście zaznaczają się dylematy wolności, wolności, której uczymy się od początku lat 90.

Młodość – w krzywym zwierciadle?

Na pierwszą grupę utworów składają się powieści Marty Fox (*Magda.doc*), Ewy Przybylskiej (*Ptasi instynkt*; *Druga strona lustra*), Anny Onichimowskiej (*Żegnaj na zawsze*) oraz Krystyny Boglar (*Zobaczysz, że pewnego dnia...*)¹. Z punktu widzenia genologii większość z nich odwołuje się do konwencji powieści dla dziewcząt. To teksty, w których poruszane są takie problemy współczesnej młodzieży, jak przedwczesna ciąża młodych bohaterek, trudna miłość, narkomania czy prostytutka. Powieści te, poza charakterem problematyki, łączy zastosowana strategia narracyjna. Mianowicie pisarki – w celu maksymalnego zbliżenia się do świata młodości – rezygnują niejako ze swojej dorosłej wiedzy, swojego doświadczenia i wynikającego z tego przywileju aksjologicznego porządkowania świata przedstawionego. W warstwie formalnej odpowiada temu narracja pierwszo- lub trzecioosobowa, personalna, w której bohaterem prowadzącym jest nastolatka. Brak natomiast elementów dydaktycznych. Takie rozwiązanie narracyjne nie mieści się w tradycyjnym modelu powieści o dojrzewaniu, który – niezależnie od typu narracji – cechował dystans pomiędzy młodym bohaterem a dojrzałym narratorem. W przywołanych przykładach tego dystansu brak. Jakie są konsekwencje takiego ujęcia? Plusem jest subiektywizacja świata, minusem – zawężenie perspektywy.

I nie byłoby w tym nic złego, gdyby nie fakt, że z prozy tej wylania się zdecydowanie uproszczony obraz świata. Autorki rezygnując ze swojej dorosłej przewagi, nie potrafiły przekonująco i dość wiarygodnie przedstawić świata z punktu widzenia młodych bohaterów, którzy znajdują się na progu dorosłości. Trafnie określił taką postawę pisarzy jeden z krytyków jako upozorowaną obserwację uczestniczącą, a samo zjawisko – kompleksem mentora. Upozorowaną, bo – mającą niewiele wspólnego z rzeczywistym obrazem świata polskiej młodzieży (Leszczyński, 2001: 53-56).

¹ O współczesnej powieści dla młodzieży w kontekście „kompleksu mentora” pisze G. Leszczyński w artykule *Kompleks mentora. Powieść dla młodzieży u schyłku tysiąclecia* (w: *Sezamie, otwórz się! Z nowszych badań nad literaturą dla dzieci i młodzieży w Polsce i za granicą*, red. A. Bałuch i K. Gajda. Kraków 2001).

Tak więc Boglar bohaterką czyni młodą prostytutkę, dla której uprawianie prostytucji jest *sposobem na zarabianie pieniędzy na drobne wydatki, przejściową przygodą, po której nastąpi upragniony raj szczęśliwej miłości (...). Żadnych wahań, żadnych wątpliwości. Zawód prostytutki porzuca się jak każdy inny, po prostu zmieniając profesję. Byłam bufetową – mogę być praczką. Byłam, prostytutką – mogę być narzeczoną.* (Lesczyński, 2001: 55). Z kolei w świecie Przybylskiej młodzieńskie dziewczyny, wkraczające w dramatycznych okolicznościach w świat dorosłych, dorastają do prawd w rodzaju: kontakty międzyludzkie opierają się na grze, manipulacji, nie należy nikomu ufać, nie można polegać nawet na najbliższych itp. Jest to świat mroczny i wykrzywiony w swym pesymizmie. Nieco mniej pesymistyczną wizję świata oferuje młodym czytelnikom Marta Fox. Bohaterka jej powieści, napisanej w formie blogu, to świetna uczennica, która zachodzi w ciążę w klasie maturalnej. Dziewczyna nie może liczyć na pomoc ze strony dorosłych (matki, dyrektorki szkoły). Powieść nie przedstawia się jednak tak pesymistycznie jak poprzednie: bohaterka dzięki swojemu charakterowi, sile woli i pomocy Łukasza, dziadka dziecka, potrafi odnaleźć swoje miejsce w życiu.

Podsumowując, wszystkie te utwory grzeszą zbyt powierzchownym obrazem świata młodych ludzi. Po lekturze tych książek odnosi się wrażenie, że autorzy czasami zbyt beztrząsowo przenoszą własne wyobrażenia o młodzieży na ich sposób myślenia. A wyobrażenia te w dużej mierze kształtowane są przez wzorce, których nośnikiem są środki masowego przekazu. I niekiedy niepokrywają się one z pogłębionym wizerunkiem młodzieży, jaki dają rzetelne badania socjologiczne. Z tych ostatnich wyłania się obraz współczesnej polskiej młodzieży daleki od jednoznaczności, złożony, w wielu miejscach rozbieżny z tym, co prezentują media (Świda-Ziemba, 2000).

Poszerzanie świata

Inną drogę wybiera Anna Onichimowska w opowieści *Hera moja miłość*, Ewa Przybylska w *Dniu kolibra* oraz Ewa Nowacka w *Małym kochaniu, wielkiej miłości*. Tym razem pisarki zdecydowały się na poszerzenie świata oglądanego oczami młodych bohaterów o punkty widzenia innych postaci. Każda z nich czyni to inaczej, ale rezultat jest podobny. Utwory te proponują młodemu czytelnikowi zdecydowanie bardziej pogłębiony obraz świata niż ten, który odnajdujemy w omówionych wcześniej tekstach.

Hera moja miłość wpisuje się w krąg książek dotyczących problemu narkomanii (np. *My, dzieci z dworca ZOO* Christiane F., *Pamiętnik narkomanki* Barbary Rosiek). Książek nieprzerwanie cieszących się ogromną popularnością wśród polskiej młodzieży. Są to powieści – świadectwa, bo stanowią autentyczną relację z życia narkomanów. Powieści zawierające – bez wątpienia – duży

ładunek dydaktyczny, bo działają jako swego rodzaju przestroga, a przy tym poruszają. Również dla Onichimowskiej punktem wyjścia jest autentyczna historia młodego narkomana. Aczkolwiek jej książka to nie tyle studium psychiki człowieka uzależnionego, ile opowieść o drodze do uzależnienia. A droga ta ma swój początek w rodzinnym domu. Pisarka dużo uwagi poświęca właśnie prezentacji rodziny Jacka, głównego bohatera. Jest to rodzina nowoczesna, w której panują demokratyczne stosunki; rodzina zamożna, kochająca się, która jednak się gdzieś zagubiła. Czytelnik najczęściej ogląda świat z perspektywy siedemnastoletniego Jacka. Najczęściej, gdyż w pierwszych rozdziałach Onichimowska stosuje technikę punktów widzenia. Dzięki temu perspektywa Jacka wzbogacona zostaje o punkty widzenia pozostałych członków rodziny, tj. rodziców, młodszego brata oraz gosposi. Ze względu na wymiar aksjologiczny trzeba też podkreślić, że losy Jacka zestawione zostają na zasadzie kontrapunktu z losami innych narkomanów (Grzesiek, Kometa), co skłania do porównań. Utwór jest kompozycyjnie otwarty, autorka pozostawia czytelnikowi nadzieję, że Jackowi uda się wyjść z nałogu. Jego znajomym raczej nie.

Z odmiennym rozwiązaniem spotykamy się w powieści Ewy Przybylskiej *Dzień kolibra*. Głównym bohaterem utworu jest dziesięcioletni chłopiec, Sławek, mieszkaniec zaniedbanej kamienicy w jednym z polskich miast. Sławek, dziecko o delikatnej psychice, staje się ofiarą gangu młodzieżowego działającego na jego podwórku. Powieść przynosi, wciąż rzadki w polskiej literaturze dla młodego odbiorcy, portret młodzieży, wchodzącej na drogę przestępczą. W tym wypadku to młodzież pozbawiona perspektyw, niejako skazana na błądzenie ze względu na fakt życia w takim, a nie innym miejscu. Przybylskiej udaje się pokazać mechanizm przemocy w sposób przejrzysty aksjologicznie, ale daleki od mentorstwa. Pisarka medium personalnym czyni dziecięcego bohatera, jednocześnie wprowadza postać Starszego Pana, który przywraca porządek aksjologiczny temu światu. On występuje w roli *porte parole* autorki. Rozumie, skąd biorą się negatywne zachowania dorastających chłopców, tłumaczy, wyjaśnia, ale nie rozgrzesza. Gdy zachodzi potrzeba, potrafi przeciwstawić się złu, mając niewielkie szanse na zwycięstwo. Starszy Pan, który metrykalnie należy do pokolenia dziadków, pochodzi z innej przestrzeni aksjologicznej, przestrzeni uporządkowanej, w której tak znaczy tak, a nie znaczy nie.

Szczególny przypadek stanowi tekst Ewy Nowackiej: *Male kochanie, wielka miłość*. Utwór ten pomyślany został jako polemika z wspomnianą już powieścią Marty Fox (*Magda.doc*). Nowacka, podobnie jak Fox, podejmuje motyw przedwczesnej ciąży młodziutkiej dziewczyny, ale właściwą bohaterką książki jest tym wypadku nie córka, a matka. To na świecie jej myśli, przeżyć i odczuć, związanych z ciążą dorastającej córki, koncentruje się pisarka. W geście sprzeciwu wobec jednowymiarowej powieści Fox Przybylska decyduje

się otworzyć przed młodym czytelnikiem świat dorosłego człowieka, który też dorasta. Dorasta do roli rodzica dorosłej córki.

Wizja świata, którą oferuje się czytelnikowi w rozważanej tu prozie daleka jest od uproszczeń. W relacji dorosły pisarz – młody czytelnik nie pojawia się tu pseudopartnerstwo, tak rażące w poprzedniej grupie tekstów. Pisarki (Onichimowska i Przybylska) – zgodnie z tradycją – na plan pierwszy wysuwają doświadczenia, przeżycia i dramaty młodych bohaterów, nie porzucając jednak swojej dorosłej wiedzy. A uwidacznia się ona w sposób mniej lub bardziej tradycyjny. Mniej tradycyjnie – u Onichimowskiej, która zastosowała zabieg przesuwania punktów widzenia. Bardziej tradycyjnie – u Przybylskiej, która wprowadziła postać Starszego Pana, porządkującego ten świat na płaszczyźnie aksjologicznej. Z kolei Nowacka prezentuje młodym czytelnikom świat przeżyć matki dorastającej córki, co uznać można za symbol przemian zachodzących we współczesnych rodzinach, także polskich.

Miejsca „osobne”

Miejsce osobne na tle rozważanej prozy zajmuje *Panna Nikt* Tomka Tryzny oraz całkiem „świeża” *Wojna polsko-ruska pod flagą białą-czerwoną* Doroty Masłowskiej. Powieści te w zasadzie nie mieszczą się w obrębie literatury młodzieżowej, aczkolwiek obydwie znajdują licznych czytelników w społeczności młodych ludzi ze względu na typ bohatera oraz zakres tematyki. W drugim wypadku dochodzi do tego wiek autorki. *Wojna polsko--ruska...* bowiem to debiut pisarski dziesiętnastolatki z Gdańska.

Panna Nikt Tomka Tryzny to jedna z niewielu książek tak szeroko dyskutowanych w Polsce w kręgach związanych z literaturą dziecięcą i młodzieżową. Przez Polską Sekcję IBBY uznana została za „Książkę Roku 1994”; z kolei środowiska związane z edukacją w większości uznały ją za nieodpowiednią lekturę dla młodych ludzi. Podobne głosy, choć dużo ostrożniejsze, można było usłyszeć ze strony badaczy literatury dorosłej. Kontrowersje, które wzbudziła książka w kwestii adresata, miały głównie charakter społeczno-obyczajowy. Konstrukcja bohaterki (a jest nią piętnastoletnia Marysia Kawczak); także schemat fabuły (*Panna Nikt* to powieść o dojrzewaniu, jej oś fabularną wyznaczają kolejne „progi” inicjacyjne), dalej, charakter narracji (narratorką jest Marysia, dominuje prosty, potoczny styl narracji) – wszystko to kieruje uwagę czytelnika w stronę powieści dla dziewcząt. Od tej chwili jednak sytuacja się komplikuje. W utworze bez trudu daje się zauważyć moralitetową inspirację. Marysia kuszona jest kolejno przez Kasię oraz Ewę. Postaci dziewcząt, schematycznie nakreślone, odsyłają odpowiednio do sfery ducha (wysoka kultura, estetyka, ale podszyta złem) oraz ciała (seks, przemoc, okrucieństwo, elementy lesbijskie). Marysia daje się uwieść i w efekcie pogrąża się w chaosie. Jej inicjacja

w świat dorosłych jest inicjacją nieudaną. Stąd tytuł powieści *Panna Nikt*. Dziewczyna ostatecznie odmawia wejścia w dorosłość, wybierając śmierć samobójczą. Wymowa powieści jest zatem *par excellence* antyedukacyjna.

Zupełnie innego rodzaju jest utwór Doroty Masłowskiej *Wojna polsko-ruska...* To opowieść mocno osadzona w polskich realiach (rozgrywa się w środowisku jednej z podkultur, tzw. dresiarzy), a przede wszystkim – w polskim języku. Sfera języka, a mamy tu do czynienia z językową stylizacją, parodią, satyrą, to jeden z istotniejszych wymiarów powieści Masłowskiej, jeżeli nie najistotniejszy. W *Wojnie polsko-ruskiej...* autorka proponuje czytelnikowi spojrzenie na ten świat od wewnątrz. Powieść ma formę monologu Silnego, tj. Andrzeja Robakowskiego, który – jak możemy przypuszczać – jest dealerem narkotyków. Jego świadomość w związku z tym, raczej częściej niż rzadziej, funkcjonuje pod wpływem narkotycznych środków, co wpływa na jego widzenie otaczającego świata. Niezależnie od tego historia Silnego układa się w dość spójną całość. Silny w trakcie trzech dni zalicza trzy dziewczyny, następnie, po tym jak *pierdołnął w tę ścianę ramieniem, całym ciałem, włącznie z głową*, leży umierający w szpitalu. W tle przewija się cały czas tytułowy motyw „wojny polsko-ruskiej”. Powieść, odczytywana zrazu jako portret mentalności dresiarzkiej, nie pozbawiona jest też głębszej wymowy, wyłaniającej się właśnie z warstwy językowej. Czytana w takiej perspektywie przestaje być kolejną książką o jakimś, jednak dość, egzotycznym środowisku (przynajmniej dla ludzi czytających literaturę). Zawiera również, jak przekonuje jedna z badaczek, krytykę współczesnego świata kultury masowej (Mitosek, 2003). Umieszczając powieść w kontekście sztuki postmodernistycznej, pisze ona: *Treść powieści pokazuje marginesy rzeczywistości, „ten cały gnój”, jak powiedziałby Beckett, świat poza wartościami (...), nie podporządkowany żadnym zasadom, świat, w którym na miejsce wielkich narracji nadających moralny sens zachowaniom, wkracza bajeczka o odwiecznych wrogach.* (Mitosek, 2003, s. 346-347). Książka, dzieło nastoletniej pisarki, wprawdzie przedstawia środowisko ludzi młodych, jednakże daleko jesteśmy od tego, co zwykle określać się literaturą młodzieżową.

Próba podsumowania

W artykule koncentruję się na mrocznych obszarach najnowszej polskiej prozy dla młodzieży. Stoi za tym przekonanie, że i taka twórczość, twórczość o charakterze dramatycznym, ma swoją rolę do odegrania. Pobudza do refleksji, prowokuje dyskusję, czasami wywołuje sprzeciw i skłania do przemyślenia pewnych kwestii na nowo. Przegląd tego typu utworów pokazuje, że wprawdzie polscy pisarze nie wahają się podejmować w swoich utworach drażliwej problematyki, nieuprawnione byłoby jednak stwierdzenie, że w polskiej literaturze młodzieżowej właściwie nie ma żadnych tabu. Bez trudu wymienić można zagad-

nienia nieobecne lub obecne „słabo”, które – bez wątpienia – bardzo obcho-
dzą młodych Polaków. Chodzi o bezrobocie, poczucie braku sensu życia,
braku perspektyw czy lęk przed narastającą wokół przemocą. Rzadko na
karty literatury dla młodego czytelnika trafia też zagadnienie molestowania
seksualnego.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że stosunkowo silnie zaznacza się
w ostatnich latach nurt prozy o charakterze antyedukacyjnym. Wydaje się, że
wpływ na to ma przynajmniej kilka czynników. Po pierwsze – funkcjonowanie
literatury w warunkach gospodarki wolnorynkowej. A cóż się lepiej nie sprzedaje
niż pozycje szokujące? Skandalizujące?

Po drugie – czasami w grę wchodzi też mniej lub bardziej fałszywe
wyobrażenia dorosłych pisarzy o życiu dzisiejszej młodzieży. Warto w tym
miejscu, jak sądzę, przywołać zbieżną z tym konstatację socjologa, Hanny
Świdy-Ziemby. Od lat zajmuje się ona badaniem kolejnych pokoleń mło-
dzieży. Mianowicie wskazuje ona, że dziś – niejako na przekór „tradycji” –
różnica pokoleniowa bardziej dotkliwie odczuwana jest przez dorosłych niż
młodzież. To dorośli czują niepokój, widząc, że wraz z młodymi przychodzi
inny świat; świat, którego oni już nie rozumieją, który nie jest ich światem,
którego uczą się wolno. I wydaje się – że jest to dla nich większy problem
niż dla młodych (Świda-Ziemia 2000). Być może potwierdzeniem tego jest
w pewnym sensie książka młodziutkiej Doroty Masłowskiej. Również anty-
edukacyjna, ale przecież dająca o wiele bardziej przenikliwą diagnozę
współczesnego świata i współczesnej młodzieży niż większość przywoły-
wanych pozycji.

Po trzecie – może mieć też wydźwięk światopoglądowy. Koresponduje
wówczas z kierunkiem przemian, jaki obserwujemy na obszarach „dorosłej” po-
wieści o dojrzewaniu (casus *Panny Nikt* Tomka Tryzny).

Wreszcie można wskazać udane próby przybliżania trudnej problematyki
młodemu odbiorcy. Autorzy zestawiają punkt widzenia młodych bohaterów
z oglądem dorosłych postaci należących do pokolenia rodziców czy dziadków.
W konsekwencji młodemu czytelnikowi oferuje się wielowymiarowy obraz przed-
stawianego świata.

BIBLIOGRAFIA

1. Druga strona lustra / Ewa Przybylska. – Wrocław : Siedmioróg, 1998
2. Dzień kolibra / Ewa Przybylska. – Łódź : „Akapit Press”, 1997. – 160 s.
3. Hera moja miłość / Anna Onichimowska. – Warszawa : Świat Książki, 2003. – 158 s.
4. Kompleks mentora : powieść dla młodzieży u schyłku tysiąclecia / G. Leszczyński // W: Sezamie, otwórz się! : z nowszych badań nad literaturą dla dzieci i młodzieży w Polsce i za granicą / pod red. Alicji Baluch i Kazimierza Gajdy. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2001. – S. 52-65
5. Magda.doc. / Marta Fox. – Wrocław : Siedmioróg, 2002. – 214 s.
6. Małe kochanie, wielka miłość / Ewa Nowacka. – Wrocław : Siedmioróg, 1997. – 150 s.
7. Nastolatki i kultura w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych / pod red. Anny Przeclawskiej i Leszka Rowickiego. – Warszawa : Wydawnictwo „Żak”, 2000. – 248 s.
8. Obraz świata i bycia w świecie : z badań młodzieży licealnej / Hanna Świda-Ziemia; Uniwersytet Warszawski, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych. – Warszawa : ISNS UW, 2000. – 607 s.
9. Panna Nikt : [tajemnicza powieść o dojrzewaniu] / Tomek Tryzna. – [Wyd. 2]. – Warszawa : „B&C” Piotr Bagiński, 1995. – 459 s.
10. Poznanie (w) powieści – od Balzaka do Masłowskiej / Zofia Mitosek. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2003. – S. 331-348: Opracowanie do rzeczywistości (Dorota Masłowska „Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną”)
11. Ptasi instynkt / Ewa Przybylska. – Wrocław : Siedmioróg, 1996. – 142 s.
12. Święta, czarownica, nierządnica : sakralizacja i demonizacja kobiet oraz kultur w powieści Tomka Tryzny „Panna Nikt” / Brigitta Helbig-Mischewski // Teksty Drugie. – 2000, nr 6, s. 77-93
13. Teoretyczne założenia krytyki literatury dla młodzieży, czyli współczesne progi normatywizmu / S. Urbanova // W: Sezamie, otwórz się! : z nowszych badań nad literaturą dla dzieci i młodzieży w Polsce i za granicą / pod red. Alicji Baluch i Kazimierza Gajdy. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2001. – S. 31-40
14. Teoria wychowania estetycznego / Irena Wojnar. – Warszawa : Wydawnictwo „Żak”, 1997. – S. 10-29: Możliwości wychowawcze sztuki
15. „W cieniu zakwitających dziewcząt” : od żywotów świętych niewiast do edukacji wyzwolonej / Dorota Michulka // W: Przeboje edukacji poloni-

- stycznej / pod red. Doroty Michulki. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2001. – S. 101-116
16. Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną / Dorota Masłowska. – Warszawa : Świat Książki, 2003. – 205 s.
 17. Zobaczysz, że pewnego dnia... / Krystyna Boglar. – Wrocław : Siedmioróg, 1996
 18. Żegnaj na zawsze / Anna Onichimowska. – Warszawa : Filipinka, 1996. – 145 s.

Urszula Bzdawka

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

ODWRACANIE HISTORII – 60 LAT PO ZAKOŃCZENIU II WOJNY ŚWIATOWEJ

Zbliżająca się 60 rocznica zakończenia wojny przypomina o bezwarunkowej kapitulacji jednego z najstraszniejszych reżimów XX wieku jakim był hitleryzm. Sześćdziesiąt lat to upływ czasu, po którym brak już bezpośrednich świadków wydarzeń. Ich miejsce zajmuje pokolenie wnuków, które ma inne spojrzenie na historię tamtych lat. Nie zmniejszają się jednak emocje i napiętności polityczne dotyczące historycznych wydarzeń a majowa rocznica staje się okazją nawet do zafałszowywania historii. Manipulacja faktami, półprawdy, przemilczanie niewygodnych lub drastycznych wydarzeń tamtych lat stanowi częsty element wypowiedzi polityków, historyków czy dziennikarzy Niemiec, Rosji i innych krajów.

Większość współczesnych Niemców nie uważa już, że powinni przeproszać za błędy dziadków tak jak ich ojcowie. Coraz śmieiej okazują brak poczucia odpowiedzialności za rozpętanie i okrucieństwa wojny. Próbuje zacierać różnice pomiędzy katem i ofiarą, co więcej coraz częściej podejmowane są próby odwrócenia historii i ustawiania się w roli ofiar, czego najlepszym przykładem są zabiegi o utworzenie Centrum Przeciw Wypędzeniom w Berlinie czy ostatnie próby określenia mianem holocaustu nalotów alianckich w końcowej fazie wojny i zbombardowanie Drezna.

Rocznica wyzwolenia więźniów Oświęcimia ujawniła funkcjonującą w pamięci wielu Żydów i innych narodów świadomość o „polskich obozach zagłady”, której prostowanie nie zawsze zdaje się skuteczne.

Przedstawiciele Federacji Rosyjskiej podkreślają swoje ogromne zasługi w zniszczeniu faszyzmu i zakończeniu wojny, zapominając, że w 1939 roku Związek Radziecki razem z Niemcami hitlerowskimi najechał na Polskę, a wojnę z faszyzmem rozpoczął dopiero w 1941 roku po ataku hitlerowskim.

Rosyjski przywódca występuje w obronie paktu Ribentrop–Mołotow, próbuje też tłumaczyć „dobrodziejstwa” decyzji podjętych w Jaltcie, zapominając, że pozbawiły one Polskę, zagwarantowanego wpływu na własne losy, a kraj został dotkliwie okrojony i znalazł się w granicach nowego totalitaryzmu, jakim był stalinowski komunizm.

Rosyjscy przywódcy nie zamierzają przeproszać za wymordowanie polskich oficerów w Katyniu i innych obozach zagłady, nie chcą przyznać się do zbrodni przeciwko ludzkości. Zapominają o tysiącach Polaków wymordowanych wywiezionych na Syberię i w głąb Rosji.

Inni sojusznicy Anglicy, Amerykanie, czy Francuzi nie podejmują dyskusji i niewiele robią aby przyznać należyty Polsce wkład w zakończenie II wojny światowej.

Załączona bibliografia daje krótki przegląd materiałów z ostatnich dziesięciu lat obrazujących spojrzenie na skutki II wojny światowej z perspektywy 50-60 lat od jej zakończenia. W większości są to artykuły prasowe na bieżąco reagujące na różne interpretacje tamtych wydarzeń.

I. Zakończenie II wojny światowej i jej skutki

a. Pozycje zwarte

1. ALIANCI : prywatne wojny najwyższych dowódców / William B. Breuer; tł. [z ang.] Krzysztof Oblucki. – Warszawa : „Magnum”, 1996. – 504 s., [16] s. tabl. : fot., portr.
2. DRUGA wojna światowa / Martin Gilbert; przekł. Jerzy Kozłowski. – Poznań : Wydaw. Zys i S-ka, 2000. – 988 s., [64] s. tabl. : fot., mapy, portr.
3. DRUGA wojna światowa : 1939-1945. T. 1-2 / Piotr Matusak, Edward Pawłowski, Tadeusz Rawski. – Siedlce : Wydaw. Akademii Podlaskiej, 2003. – 2 t. (417, 353 s.), tabl. kolor. : il., mapy
4. DRUGA wojna światowa 1939-1945. Cz. 2, Kontrofensywa państw antyfaszystowskich / Antoni Czubiński. – Poznań : „Kurpisz”, 1999. – 383 s., [64] s. tabl., [1] s. tabl. złoż. : il., mapy (w tym kolor). – (Dzieje powszechnie XX wieku; 4)

5. DRUGA wojna światowa : osady, bilanse, refleksje / red. Zygmunt Mańkowski. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1996. – 90 s.
6. PRZEKLEŃSTWO wieku : o komunizmie, narodowym socjalizmie i jedności Zagłady / Alain Besançon, przeł. Joanna Guze. – Warszawa : „Czytelnik”, 2000. – 109 s.
7. ROOSEVELT, Churchill i II wojna światowa / Warren F. Kimball. – Warszawa : „Książka i Wiedza”, 1999. – 418 s., tabl. : fot., portr.
8. STREFY wpływów : wielkie mocarstwa i podział Europy : od Monachium do Jałty / Lloyd C. Gardner; z ang. przeł. Halina Górską. – Warszawa : „Książka i Wiedza”, 1999. – 335 s.
9. TEHERAN, Jałta, Poczdam : reportaże w przeszłość / Bolesław Wierzbiański. – [Warszawa] : „Recto”, 1990. – 181 s.
10. WSPÓŁCZESNE oblicza totalitaryzmu : Ogólnopolska Konferencja Studentów Politologii, Zakopane 13-15 października 2000 r. / [red. Włodzimierz Bernacki, Arkady Rzegocki]. – Kraków : Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej : Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2000. – 102 s.
11. ZWYCIĘSTWO nad faszyzmem i jego skutki / pod red. Lubomira Zyblikiewicza. – Kraków : UJ, 1988. – 478 s. – (Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego; 862. Prace Historyczne; z. 87)
12. ZWYCIĘSTWO w Europie / Gerald Simons i zespół red. Time-Life Books; przekł. Maciej Antosiewicz. – Warszawa : „Amber”, 2002. – 207 s. : il., mapy. – (II Wojna Światowa)

b. Artykuły

1. BEZWARUNKOWA kapitulacja mocarstw Osi : formuła i jej realizacja / Czesław Madajczyk // *Dzieje Nowe*. – 2003. nr 2, s. 55-70
2. BOMBY wolności : naloty dobre i złe / Adam Krzemiński // *Polityka*. – 2003, nr 15, s. 70-71, 73
Bombardowanie lotnicze – 1939-1945 r.
3. [DRUGA] II wojna światowa – alternatywy i konsekwencje : (ankieta) / Ernst Nolte, Michał Jerzy Zacharias, Paul Doerr, Michail I. Meltjuhov; tłum. Mariusz Stinia, Andrzej Nowak, Henryk Głębocki // *Arca*. – 2000, nr spec. s. 212-227
4. [DRUGA] II wojna światowa: alternatywy i konsekwencje / Ernst Nolte, Michał Jerzy Zacharias, Paul Doerr, Michail I. Meltjuhov, Jörg Morré, Piotr Łossowski; tłum. Mariusz Stinia, Henryk Głębocki, Andrzej Nowak, Katarzyna Jabłońska // *Arca*. – 1999, nr 4, s. 6-26

5. DRUGA wojna światowa / Paweł Wroński // *Gaz. Wybor.* Encyklopedia wojny. – cz. 6. – 2000, nr 180, dod. s. 25-28
6. DRUGA wojna światowa – pamięć i tożsamość / Alicja Rokuszewska-Pawełek // *Kult. i Społ.* – 2001, nr 3/4, s. 167-180
7. DYPLOMACJA w cieniu Auschwitz / Piotr Zychowicz, Jerzy Sadecki, E. Cz. // *Rzeczpospolita*. – 2005, nr 22, s. A-3
8. EUROPA dwóch wojen światowych z perspektywy końca XX wieku / Marian Leczyk // *Stud. Podl.* – T. 9. – (1999), s. 31-43
9. KATASTROFA stulecia : nieodwracalne skutki II wojny światowej / Juliusz Urbanowicz // *Wprost*. – 1999, nr 36, s. 84-85
10. KONIEC niezdrowego romansu / Włodzimierz Kalicki // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 205, dod. s. 8-16
11. O WOJNIE / wypowiedź Władysław Bartoszewski; rozm. przepr. Katarzyna Janowska, Piotr Mucharski // *Apokryf*. – 1999, nr 15, s. 4-5
12. OFIARY polskiego imperializmu / Krystyna Grzybowska // *Wprost*. – 2003, nr 36, s. 26-27
13. PASJA i folklor pamięci / Mieczysław Marciniak // *Kult. i Społ.* – 2001, nr 3/4, s. 181-195
14. SKUTKI wojen światowych / Lesław Dudek // *Dziś*. – 2000, nr 11, s. 97-107
15. TRAGIZM wojny i jej psychologiczne skutki / Lidia Kubacka // *Prz. Zach.-Pom.* – 2001, z. 1, s. 123-128
16. TRYBUNAŁ historii / Bronisław Wildstein // *Wprost*. – 1998, nr 13, s. 88, 90
17. WALKA o pamięć / Zdzisław Krasnodębski // *Rzeczpospolita*. – 2004, nr 220, s. A5, A7-A9
Świadomość społeczna Europy.
18. WYBIERAJĄC przyszłość, wyprać przeszłość / Teresa Kuczyńska // *Tyg. Solid.* – 2003, nr 37, s. 12-13
Sprawcy i ofiary II wojny światowej.

II. II wojna światowa w świadomości społecznej narodów

A. Polska

a. Pozycje zwarte

1. POLSKA i Polacy w drugiej wojnie światowej / Czesław Łuczak; red. Jerzy Topolski. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1993. – 715 s., [88] s. tabl., [3] k. map złoż.; faks.

2. ZAPOMNIANY holocaust : Polacy pod okupacją niemiecką 1939-1944 / Richard C. Lukas; [przeł. z ang. Sławomir Stodulski]. – Kielce : „Jedność”, 1995. – 364 s.
3. TRADYCJE drugiej wojny światowej we współczesnej świadomości Polaków / Józef Lipiec, Stanisław Maciuk; Główny Zarząd Polityczny Wojska Polskiego. Zarząd Propagandy i Agitacji. – Warszawa : Wydaw. Min. Obrony Narodowej, 1986. – 54 s. – (Problemy Wychowania Wojskowego)
4. ZBRODNIE nazizmu w świadomości i edukacji historycznej w Polsce i Niemczech / pod red. Tomasza Kranza. – Majdanek : Państw. Muzeum, 1998. – 166 s.

Bibliografia, s. 104-105

b. Artykuły

1. BOJOWE orły / Jerzy Wypiórkiwicz // G a z . P o l . – 1997, nr 37, s. 22
Udział polskiego lotnictwa wojskowego w II wojnie światowej.
2. BÓJ o przyszłość : po sześćdziesięciu latach – konsekwencje II wojny światowej dla Polski / Marian Wojciechowski // P r z . T y g . – 1999, nr 35, s. 16
3. CZY jechać do Moskwy : obchody końca II wojny w Moskwie, dylematy w Warszawie / WBS // G a z . W y b o r . – 2005, nr 38, s. 3
4. CZY rozmawiać ostro z Rosją? / Wojciech Szacki // G a z . W y b o r . – 2005, nr 41, s. 4
Po oświadczeniu rosyjskiego MSZ w sprawie Jałty.
5. DRUGA wojna światowa – pamięć i tożsamość / Alicja Rokuszevska-Pawełek // K u l t . i S p o ł . – 2001, nr 3/4, s. 167-180
6. [DRUGA] II wojna światowa w pamięci Polaków / Włodzimierz Suleja // P a m i ę ć i S p r a w i ę d . – 2002, [nr] 2, s. 51-58
7. FAKTY i legendy / Józef Garliński; rozm. przepr. Tadeusz M. Płużański // T y g . S o l i d . – 2000, nr 26, s. 10
Udział Polski w II wojnie światowej.
8. GŁUPOTA jest gorsza od zdrady / Wojciech Roszkowski; rozm. przepr. Tomasz Sakiewicz // G a z . P o l . – 1999, nr 39, s. 9
Postawy sojuszników Polski.
9. HOLOCAUST Polaków / Tadeusz M. Płużański // T y g . S o l i d . – 2002, nr 36, s. 16-17
Omówienie pracy Richarda C. Lukasa „Zapomniany Holocaust. Polacy pod okupacją niemiecką 1939-1944”.

10. JAK rozpętaaliśmy II wojnę światową / Teresa Kuczyńska // Tyg. Solid. – 1999, nr 35, s. 12-13
11. JECHAĆ, ale nie milczeć : co zrobić, by głos Polski o tragedii Jałty został usłyszany 9 maja w Moskwie? / Wojciech Szacki // Gaz. Wybor. – 2005, nr 42, s. 4
12. O WOJNIE / Władysław Bartoszewski; rozm. przepr. Katarzyna Janowska, Piotr Mucharski // Apokryf. – 1999, nr 15, s. 4-5
Wspomnienia i ocena historyczna.
13. PIŚMIENICTWO emigracyjne poświęcone II wojnie światowej : rekonesans / Rafał Habielski // Dzieje Najnow. – 1996, nr 3/4, s. 107-115
14. POLAK grzmi dumnie : polska pamięć historyczna / Rafał A. Ziemkiewicz // Newsweek. – 2005, nr 5, s. 28-30
Reakcja na określenie „polskie obozy koncentracyjne”.
15. POLSKA na tapecie / Krystian Brodacki // Tyg. Solid. – 2004, nr 41, s. 30-31
Książki włoskich autorów poświęcone Polsce w kontekście II wojny światowej.
16. POLSKA pozostała wierna zasadom / Eugeniusz Kwiatkowski // Apokryf. – 1999, nr 15, s. 14
17. PUŁAPKI polityki historycznej / Janusz A. Majcherek // Rzeczpospolita. – 2004, nr 216, s. A10
18. SPUŚCIZNA II wojny światowej i okupacji niemieckiej w „polityce wobec przeszłości” PRL : zarys problematyki / Edmund Dmitrów // Rocz. Pol.-Niem. – [T.] 8. – (1999), s. 55-78

B. Niemcy

a. Pozycje zwarte

1. KAINOWE dzieci : (rozmowy z potomkami hitlerowców) / Peter Sichrovsky; przeł. [z niem.] Barbara Janowska-Michnowska. – Warszawa : „Czytelnik”, 1989. – 164 s.
2. MILITARYZMOWI i faszystom – nie : Carl von Ossietzky – życie i walka / Karol Fiedor. – Warszawa ; Wrocław : Państw. Wydaw. Naukowe, 1986. – 216 s. : faks., fot., portr., rys.
3. NAZIŚCI : ostrzeżenie historii / Laurence Rees; przedm. Ian Kershaw; przeł. Sławomir Kędziński. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 1998. – 238 s., [4] s. tabl. kolor. : il., 2 mapy

4. NAZIZM, Trzecia Rzesza a procesy modernizacji / wybór i oprac. Hubert Orłowski; tł. Maria Tomczak. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 2000. – 686 s. – (Poznańska Biblioteka Niemiecka; 8)
5. NOSZĘ jego nazwisko : rozmowy z dziećmi przywódców III Rzeszy / Norbert Lebert; tłum. Maria Przybyłowska, Janina Kumaniecka. – Warszawa : „Świat Książki”, 2004. – 159 s.
6. O NIEMIECKICH mitach / Christian Graf von Krockow; przekł. Adam Romaniuk. – Warszawa : „Volumen”, 2000. – 175 s.
7. OPÓR – sprzeciw – rezystencja : postawy społeczności niemieckiej w Trzeciej Rzeszy a pamięć zbiorowa / Peter Steinbach; tł. Iwona Ewertowska-Kłaja. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 2001. – 508 s. – (Poznańska Biblioteka Niemiecka; 15)
8. SPÓR o niemiecką pamięć : debata Walser-Bubis / wstęp Kazimierz Wóycicki; wybór tekstów i przypisy Piotr Buras; Centrum Stosunków Międzynarodowych. – Warszawa : {Fundacja CSM}, 1999. – 223 s. – (Seria Niemiecka)
9. STRĄCONY orzeł : ostatnie dni Trzeciej Rzeszy / Robin Cross; tłum. Sławomir Kędzierski. – Warszawa : BEJ Service, 1997. – 322 s., [16] s. tabl.; fot., portr.
10. SZAKALE Hitlera / Rupert Butler; tłum. Beata Frycz. – Warszawa : „Iskry”, 2001. – 229 s., [16] s. il.
11. WSPÓLNA nauka i spotkanie w Oświęcimiu : czy to jest możliwe? / [red. Ingrid Müller]. – Warszawa : Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży Potsdam : Deutsch-Polnisches Jugendwerk, 1996. – 58 s. : pl.

b. Artykuły

1. AUTO-POJEDNANIE czy auto-amnestia? korespondencja z Berlina : niemiecka pamięć zbiorowa od 1945 do 2003, czyli od „narodu oprawców” do „narodu ofiar” / Joachim Trenkner; tł. Agnieszka Sabor // *T y g . P o w s z .* – 2004, nr 1, s. 6
2. DREZNO – dwie przeszłości / Piotr Buras // *G a z . W y b o r .* – 2005, nr 39, s. 18
3. HITLER bombarduje Drezno : jak Niemcy doprowadzili do zrównania Drezna z ziemią / Krystyna Grzybowska // *W p r o s t .* – 2005, nr 7, s. 72-75
4. LEKARSTWO na pamięć: Niemcy / Filip Gańczak // *N e w s w e e k .* – 2005, nr 7, s. 38-39
5. NAJDŁUŻSZA wojna nowoczesnego świata : jak zakończyć drugą wojnę światową? / Stefan Bratkowski // *W p r o s t .* – 2004, nr 26, s. 30-32

Świadomość społeczna – Niemcy.

6. NIEMIECKIE Pompeje : 60 rocznica zniszczenia Drezna / Theodore Darcymple // *Forum*. – 2005, nr 7, s. 54-57
7. NARÓD ofiar : nowa niemiecka pamięć / Wojciech Pieciak // *Rzeczpospolita*. – 2003, nr 179, s. A7
8. NEOKŁAMCY : David Irving a „sprawa polska” / Jerzy Sławomir Mac // *Wprost*. – 2000, nr 17, s. 30, 32
9. OFIARY polskiego imperializmu / Krystyna Grzybowska // *Wprost*. – 2003, nr 36, s. 26-27
10. POLSKA przegrywa bitwę o pamięć, korespondencja z Berlina : przekonać Niemców do naszych historycznych racji / Piotr Jendroszczyk, Katarzyna Zuchowicz // *Rzeczpospolita*. – 2004, nr 293, s. A1, A6
11. POWRÓT wypędzonych / Piotr Buras // *Prz. Polit.* – Nr 61. – (2003), s. 96-102
Pamięć o niemieckich ofiarach.
12. PRASA polska i niemiecka o pięćdziesiątej rocznicy zakończenia wojny / Tadeusz Seweryn Wróblewski // *Prz. Zach.* – 1996, nr 1, s. 35-61
13. PROBLEM winy / Karl Jaspers; tł. Jan Garewicz // *Gaz. Wybor.* – 2003, nr 202, s. 8-11
14. PRZESZŁOŚĆ wiecznie żywa / Wojciech Pieciak // *Tyg. Powsz.* – 1997, nr 12, s. 1, 7
Dyskusje wokół wystawy „Zbrodnie Wehrmacht”, prezentowanej w Niemczech i Austrii.
15. PRZEWYCIĘŻYĆ przeszłość : 50 lat od zakończenia II wojny światowej / Anna Wolff-Powęska // *Prz. Zach.* – 1996, nr 1, s. 3-15
16. SPADKOBIERCY Hitlera : niemieccy neonaziści chcą w przyszłym roku wejść do Bundestagu / Joachim Trenkner // *Tyg. Powsz.* – 2005, nr 9, s. 6
17. TYM razem powściągliwie, korespondencja z Berlina / Piotr Grochowski // *Nowe Państwo*. – 2001, nr 50, s. 36-37
Wystawa „Zbrodnie Wehrmacht. Rozmiary niszczycielskiej wojny 1941-1944”.
18. WYCHOWANIE do agresji : kim chcą być Niemcy? / Stefan Bratkowski // *Wprost*. – 2003, nr 38, s. 21-24
Świadomość społeczna – Niemcy – od 1990 r.
19. STRASZNĄ drogą idziecie / Thomas Mann; tłum. Iwona Burszta // *Gaz. Wybor.* – 2004, nr 107, s. 15
20. WYGNANIE: mit niemieckiej historii / Klaus-Peter Friedrich; tłum. Mariola Rydzewska // *Więź*. – 1997, nr 7, s. 153-164

21. WYPĘDZENI z pamięci : uczniowie w RFN mogą przeczytać, że Polacy odpowiadają nawet za wypędzenia Niemców z Bałkanów / Tomasz Krzyżak, Paweł Rusak // *Wprost*. – 2005, nr 10, s. 54-57
22. ZWYCIĘSTWO? : w pięćdziesiąt lat później / Wojciech Chudy // *Ethos*. – 1995, nr 3, s. 389-390
Obchody 50 rocznicy zakończenia II wojny światowej w Berlinie.

C. Rosja

1. A NAJGORSZE, to głowa w piasek / Bohdan Skaradziński // *Tyg. Solid*. – 1998, nr 38, s. 18-19
Inwazja Armii Czerwonej na Polskę 17.IX.1939 r.
2. BIAŁE płamy 17 września / Czesław Grzelak // *Apokryf*. – Nr 15. – (1999), s. 7
Radziecka agresja na Polskę we wrześniu 1939 r.
3. BITWA o pamięć / Michał Gryczyński. – (Raj utracony) // *Przew. Kat.* – 2005, nr 11, s. 38
4. CIOS w plecy, ale i głowa w piasku? / Bohdan Skaradziński // *Tyg. Solid*. – 1997, nr 41, s. 14-15
Sowiecka agresja na Polskę we wrześniu 1939 r.
5. DROGA do piekła : Stalin 1941-1945 / Bogusław Wołoszański. – Warszawa : „Sensacje XX wieku”, 2000. – 383 s. : il., mapy. – (Sensacje XX Wieku)
6. JAŁTA według Churchilla : w Monachium zdradzono Czechów, w Jaltie – pół Europy / Dariusz Baliszewski // *Wprost*. – 2005, nr 7, s. 76-77
7. OD JAŁTY do Moskwy / Maria Przełomiec // *Przew. Kat.* – 2005, nr 9, s. 48
8. POWITANIE i represje / Adam Dobroński, rozm. przepr. Janusz Nicyporowicz // *Prz. Tyg.* – 1998, nr 37, s. 15
Losy Polaków po wkroczeniu Armii Radzieckiej we wrześniu 1939 r.
9. STALIN się przeliczył : 17 września – rocznica napaści Sowieców na Polskę / Zdzisław Szpakowski // *Gaz. Pol.* – 1996, nr 37, s. 14
10. ZEMSTA Stalina / Stefan Niesiołowski // *Tyg. Solid*. – 1997, nr 39, s. 12
Inwazja sowiecka na Polskę we wrześniu 1939 r.

D. Sojusznicy Polski

1. ALIANCI : prywatne wojny najwyższych dowódców / William B. Breuer; tł. Krzysztof Oblucki. – Warszawa : „Magnum”, 1996. – 504 s., [16] s. tabl.; fot., portr.

2. DRUGA wojna światowa : [materiał z raportów wywiadu wojskowego USA] / przedm. Andrzej Ajnenkiel, Tadeusz Panecki. – Warszawa : „Bellona”, 1995. – 399 s., [30] s. map
3. ROOSEVELT, Churchill i II wojna światowa / Warren F. Kimball; tłum. Olga Zienkiewicz. – Warszaw : „Książka i Wiedza”, 1999. – 418 s., [8] s. tabl. : fot., portr.
4. TAJNA wojna Churchilla / Bogusław Wołoszański. – Warszawa : „Colori”, 2002. – 304 s. : il., mapy. – (Sensacje XX Wieku)
5. WIELKIE mocarstwa wobec Polski 1919-1945 : od Wersalu do Jalty / Jan Karski; tłum. Elżbieta Morawiec. – [Kraków] : Wszechnica Społeczno-Polityczna, 1989. – S. 3-398
6. OD TRAKTATU Ribbentrop-Mołotow do Jalty : Franklin D. Roosevelt i Europa Środkowo-Wschodnia / Piotr Wróbel // Roczn. Pol.-Niem. – [T.] 5. – (1996), s. 33-51
7. PORZUCENI na polu walki / Stefan Niesiołowski // Gaz. Wybor. – 1999, nr 44, s. 19-20
Postawa sojuszników wobec Polski.
8. WIELKIE mocarstwa a sprawa Polska w czasie I i II wojny światowej : próba paraleli / Marian Leczyk // Stud. Podl. – T. 8. – (1998), s. 5-18
9. ZDRADA Zachodu – fakt czy obsesja? / Artur Hajnicz // Gaz. Wybor. – 1999, nr 25, s. 14-16
Postawy sojuszników Polski.

Andrzej Dudziak

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

SAMORZĄD TERYTORIALNY W POLSCE.

15 ROCZNICA REFORMY SAMORZĄDOWEJ

Proces budowy samorządu terytorialnego w III Rzeczypospolitej rozpoczął się w 1990 roku. W marcu tegoż roku Sejm uchwalił ustawy o samorządzie terytorialnym, ordynacji wyborczej do rad gmin, pracownikach samorządowych i zmianach w konstytucji. W myśl tych dokumentów 27 maja 1990 roku przystąpiono do pierwszych po wojnie wyborów do samorządu gminnego.

Według wówczas obowiązującego prawa następnym szczeblem władzy było województwo.

Zasadnicze zmiany w strukturze samorządu terytorialnego wprowadzono ustawami z 1998 roku. Od 1 stycznia 1999 roku mamy nowy podział administracyjny kraju na gminy, powiaty i województwa. Każda z tych jednostek ma charakter samorządowy, posiada osobowość prawną i własny budżet. Władze pochodzą z wyboru a organa stanowiące (uchwalodawcze) zostały oddzielone od wykonawczych (zarządów). Na terenie województwa działają przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej jednak ich funkcje i zadania zostały rozdzielone. Wojewoda mianowany przez premiera reprezentuje rząd i ma uprawnienia nadzorcze wobec samorządu. Taki stan prawny utrzymuje się do dnia dzisiejszego.

W 15 rocznicę wyborów do rad gmin przypominamy krótką historię samorządu terytorialnego w Polsce.

Prezentowane zestawienie (wybór) obejmuje publikacje zwarte (od 1990 roku) oraz artykuły (od 1998 roku). Całość materiału podzielono na części, które zawierają opracowania ogólne, podstawy prawne, prace o reformie samorządu terytorialnego, wyborach i ordynacji wyborczej oraz omówienia o samorządzie w Wielkopolsce i w Europie.

Temat „Reforma samorządowa” poruszaliśmy w „Poradniku Bibliograficzno-Metodycznym” 1999, nr 2, s. 45-51.

I. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. ANALIZA instytucjonalna urzędu gminy : przewodnik dla samorządów / [pod red. Marcina Zawickiego i Stanisława Mazura]. – Wyd. 2. – Kraków : Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej; [Warszawa] : Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, 2004. – 99 s. : tab.
2. CENTRALNE Związki Samorządowe w Polsce (1917-2003) : Związek Miast Polskich, Związek Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej – Związek Powiatów Polskich, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej / Ryszard Szwed. – Częstochowa : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 2003. – 324 s.
3. DECENTRALIZACJA funkcji społecznych państwa / pod red. Józefiny Hryniewicz; Instytut Spraw Publicznych. – Warszawa : ISP, 2001. – 212 s.
4. DECENTRALIZACJA i samorząd w II Rzeczypospolitej / Marta Grzybowska. – Kraków : „Abrys”, 2003. – 465 s.

5. DEMOKRACJA uczestnicząca w samorządzie lokalnym / Rafał Górski. – Poznań : Wydaw. Poznańskiej Biblioteki Anarchistycznej [i in.], 2003. – 63 s. – (Anarchizm, Idee, Praktyka)
6. DZIESIĘĆ lat odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce : (od inicjatywy Senatu do decentralizacji państwa) : materiały z konferencji zorganizowanej przez Komisję Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej 23 maja 2000 r. / [oprac. Małgorzata Lipińska]; Senat Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa : Dział Wydawniczy Kancelarii Senatu, 2000. – 131 s. : il.
7. FUNKCJONOWANIE instytucji demokratycznych w Polsce : zarządzanie w samorządach terytorialnych : praca zbiorowa / pod red. Jerzego Muszyńskiego; Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu w Gdyni, Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu w Warszawie. – Gdynia : WSAiB Warszawa : WSZiM, 2000. – 201 s.
8. GMINA jako podmiot władzy publicznej i jako właściciel mienia / Lucyna Rajca; Uniwersytet Warszawski. Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego. – Warszawa : UW CSSTiRL, 2001. – 285 s. – (Monografie / Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego; t. 3)
9. GODŁO i barwa Polski samorządowej : herby i flagi miast i gmin polskich / [oprac. red. Władysław Barbasiewicz]; Instytut Wzornictwa Przemysłowego, Polskie Towarzystwo Weksylologiczne. – Warszawa : Wydaw. IWP, 1998. – 168 s. : faks., fot., 1 mapa, rys.
Katalog wystawy, IWP, Warszawa, marzec 1998.
10. INSTYTUCJONALIZACJA samorządności : aktorzy i efekty / Barbara Gąciarz. – Warszawa : Wydaw. IFiS – Instytutu Filozofii i Socjologii PAN [Polskiej Akademii Nauk], 2004. – 341 s. : il.
11. LEKSYKON powiatów Polski. T. 1 / [Bogdan Wawrzyńczyk; współpr. i konsult. Jan Klepin i in.]. – Warszawa : „Pro Polonia”, 2003. – 232 s. : il., mapy
12. LEKSYKON samorządu terytorialnego / pod red. Marka Chmaja; aut. hasel Artur Bielec [i in.]. – Warszawa : „Graf-Punkt”, 1999. – 349 s.
13. MIASTO przy drodze / Lech Isakiewicz. – Warszawa : „Municipium”, 1998. – 103 s.
14. NARODZINY demokracji w Polsce lokalnej / Bohdan Jałowiecki; Uniwersytet Warszawski. Instytut Gospodarki Przestrzennej. – Warszawa : UW, 1990. – 169 s. – (Rozwój Regionalny, Rozwój Lokalny, Samorząd Terytorialny; 25)

15. OBYWATEL w urzędzie : gmina, powiat, województwo / Sławomir Janusz Majszak. – Warszawa : „Murator”, 1999. – 69 s. – (Murator Radzi; 2/99)
16. ODRÓDZENIE samorządu terytorialnego – budowa społeczeństwa obywatelskiego : II Kongres Samorządu Terytorialnego [Poznań 13-15.V.94 / red. t. P. Buczkowski]. – Poznań : Krajowy Instytut Badań Samorządowych : Krajowy Sejmik Samorządu Terytorialnego, 1994. – 180 s. – (Samorząd Terytorialny I Kadencji; t. 1)
17. ORGANIZACJA, zadania i funkcjonowanie samorządu terytorialnego / Mieczysław Szypliński. – Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora” 2004. – 95 s.
18. PAŃSTWO, ustrój, samorząd terytorialny / pod red. Marka Chmaja. – Lublin : „Verba”, 1997. – 253 s.
19. POWIAT obywatelski : partycypacja społeczna w powiecie / Piotr Rachwałski, Witold Betkiewicz, Małgorzata Izdebska; [red. Piotr Rachwałski]; Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych. – Warszawa : Brytyjski Fundusz Know How. Fundusz Współpracy, 2000. – 56 s. – (Poradniki dla Powiatów; 4)
20. POWIAT : z teorii, kompetencje, komentarz / pod red. J. Bocia; [napisali J. Boć i in.]. – [Wrocław] : „Kolonia Limited”, 2001. – 547 s. : il., mapy
21. PRZESTRZEŃ samorządu / Jan Krucina. – Wrocław : „Tum”, 1998. – 55 s.
22. RADA sołecka w systemie samorządu terytorialnego / Lech Ostrowski. – Warszawa : IERiGŻ, 1995. – 28 s. – (Komunikaty, Raporty, Ekspertyzy / Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej; 371)
23. RODZINA sercem demokracji lokalnej : biuletyn Biura Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu / [red. Jolanta Szymańczak, Andrzej Chodyra]. – Warszawa : BSiE. KS, 2000. – 129 s. – (Konferencje i SeminaRIA / Biuro Studiów i Ekspertyz; 8(36))
Materiały z konferencji dla posłów III kadencji (11 lipca 2000 r.)
24. RZĄD i samorząd w Polsce : suplement 1999 / [red. Piotr Kornilow i in.]. – Warszawa : BMB Promotions, 1999. – 248 s. : mapy. – (Gospodarczy Atlas Polski)
25. SAMODZIELNOŚĆ finansowa polskich gmin / Ewa Markowska-Bzducha. – Radom : PR. Wydaw., 2004. – 210 s. : tab., wykry. – (Monografie / [Politechnika Radomska]; nr 73)
26. SAMODZIELNOŚĆ finansowa samorządu gminnego w Polsce po 1993 roku / Sławomira Kańduła; Akademia Ekonomiczna w Poznaniu. – Poznań : Wydaw. AE, 2003. – 218 s. : tab., wykry.

27. SAMODZIELNOŚĆ samorządu terytorialnego w Polsce / red. nauk. Emilia Denek. – Poznań : Wydaw. AE, 2001. – 187 s. : il., mapa. – (Zeszyty Naukowe / Akademia Ekonomiczna w Poznaniu; 7)
28. SAMORZĄD gminny w Polsce : doświadczenia i perspektywy : praca zbiorowa / pod red. Bogdana Nawrota i Jacka Pokładeckiego; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. – Poznań : INPiD UAM, 1999. – 280 s.
29. SAMORZĄD lokalny – tradycje i współczesność / [red. t. Jerzy Stępień]. – Poznań : AR, 2000. – 74 s. – (Z Warsztatu Badawczego Katedry Nauk Społecznych / Akademia Rolnicza im. Augustą Cieszkowskiego w Poznaniu; t. 2)
30. SAMORZĄD lokalny w Polsce : społeczno-polityczne aspekty funkcjonowania / pod red. Stanisława Michałowskiego, Agnieszki Pawłowskiej. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2004. – 614 s. : tab. wykr.
31. SAMORZĄD ponadgminny w Polsce : tradycja, odrodzenie, doświadczenia : praca zbiorowa / pod red. Bogdana Nawrota i Jacka Pokładeckiego. – Poznań : Wydaw. Naukowe INPiD UAM – Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2004. – 199 s. : rys., tab.
32. SAMORZĄD terytorialny / Bogdan Dolnicki. – Wyd. 2 popr. i uzup., stan prawny na 15 lipca 2003 r. – Kraków : „Zakamycze”, 2003. – 351 s. : tab. – (Seria Akademicka)
33. SAMORZĄD terytorialny jako forma władzy publicznej w strukturze organizacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej / Leszek Zaporowski; Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej. – Bielsko-Biała : WSE-H, 2002. – 136 s.
34. SAMORZĄD terytorialny po reformie ustrojowej państwa / Krzysztof Byjoch, Jerzy Sulimierski, Jan Paweł Tarno. – Warszawa : Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2000. – 226 s.
35. SAMORZĄD terytorialny : podstawy ustroju i działalności / Hubert Izdebski. – Wyd. 3. – Warszawa : Wydaw. Prawnicze „LexisNexis”, 2004. – 272 s.
36. SAMORZĄD terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej po reformie ustrojowej : (wybrane zagadnienia) / H. Zięba-Załucka (red.); [aut.] K. Eckhardt [i in.]. – Rzeszów : „Fosze”, 1999. – 239 s.
37. SAMORZĄD terytorialny III Rzeczypospolitej : dziesięć lat doświadczeń / pod red. Stanisława Michałowskiego. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2002. – 485 s. : il.

- Mater. z międzynarodowej konferencji zorg. 19 i 20 października 2000 r. w Lublinie.
38. SAMORZĄD terytorialny w Polsce. – Wyd. 2. – Warszawa : Wydaw. Prawnicze „LexisNexis”, 2004. – 317 s.
 39. SAMORZĄD terytorialny w Polsce w XX wieku : myśl samorządowa, historia i współczesność / Stanisław Wójcik; Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wydział Nauk Społecznych. – Lublin : Redakcja Wydawnictw KUL, 1999. – 396 s.
 40. SAMORZĄD terytorialny w RP / Zbigniew Leoński. – 4 wyd. rozsz. i zaktualiz. – Warszawa : C.H. Beck, 2002. – 208 s. – (Podręczniki Prawnicze)
 41. SAMORZĄD terytorialny w systemie władzy publicznej w Polsce : studium politycznoprawne / Ewa Nowacka. – Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 1993. – 162 s. – (Acta Universitatis Wratislaviensis; nr 1494; Politologia; 9)
 42. SAMORZĄD terytorialny w warunkach transformacji systemu politycznego w Polsce / Jacek Pokładecki. – Poznań : Wydaw. Naukowe Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 1996. – 134 s.
 43. SAMORZĄD terytorialny : zadania, gospodarka, rozwój / pod red. Anny Harańczyk; Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie. – Chrzanów : WSPiM Kluczbork : „Antykwa”, 2001. – 481 s. : il., mapy
 44. SAMORZĄD III Rzeczypospolitej : koncepcje i realizacja / Jerzy Regulski. – Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 2000. – 456 s. : il., mapy
 45. SAMORZĄD w Polsce : istota, formy, zadania : praca zbiorowa / red. nauk. Stanisław Wykrętowicz. – Wyd. 3 uaktual. – Poznań : Wydaw. Wyższej Szkoły Bankowej, 2004. – 381 s. : mapa, tab.
 46. SAMORZĄD wsi : historia i nowe możliwości / Mieczysław Gończar. – Warszawa : Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, 1990. – 103 s.
 47. SAMORZĄDNOŚĆ, samorząd, rozwój / Andrzej Piekara; Uniwersytet Warszawski. Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego. – Warszawa : UW.CSSTiRL, 2000. – 221 s. : il., mapy. – (Monografie / Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego; t. 2)
 48. SAMORZĄDY powiatowe – doświadczenia roku 1999 / Monika Grabiec, Marcin Wójcik; Marek Wójcik (red.); [Demokracja i Gospodarka, USAID, Związek Powiatów Polskich]. – Nowy Sącz : ZPP : Stowarzyszenie DiG, 2000. – 87 s. : il. kolor.

49. SŁOWNIK samorządu terytorialnego / pod red. Marka Chmaja; aut. hasel Artur Bielec [i in.]. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1997. – 258 s.
50. SYSTEM organizacji i funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce / Stanisław Cieślak. – [Stan prawny na dzień 1 stycznia 1999 r.]. – Przemyśl : WSAiZ, 2000. – 299 s. – (Monografie / Wyższa Szkoła Administracji i Zarządzania w Przemyślu; 4)
51. USTRÓJ i struktura aparatu państwowego i samorządu terytorialnego / red. nauk. Wiesław Skrzydło. – Warszawa : Wydaw. Sejmowe, 1997. – 239 s.

Program badawczy Podstawowe dylematy teoretyczne nowej konstytucji RP.

52. USTRÓJ organów administracji publicznej / Henryk Ożóg, Andrzej Potoczek; Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku. – Włocławek : WSH-E, 2001. – 205 s. : 3 il.
53. USTRÓJ samorządu terytorialnego / Zbigniew Bukowski, Tomasz Jędrzejewski, Piotr Rączka. – Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, 2003. – 382 s.
54. USTRÓJ samorządu terytorialnego w Polsce / Wiesław Kisiel. – Warszawa : Wydaw. Prawnicze „LexisNexis”, 2003. – 318 s.
55. UWARUNKOWANIA polskiego modelu samorządu terytorialnego / Andrzej Józef Kozłowski; Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. – Olsztyn : Wydaw. UWM, 1999. – 204 s.
56. WŁADZA lokalna po reformie samorządowej : praca zbiorowa / pod red. Jerzego J. Wiatra. – Warszawa : „Scholar”, 2002. – 129 s. : il.
57. ZADANIA i kompetencje jednostek samorządu terytorialnego i wojewody / Zbigniew Bukowski (red.) [i in.]. – Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, 2004. – 434 s. : tab.

b. Artykuły

1. CNOTY i grzechy samorządów / Robert Walenciak // Przegląd. – 2002, nr 42, s. 18-22
2. CO DZIESIĄTA złotówka na administrację : w samorządzie / Renata Wróbel, Filip Frydrykiewicz // Rzeczpospolita. – 1999, nr 68, dod. s. XVI

Wydatki na administrację samorządową.

3. DIAGNOZA stanu terytorialnej administracji publicznej w Polsce / Dariusz Kijowski, Michał Kulesza, Wojciech Misiąg, Stanisław Prutis, Mirosław Stec, Jacek Szlachta, Janusz Zaleski // Samorz. Teryt. – 2004, nr 1/2, s. 5-183

4. FUNKCJONOWANIE samorządu terytorialnego w świetle badań empirycznych [ref.] / Elżbieta Łojko // Zarządz. i Eduk. – 2002, nr 5, s. 87-101
5. IDEA samorządności w Polsce – historia i teraźniejszość / Jarosław Och. // Studia z Teorii i Praktyki Polityki. – Vol. 1, nr 1 (2003), s. 43-49
6. JAK rząd przerobił samorząd / Lech Isakiewicz // Gaz. Pol. – 2001, nr 10, s. 7

Obrady II Kongresu Gmin Wiejskich w Warszawie.

7. KONCEPCJA województwa samorządowego / Bogdan Dolnicki // Samorz. Teryt. – 1999, nr 6, s. 15-22
8. KORZENIE polskiej samorządności : wybrane zagadnienia / Jolanta Choińska-Mika // Samorz. Teryt. – 2001, nr 7/8, s. 3-13
9. KRUCHY samorząd : administracja lokalna / Wisła Surańska // Rzeczpospolita. – 2000, nr 128, s. A10
10. KTO nami porządzi : wademekum władz wojewódzkich. Cz. 1-2 // Gaz. Wybor. – 1998, nr 277, s. 8-9; nr 278, s. 8-9, 11
11. KTO rządzi gminą? : teorie lokalnej władzy politycznej / Paweł Swianiewicz // Samorz. Teryt. – 2000, nr 3, s. 13-20
12. MIĘDZY zniechęceniem a lenistwem : debata / Marek Krukowski, Wisła Surańska, Jerzy Regulski, Maciej Gielecki // Nowe Państwo. – 2002, nr 11, s. 17-21

Działalność samorządów.

13. MODEL samorządu terytorialnego w Polsce / Eugeniusz Zieliński // Zarządz. i Eduk. – 2002, nr 5, s. 33-52
14. MONOKRATYCZNE organy samorządu terytorialnego / Bogdan Dolnicki // Samorz. Teryt. – 2003, nr 1/2, s. 53-63
15. NIESAMORZĄDNA Rzeczpospolita / Rafał Pleśniak, Zofia Wojtkowska // Wprost. – 2000, nr 24, s. 34-37
16. NOWY model samorządu terytorialnego : istota, zadania, autonomia, władze, jednostki organizacyjne, finanse, nadzór / Maria Jastrzębska // Samorz. Teryt. – 1999, nr 1/2, s. 12-28
17. OD IDEI samorządności do samorządnej codzienności / Józef Buszman // Śląsk. – 1999, nr 6, s. 18
18. OKRĄGŁY Stół w Polsce : (konceptcje samorządu terytorialnego) / Krysztyna Trembicka // Samorz. Teryt. – 1999, nr 4, s. 3-10
19. POLAK pod pręgierzem / Marek A. Cichocki // Rzeczpospolita. – 2002, nr 269, s. A10
20. POLSKA A, B, C lub D, czyli ranking województw / Katarzyna Hejke // Gaz. Pol. – 2004, nr 40, s. 7-8

21. POWIATY – fikcja samorządności / Witold Kieżun // *Rzeczpospolita*. – 2001, nr 258, s. A8
 22. PRZED wyborami : samorzady / Krzysztof Jasiński // *Myśl Pol.* – 2001, nr 41, s. 15
 23. PRZEDWOJENNY samorząd terytorialny podstawa odbudowy samorządu lokalnego w III Rzeczypospolitej / Rozalia Grynis // *Samorz. Teryt.* – 2003, nr 1/2, s. 46-52
 24. ROLA samorządu w budowie „małej ojczyzny” / Marek Marian Drozdowski // *Zarządz. i Eduk.* – 2002, nr 5, s. 207-216
 25. SAMORZĄD i demokracja lokalna – osiągnięcia, zagrożenia, dylematy : (z konferencji Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej) [materiały] // *Samorz. Teryt.* – 2002, nr 5, s. 1-71
 26. SAMORZĄD lokalny – jaki? / Piotr Kryczka // *Znaki Now. Czasów*. – 2003, nr 3, s. 69-75
 27. SAMORZĄD terytorialny a media lokalne (1990-2002) – próba syntezy / Andrzej K[onrad] Piasecki // *Zesz. Prasozn.* – 2003, nr 1/2, s. 141-155
 28. SAMORZĄD terytorialny w Polsce : integracja czy rozpad więzi społecznej : społeczne konsekwencje reformy samorządowej / Maria Gagacka // *Zarządz. i Eduk.* – 2002, nr 5, s. 119-128
 29. SAMORZĄD terytorialny w Polsce w świetle wyników badań opinii publicznej / Radosław Zenderowski // *Zarządz. i Eduk.* – 2002, nr 5, s. 5-31
 30. SAMORZĄDOWE przepychanki / Dariusz Hybel // *Najwyż. Czas.* – 2002, nr 6, s. XV-XVI
 31. SPOŁECZEŃSTWO obywatelskie / Józef Buszman; rozm. przepr. Andrzej Kuśnierczyk // *Śląsk*. – 2002, nr 4, s. 6-7
 32. SUKCESY zagrzebane w ziemi / Renata Wróbel // *Więź*. – 1997, nr 1, s. 10-18
- Bilans działalności samorządów terytorialnych od 1990 roku.
33. WYALIENOWANA władza : samorządność / Wiktor Sowa // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 117, s. A8
 34. WYBRAŁEŚ, to się męcz : coraz więcej referendum, coraz mniej przychylności dla radnych / Piotr Pytlakowski // *Polityka*. – 2000, nr 28, s. 26-29

II. Podstawy prawne samorządu terytorialnego

1. ADMINISTRACJA państwowa i samorząd terytorialny / oprac. Anna i Ronald Sypniewscy. – Warszawa Poznań : „Ławica”, 1993. – 202 s. – (Podstawy Prawno-Ustrojowe Rzeczypospolitej Polskiej)
2. CO ZNACZYŁ i znaczy samorząd / pod red. Andrzeja Jaeschke i Magdaleny Mikołajczyk. – Kraków : Wydaw. Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2000. – 172 s.
3. KOMENTARZ do ustawy o samorządzie województwa / Wanda Sokolewicz. – Stan prawny na 12 maja 2000 r. – Warszawa : „Twigger” : „Municipium”, 2000. – 108 s. – (Jak Rządzić)
4. NOWY kształt organów wykonawczych gmin / Karol Podgórski // *Samorząd Terytorialny*. – 2002, nr 10, s. 3-7
5. NOWY poradnik radnego / Marek Gałusza. – Tarnobrzeg : „Tarbonus”, 2002. – 446 s.
6. PODSTAWY prawne funkcjonowania terytorialnej administracji publicznej w RP / Zyta Gilowska, Dariusz Kijowski, Michał Kulesza, Wojciech Misiąg, Stanisław Prutis, Mirosław Stec, Jacek Szlachta, Janusz Zaleski // *Samorząd Terytorialny*. – 2002, nr 1/2, s. 18-220
7. POLSKIE ustawy samorządowe : ujęcie porównawcze i historyczne / Wiesław Kisiel. – Stan prawny na dzień 1 stycznia 2003 r. – Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2003. – 410 s.
8. PORADNIK sołtysa / Zygmunt Zell. – Warszawa : „Municipium”, 1991. – 68 s.
9. PRAWNE formy udziału obywateli w rządzeniu państwem / Antoni Rost. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1993. – 175 s. – (Prawo / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 149)
10. PRZEWODNIK po literaturze z zakresu prawa samorządowego : (dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomii i Administracji w Bytomiu) : suplement / oprac. Halina Przybysz; red. Andrzej Szewc. – Bytom : Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji, 2002. – 119 s.
11. PRZEWODNIK po ustawach dotyczących samorządów / oprac. Barbara Porzuczek, Wiesław Zabłocki. – Kraków : Fundusz Gospodarczy Region Małopolska, 1999. – 157 s.
12. REFORMA administracyjna kraju : ustawy z komentarzem oraz rozporządzenia wykonawcze / pod red. Jacka M. Majchrowskiego; aut. Andrzej Kulig [i in.]. – Gorzów Wlkp. [Wielkopolski] : „Magnum”. 1999. – 1088 s.
13. REFORMA administracji publicznej : ustawy o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa, o administracji rządowej w województwie : z omówieniem / [omówienie oprac. zespół Paweł Stańczyk i in.]; Federa-

- cja Związków Stowarzyszeń Gmin Polskich. Centrum Prawa Miejscowego. – Kraków : Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej, 1998. – 149 s.
14. REFORMA administracji rządowej i samorządowej : ustawy ustrojowe / [oprac.Agnieszka Winnik, Marian Marszałek]. – Stan prawny na dzień 30 czerwca 1998 r. – [Żórawina] : Fundacja „Serce – Na Pomoc Chorym i Potrzebującym Dzieciom”, [1998]. – 112 s.
15. SAMODZIELNOŚĆ samorządu terytorialnego / Jerzy Szczęsny // *W s z e c h n . P o l .* – 2003, nr 1, s. 15-23
16. SAMORZĄD gminny : status prawny, organy, kompetencje, mienie, finanse / Tadeusz Milczarek; [Gazeta Samorządowa]. – Stan prawny na dzień 20 lutego 1999 r. – Warszawa : „Infor”, 1999. – 133 s. – (Wielkie Reformy, Gazeta Samorządowa)
17. SAMORZĄD powiatowy : ustrój, zadania, statut, władze, mienie, dochody / Tadeusz Milczarek; Gazeta Samorządowa. – Stan prawny na dzień 15 marca 1999 r. – Warszawa : „Infor”, 1999. – 128 s. – (Wielkie Reformy)
18. SAMORZĄD terytorialny / Bogdan Dolnicki. – Stan prawny na 15 sierpnia 2001 r. – Kraków : „Zakamycze”, 2001. – 322 s. : il. – (Seria Akademicka)
19. SAMORZĄD terytorialny i administracja rządowa : gmina, powiat, województwo : akty prawne, wyjaśnienia, indeksy / oprac. i wstęp Grzegorz Rydlewski. – Według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. – Warszawa : „Scholar”, 1999. – 619 s.
20. SAMORZĄD terytorialny : podstawy ustroju i działalności / Hubert Izdebski. – Warszawa : Wydaw. Prawnicze „LexisNexis”, 2001. – 243 s.
21. SAMORZĄD terytorialny / teksty jednolite wraz z wprowadzeniem Michała Kuleszy oraz indeksem rzeczowym. – 4 wyd., stan prawny październik 1999 r. – Warszawa : C.H. Beck, 1999. – 313 s. – (Teksty Ustaw Becka)
22. SAMORZĄD terytorialny : ustrój i gospodarka / pod red. Zygmunta Niewiadomskiego; [aut.] Z. Niewiadomski [i in.]. – Stan prawny na dzień 1 września 2001 r. – Warszawa Bydgoszcz : „Branta”, 2001. – 287 s.
23. SAMORZĄD terytorialny : zagadnienia prawne i administracyjne : praca zbiorowa / pod red. Andrzeja Piekary i Zygmunta Niewiadomskiego. – Warszawa : Wydaw. Prawnicze, 1998. – 447 s. : mapy
24. SAMORZĄD terytorialny w Konstytucji RP : (komentarz do art. 15, art. 16 oraz art. art. 163-172) / Zygmunt Niewiadomski // *S a m o r z . T e r y t .* – 2002, nr 3, s. 3-30
25. SAMORZĄD terytorialny w okresie przemian ustrojowych / pod red. Stanisława Zielińskiego; [mater. zebrała Iwona Lesiak]; Wyższa Szkoła Biz-

- nesu w Radomiu, Polskie Stowarzyszenie Ubezpieczenia Społecznego. Oddział w Radomiu. – Radom : WSB, 2001. – 168 s. : il.
26. SAMORZĄD terytorialny w Polsce / Eugeniusz Zieliński. – Wyd. 2. – Warszawa : „Elipsa”, 2004. – 418 s.
Zawiera teksty aktów prawnych.
27. SAMORZĄD terytorialny w RP / Zbigniew Leoński. – 3 wyd. rozsz. i zaktualiz. – Warszawa : C.H. Beck, 2001. – 192 s. – (Podręczniki Prawnicze)
28. SAMORZĄD terytorialny w ustroju państwowym / Ewa J. Nowacka. – Warszawa : Wydaw. Prawnicze „LexisNexis”, 2003. – 186 s.
29. SAMORZĄD województwa : status prawny, organy, kompetencje, mie-
nie, finanse / Stanisław Trociuk; [Gazeta Samorządowa]. – Stan prawny
na dzień 10 lutego 1999 r. – Warszawa : „Infor”, 1999. – 103 s. – (Wiel-
kie Reformy)
30. USTAWY o samorządzie gminnym, powiatowym, samorządzie woje-
wództwa. Ustawa o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezyden-
ta miasta. Ustawa o samorządowych kolegiach odwoławczych. Ustawa
o regionalnych izbach obrachunkowych. Ustawa o pracownikach samo-
rządowych. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
Ustawa o gospodarce nieruchomościami. Ustawa o administracji rządo-
wej w województwie : ze skrowidzem. – Stan prawny na dzień 20 lipca
2004 r. – Kraków : „Lex” : „Zakamycze”, 2004. – 676 s. – (Seria z Para-
grafem)
31. USTAWY o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa :
komentarz / Rudolf Klyszcz. – Wrocław : „Unimex”, 1999. – 360 s.
32. UCHWAŁODAWCZA działalność organów samorządu terytorialnego /
Andrzej Szewc, Tomasz Szewc. – Warszawa : „Difin”, 1999. – 317 s.
33. UKŁAD kompetencyjny organów i jednostek organizacyjnych gmin, miast
na prawach powiatów, powiatów i województw samorządowych / Jerzy
Korczak; [Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości we Wrocławiu]. –
Poznań : „Forum Naukowe”; Wrocław : Holding Edukacyjny – Paweł Pie-
trzyk, 2001. – 285 s.
34. USTRÓJ i zadania samorządu terytorialnego / Roman Doganowski;
Wyższa Szkoła Zawodowa Administracji Publicznej w Sulechowie. –
Stan prawny aktualny na dzień 31 lipca 2001. – Sulechów : WSAP, 2001.
– 145 s. : mapy
35. USTRÓJ samorządu terytorialnego i administracji rządowej po reformie :
zbiór aktów prawnych / z wprowadzeniem i objaśnieniami prof. Zygmunta
Niewiadomskiego. – 2 wyd. uzup. – Warszawa : „Difin”, 2000. – 309 s.

36. USTRÓJ samorządu terytorialnego : podstawowe akty prawne / oprac. Janusz Mordwilko. -- Warszawa : „Liber”, 2003. – 261 s. – (Samorząd Terytorialny)
37. ZBIÓR prawa samorządowego / [WOKiSS – Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych]. – Stan prawny na dzień 7 listopada 2002 r. – Poznań : WOKiSS, 2002. – 132 s.
Konstytucja RP (wyciąg); Ustawa o samorządzie gminnym; Ustawa o samorządzie powiatowym; Europejska Karta Samorządu Terytorialnego.

III. Reforma samorządu terytorialnego

a. Pozycje zwarte

1. CELE i skuteczność reformy administracji publicznej w RP w latach 1999-2001 / pod red. Andrzeja Piekary; [zespół aut. Elżbieta Chojna-Duch i in.]; Uniwersytet Warszawski. Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego. – Warszawa : UW CSSTIRL, 2003. – 823 s. : il.
2. DECYZJE i wartości : reforma ustroju terytorialnego Polski jako obszar konfliktu i odmiennych wizji dobra wspólnego / Stanisław Jałowiecki; Stowarzyszenie Instytut Śląski w Opolu, PIN – Instytut Śląski w Opolu. – Opole : Wydaw. IŚ, 2003. – 239 s.
3. DRUGI etap transformacji gospodarczej i politycznej w Polsce : regionalizacja / Zyta Gilowska. – Warszawa : CASE. Fundacja Naukowa, 1996. – 72 s. : rys. – (Raporty CASE / Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych; nr 3)
4. JAK dokończyć reformę samorządową / Zyta Gilowska; [Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową]. – Gdańsk Lublin : IBGR, 1996. – 87 s. – (Transformacja Gospodarki; nr 71)
5. POLSKIE problemy ustrojowe : (konstrukcja, źródła prawa, samorząd terytorialny, prawa człowieka) / Andrzej Bałaban. – Kraków : „Zakamycze”, 2003. – 153 s. – (Monografie „Zakamycza”)
6. REFORMATORZY i politycy : gra o reformę ustrojową roku 1998 widziana oczami jej aktorów / Jadwiga Emilewicz, Artur Wołek. – Wyd. 2 uzup. – Nowy Sącz : Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University Kraków : „Dante”, 2002. – 207 s.
7. REFORMY samorządu terytorialnego w Polsce, Wielkiej Brytanii i USA / Ewa Nowacka. – Poznań : „Forum Naukowe”; Wrocław : Holding Edukacyjny – Paweł Pietrzyk, 2002. – 148 s.

b. Artykuły

1. ANIOŁ by nie wziął / Jerzy Reguśki; rozm. przepr. Jolanta Koral // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 124, s. 4
Władze lokalne 10 lat po reformie.
2. BURMISTRZ z bezpośrednich wyborów / Antoni Jeżowski // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 17, s. A13
3. NA DIECIE / Leon Kieres // *Polityka*. – 1999, nr 13, s. 20-21
Samorządy po reformie.
4. NOWA regionalizacja Polski – próba oceny / Elżbieta Wysocka // *Samorz. Teryt.* – 1998, nr 12, s. 3-17
5. OSŁONA dymna / Marek Henzler // *Polityka*. – 2000, nr 11, s. 28, 30
6. OSTROŻNI się mylili : samorząd 2001 / Jerzy Reguśki // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 122, s. A12
7. PIENIĄDZE się rozpiechły / Zyta Gilowska; rozm. przepr. Krystyna Doliński // *Gaz. Bank.* – 2000, nr 13, s. 10-12
Bilans zysków i strat po przeprowadzeniu reformy samorządowej.
8. POLSKA racja stanu / Michał Kulesza; rozm. przepr. Grażyna Smulska // *Nowe Życie Gosp.* – 1998, nr 8, s. 11-13
O reformie samorządowej.
9. POWIAT S.A. : RP po wprowadzeniu reformy samorządowej / Andrzej Kulik, Bartłomiej Leśniewski // *Wprost*. – 1998, nr 24, s. 26, 28
10. PRZEKAZYWANIE władzy / Lech Isakiewicz // *Gaz. Pol.* – 1999, nr 37, s. 10
Samorządy po wprowadzeniu reformy administracyjnej.
11. REFORMA tak, wypaczenia nie / Renata Wróbel // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 17, s. A3
Ocena reformy administracji publicznej.
12. RZĄD urzędów / Janina Paradowska // *Polityka*. – 1999, nr 3, s. 25-26
Realizacja reformy administracyjnej.
13. RZETELNA ocena reformy będzie możliwa najwcześniej za pięć lat / Józef Płoskonka; rozm. przepr. Iwona Kietlińska // *Prz. Tyg.* – 2000, nr 15, s. 3
Dot. reformy administracji publicznej.
14. SŁUSZNIE przestrzegaliśmy przed tymi reformami / Jan Łopata; rozm. przepr. Konrad Rękas // *Myśl Pol.* – 2001, nr 20, s. 7
15. WIELKA decentralizacja / Przemysław Fenrych, Włodzimierz Puzyna // *Więź*. – 2001, nr 6, s. 14-28
Realizacja drugiego etapu reformy samorządowej.

IV. Wybory, ordynacja wyborcza

a. Pozycje zwarte

1. KRYTERIA i warunki kształtowania organów przedstawicielskich samorządu terytorialnego : wybory '90 – raport z badań / Elżbieta Sękowska; Instytut Nauk Prawnych PAN [Polskiej Akademii Nauk]. – Warszawa : Agencja Scholar, 1994. – 104 s.
2. ORDYNACJA wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików wojewódzkich / [oprac. Agnieszka Winnik, Marian Marszałek]. – [Zórawina] : Fundacja „Serce – Na Pomoc Chorym i Potrzebującym Dzieciom”; [1999]. – 63 s.
3. SAMORZĄDOWE prawo wyborcze : zbiór aktów prawnych oraz wyjaśnień i opinii Państwowej Komisji Wyborczej / [oprac. i przygot. do dr. Beata Tokaj; red. Kazimierz Wojciech Czaplicki]. – (Stan na 30 kwietnia 1999 r.). – Warszawa : Wydaw. Krajowego Biura Wyborczego, 1999. – 284 s. – (Prawo Wyborcze)
4. STATYSTYKA wyborów do rad gmin : 27 maja 1990 r. / Główny Urząd Statystyczny. – Warszawa : Zakład Wydawnictw Statystycznych, 1990. – 446 s., wyk.
5. WŁADZA w samorządzie terytorialnym III RP : teoria i praktyka kadencji 1990-2002 / Andrzej K. Piasecki. – Zielona Góra Łódź : „Tęcza”, 2002. – 359 s. : fot., mapy, portr., tab., wyk.
6. WYBORY samorządowe 2002 : kierunki zmian ordynacji wyborczej do samorządów terytorialnych : seminarium samorządowe, Międzyzdroje 13-14 listopad 2001 / [Instytut Rozwoju Regionalnego]. – Gliwice : „Irma”, 2001. – 99 s.

b. Artykuły

1. BEZPOŚREDNIE samorządowe wybory prezydentów miast 2002 – próba analizy / Anetta Grzesik-Robak // *Samorząd Terytorialny*. – 2004, nr 6, s. 38-45
2. BRELOCZEK u kożucha / Mariusz Urbanek // *Odra*. – 2002, nr 10, s. 2-5
Efekty reformy samorządowej.
3. CO POCZAĆ ze zwycięstwem / Piotr Zaremba // *Gaz. Pol.* – 2002, nr 45, s. 11
4. CZYTANIE mapy / Wojciech Marek Darski // *Tyg. Solid.* – 1998, nr 43, s. 5

Wyniki wyborów samorządowych.

5. GRY samorządowe / Michał Szczygielski // Nowe Państwo. – 2002, nr 9, s. 14-16
6. I PO wyborach... / Robert Walenciak // Przegląd. – 2002, nr 45, s. 8-11

Scena polityczna po wyborach samorządowych

7. KRAJOBRAZ po bitwie / Łukasz Perzyna // Tyg. Solid. – 2002, nr 46, s. 8-9
8. KRAJOBRAZ po wyborach / Włodzimierz Petroff // Tyg. Solid. – 1998, nr 45, s. 12-13
9. LEKCJA politycznej geografii / Leszek Skiba // Kwart. Konserw. – 1998, nr 4, s. 25-36

Bilans wyborów w 1998 r.

10. MAGIA drugiej tury / Robert Walenciak // Przegląd. – 2002, nr 21, s. 14-15
11. MATACZE z mocy ustawy / Dariusz Hybel // Najwyż. Czas. – 2002, nr 47, s. X

Finansowanie komitetów wyborczych.

12. MIASTA pięciu cudów / Janina Paradowska // Polityka. – 2002, nr 47, s. 24-26
13. NA SKRZYDŁACH orłów wypchanych / Stanisław Michalkiewicz // Najwyż. Czas. – 2002, nr 46, s. X-XII
14. NASZA lokalna polityka : samorządy zostały wybrane ale przy absencji większości Polaków / Janusz A. Majcherek // Tyg. Powsz. – 1998, nr 43, s. 1, 5
15. O POTRZEBIE ekstremizmu / Stanisław Michalkiewicz // Najwyż. Czas. – 2003, nr 29/30, s. XVIII-XIX
16. OBRAZ kampanii samorządowej 2002 roku w „Gazecie Wyborczej” i „Rzeczpospolitej” / Małgorzata Mirska // Prz. Polit. – 2003, nr 1, s. 89-104
17. ODCZAROWANE twierdze / Łukasz Perzyna // Tyg. Solid. – 2002, nr 45, s. 8-9
18. SAMORZĄD 2002 – obywatelski czy partyjny? / Zbigniew Romaszewski // Rzeczpospolita. – 2002, nr 60, s. A10
19. SAMO-RZĄDOWCY : co wynika dla demokracji i dla nas, obywateli, z wyborów samorządowych? / Jarosław Flis // Tyg. Powsz. – 2002, nr 46, s. 3
20. SAMORZĄDOWE ordynacje wyborcze a polski system partyjny / Jan Majchrowski // Państwo i Prawo. – 1998, z. 12, s. 3-16
21. SAMORZĄDOWE zjednoczenie prawicy / Leszek Skiba // Kwart. Konserw. – 1999, nr 5, s. 104-107

22. SCENA polityczna w Polsce po wyborach samorządowych 1998 r. / Grzegorz Rydlewski // *Myśl Socjaldemokr.* – 1999, nr 1, s. 25-32
23. SZANSA dla lokalnych liderów / Wisła Surażska // *Rzeczpospolita*. – 2002, nr 205, s. A7
24. SZANSE i zagrożenia bezpośrednich wyborów wójtów i burmistrzów w opinii szefów zarządów gmin III kadencji – raport z badań / Janina Kowalik // *Samorz. Teryt.* – 2003, nr 6, s. 38-56
25. SZCZYPTA optymizmu : po wyborach / Jacek Kwieciński // *Gaz. Pol.* – 2002, nr 46, s. 10
26. ŚMIERĆ planktonu / Dorota Macieja, Zofia Stachura // *Wprost*. – 1998, nr 43, s. 21-23

Wyniki wyborów samorządowych.

27. PARTYJNY samorząd / Mariusz Urbanek // *Odra*. – 1998, nr 12, s. 28-30
28. PLAN gry / Stanisław Michalkiewicz // *Najwyż. Czas.* – 2002, nr 47, s. VIII-IX
29. PO WYBORACH / Krzysztof Lubczyński // *Dziś*. – 1998, nr 12, s. 88-91
30. PO WYBORACH / Andrzej Rychard // *Prz. Polit.* – 1998, nr 39, s. 32-38
31. POCHWAŁA pięknoduchostwa : po wyborach samorządowych / Mirosław Czech // *Gaz. Wybor.* – 2002, nr 273, s. 16-17
32. POLITYK czy menedżer / Jerzy Regulski // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 33, s. A10

Sposób wyboru burmistrza a ustrój gminy.

33. PRZEGRANI zwycięzcy : kogośmy wybrali / Janina Paradowska // *Polityka*. – 2002, nr 45, s. 20-22
34. TAKTYKA indyka / Jarosław Kapsa // *Najwyż. Czas.* – 2002, nr 5, s. XXXII-XXXIII
35. TROCHĘ średnio, trochę słabo / Robert Walenciak // *Przegląd*. – 2002, nr 44, s. 8-11
36. UJEŹDŻANIE lysej kobyły / Marian Miszański // *Najwyż. Czas.* – 2002, nr 46, s. XX-XXI

Przyczyny niskiej frekwencji wyborczej.

37. UKŁAD warszawski / Marcin Meller // *Polityka*. – 2002, nr 49, s. 24-26
38. W GMINIE jak w Sejmie / Tomasz Wiścicki // *Więź*. – 1998, nr 11, s. 7-10

Wybory samorządowe w 1998 r.

39. WIOSNA tak, ale nie ta : wybory samorządowe: to nie o termin chodzi, ale o ustrój demokracji lokalnej / Janina Paradowska // *Polityka*. – 2002, nr 7, s. 30-31
40. WÓJT, burmistrz, prezydent – powszechnie wybierani / Witold Gintowt-Dziwałtowski // *Nowe Spr. Polit.* – 2002, nr 3, s. 10-15
41. WYBORY czy plebiscyt? / Rafał Pazio // *Najwyż. Czas.* – 2002, nr 18/19, s. XII-XIII
42. WYBORY do samorządu terytorialnego w świetle liczb / oprac. A.B. // *Myśl Socjaldemokr.* – 2002, nr 4, s. 83-88
43. WYBORY przebierańców / Dorota Macieja, Jarosław Gajewski // *Wprost*. – 2002, nr 37, s. 26-29
44. WYBÓR symboli / Lena Kolarska-Bobińska; rozm. przepr. Błażej Torański // *Odra*. – 1998, nr 12, s. 23-27
45. ZBIÓR niezrozumiałych reguł : ordynacja do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw / Jakub Pitera // *Rzeczpospolita*. – 2003, nr 182, s. C3
46. ZWYCIĘZCA bierze wszystko / Łukasz Perzyna // *Tyg. Solid.* – 2002, nr 45, s. 6-7
47. ZWYCIĘZCY / Łukasz Perzyna // *Tyg. Solid.* – 2002, nr 47, s. 8-9

V. Samorząd w Wielkopolsce

1. DROGA Wielkopolan do samorządu terytorialnego. – Poznań : Urząd Wojewódzki, 1991. – 77 s.
2. OSIEM lat samorządu terytorialnego w Poznaniu [przem.] / Wojciech Szczesny Kaczmarek // *Kron. M. Pozn.* – 1998, nr 3, s. 345-352
3. POCZĄTKI samorządności lokalnej / Jacek Wiesiołowski // *Kron. Wielkop.* – 1999, nr spec. s. 5-11
4. POZNAŃ w latach 1994-1998 : druga kadencja Samorządu miasta Poznania w III Rzeczypospolitej Polskiej / [materiał oprac. zespół Alicja Bezmienow i in.; pod kier. Teresy Mendat]; Urząd Miasta Poznania. – Poznań : Wydaw. Miejskie, 1998. – 226 [58] s. : il., mapy
5. PRÓBA bilansu, próba prognozy : ktoś się boi samorządności / Stefan Mikołajczak; rozm. przepr. Zygmunt Rola // *Kron. Wielkop.* – 2001, nr 1, s. 5-10
6. RADNI Sejmiku Województwa Wielkopolskiego : wybrani w wyborach w dniu 11 października 1998 roku // *Kron. Wielkop.* – 1999, nr spec. s. 72-86
7. STUŻYĆ społeczeństwu / Stefan Mikołajczak; rozm. przepr. Włodzimierz Braniecki // *Kron. Wielkop.* – 1999, nr spec. s. 35-38

8. STATYSTYCZNY obraz wyborów do rad gmin w województwie poznańskim / Czesław Jerzak // *Kron. Wielkop.* – 1994, nr 4, s. 88-100
9. WYBORY samorządowe / Paweł Anders // *Kron. Wielkop.* – 2003, nr 2, s. 151-155
10. WYNIKI wyborów do Rady Miasta Poznania w 1998 roku / Krzysztof Podemski // *Kron. M. Pozn.* – 2000, nr 3, s. 360-380

VI. Samorząd w Europie

1. CHARAKTERYSTYKA Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego / Tomasz Szewc // *Samorz. Teryt.* – 2003, nr 1/2, s. 132-139
2. EUROPA jako szansa : polityka regionalna Unii Europejskiej i jej instrumenty a władze lokalne i regionalne / Piotr Jasiński; współpr. P. Bongers i J. Jordan. – Warszawa : „Elipsa” : na zlec. Brytyjskiego Funduszu Know How. Programu Wspierania Samorządów Lokalnych, 2000. – 82 s. – (Samorząd Lokalny Wobec Integracji Europejskiej; z. 5)
3. FUNKCJONOWANIE firm i samorządów terytorialnych w warunkach Unii Europejskiej / red. Stanisław Czaja i Elżbieta Tyszkiewicz; Wałbrzyska Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości. – Wałbrzych : WWS-ZiP, 1998. – 245 s. – (Prace Naukowe Wałbrzyskiej Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości. Zarządzanie i Marketing)
4. FUNKCJONOWANIE gmin w Unii Europejskiej : kompendium dla gmin wiejskich / Artur Nowak-Far. – Warszawa; Poznań : Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, 2002. – 375 s.
5. GENEZA i podstawy samorządu europejskiego / Jerzy Panejko. – Warszawa : „Przemiany”, 1990. – 132 s. – (I [Pierwsza] Seria Klasyki Samorządowej; 4)
6. LEGALNA definicja samorządu terytorialnego : istota samorządu terytorialnego w Konstytucji RP na tle europejskiego prawa konstytucyjnego / Artur Górski // *Zarz. i Eduk.* – 2002, nr 5, s. 141-163
7. LOKALNY wymiar integracji europejskiej : samorząd terytorialny / Zdzisław Matusiewicz; [Zachodniopomorskie Centrum Informacji Europejskiej]. – Szczecin : ZCIE, 2001. – 64 s.
8. MODELE samorządu terytorialnego w Europie i w Polsce / Bogdan Dolnicki. – Katowice : Wydaw. dr-a Andrzeja Abramskiego, 1994. – 86 s.
9. SAMORZĄD lokalny w Polsce i w Europie / Jacek Wojnicki; Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk. – Pułtusk : WSH, 2003. – 174 s.

10. SAMORZĄD – rozwój – integracja / pod red. Marka Barańskiego. – Katowice : Wydaw. UŚ, 2003. – 370 s. : il. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 2122)
11. SAMORZĄD terytorialny w niektórych państwach Europy Zachodniej / Katarzyna Zborowska // *Prz. Polit.* – 2002, nr 1, s. 127-141
12. SAMORZĄD terytorialny w państwach Unii Europejskiej : Anglia, Austria, Belgia, Dania, Francja, Holandia, Niemcy, Szwecja, Włochy : praca zbiorowa / pod red. Andrzeja K. Piaseckiego. – Zielona Góra : Andrzej Piasecki, 2001. – 129 s. : mapy, rys., wyk.
13. SAMORZĄD terytorialny w Polsce i w Europie : praca zbiorowa / pod red. Marka Obrębalskiego; [zespół aut. Adam Ginsbert-Gebert i in.; Akademia Ekonomiczna im. Oskara Langego we Wrocławiu]. – Wrocław : Wydaw. AE, 1991. – 56 s. – (Wrocławska Biblioteka Współczesnego Menedżera)
14. SAMORZĄD terytorialny w Polsce wobec wyzwań integracji europejskiej / red. nauk. Jan Paweł Tarno; {Regionalna Izba Obrachunkowa w Zielonej Górze, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie}. – Stan prawny na dzień 26 maja 2003 roku. – Zielona Góra : RIO, 2003. – 320 s. : il.
15. SAMORZĄDOWA integracja na drodze do Europy / pod red. Elżbiety Marii Komorowskiej. – Warszawa : Przedsiębiorstwo Naukowo-Techniczne „Cibet”, 1997. – 100 s.
16. SAMORZĄDY na drodze do Unii Europejskiej : materiały z konferencji, Włocławek, 29-30 listopada 2001 / pod red. Tadeusza Trocikowskiego; Włocławskie Towarzystwo Naukowe. – Włocławek : „Lega”, 2002. – 132 s. : il., mapa
17. UNIA Europejska a władze lokalne i regionalne / Piotr Jasiński i Cathryn Ross; współpr. P. Bongers; [tł. Jacek Papaj; Oxecon Ltd.]. – Warszawa : „Elipsa” : na zlec. Brytyjskiego Funduszu Know How. Programu Wspierania Samorządów Lokalnych, 2000. – 85 s. – (Samorząd Lokalny Wobec Integracji Europejskiej; z. 2)
18. W DOBIE reform administracyjnych / Sabino Cassese // *Samorz. Teryt.* – 2002, nr 6, s. 3-13
19. WARTOŚCI podstawowe samorządu terytorialnego i demokracji lokalnej / [red. t. Paweł Swianiewicz; Brytyjski Fundusz Know-How. Fundusz Współpracy]. – Warszawa : Międzykomunalna Spółka Akcyjna „Municipium”, 1997. – 251 s.
20. WYBORY samorządowe w Polsce w kontekście integracji europejskiej / Anna Karnyczek, Grzegorz Nowak, Jacek Miciński // *Stud. Europ.* (Warsz.). – 2002, nr 4, s. 225-235

21. ZGROMADZENIE ogólne Rady Gmin i Regionów Europy / Witold Gościński // *Kron. Wielkop.* – 2003, nr 4, s. 118-121
22. ZWIĄZKI bliźniacze : współpraca międzynarodowa samorządów lokalnych / Anna Brzozowska. – Poznań : [Związek Miast Polskich], 1998. – 166 s. : il.

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Hans Christian Andersen
200 rocznica urodzin

Hans Christian Andersen – ur. 2.04.1805 r. – zm. 4.08.1875 r. – bajkopisarz duński, autor powieści, wierszy, sztuk scenicznych, książek podróżniczych i kilku autobiografii. Urodził się w Odense (Dania) w rodzinie szewca. Miał trudne dzieciństwo. Wcześniej zmarł mu ojciec, matka powtórnie wyszła za mąż, w otoczeniu stykał się z alkoholizmem. W wieku 14 lat udał się do Kopenhagi. Dzięki pomocy życzliwych ludzi rozpoczął burzliwą i nietypową edukację. Pracował u stolarza, zabiegał o przyjęcie na naukę tańca, uczył się śpiewu. W 1822 roku uzyskał stypendium królewskie. Zdał maturę (1828) i zaczął studia uniwersyteckie, które po roku porzucił. Debiutował w 1822 roku zbiorem opowiadań „Młodzieńcze próby”. Uznanie przyniosła mu opowieść fantastyczna „Piesza podróż od kanału Holmes do Amager w 1828 i 1829 roku”. W 1835 roku wydał zbiór „Baśnie opowiedziane dzieciom”. Sztuka „Mulatten” (1840) spotkała się z życzliwym przyjęciem. Dobra sytuacja materialna pozwoliła na rozwijanie zainteresowań oraz liczne podróże (1840-1857) po Europie, Azji Mniejszej i Afryce. Jako powszechnie znany pisarz nawiązywał kontakty z wybitnymi postaciami ówczesnej Europy, bywał na dworach. Mimo rozległych znajomości pozostał samotnikiem.

Był pisarzem niezwykle płodnym. Wydał wiele opowiadań, kilka tomów wierszy, liczne powieści, szkice, napisał dziennik swojego życia, 15 sztuk scenicznych. Światowy rozgłos i trwale miejsce w literaturze przyniosły mu baśnie (około 190) tłumaczone na kilkadziesiąt języków. Poruszał w nich odwieczną walkę dobra ze złem i egoizmem, rozumu z ograniczeniem, tępotą i zakłamaniem. Identyfikował się z opisywanymi bohaterami, opowiadał historie widziane oczami dziecka. Inspirację dla wielu baśni znajdował w przeżyciach z dzieciństwa. Dla Duńczyków był twórcą języka literackiego wzbogaconego o konstruk-

cje i wyrażenia z mowy potocznej. W uznaniu zasług otrzymał tytuł profesora (1851) i radcy (1874).

Na dorobek pisarza składają się m.in.: opowiadania – „Młodzieńcze próby” (1822); sztuki sceniczne – „Miłość na Wieży Mikołaja” (1829), „Mulatten” (1840); powieści – „Improwizator” (1835), „O.T.” (1836), „Tylko grajek” (1837), „Dwie baronowe” (1848), „Być albo nie być” (1857), „Piotr Szczęściarz” (1870 – autobiograficzna); autobiografia – „Baśń mojego życia” (1846); książka podróżnicza – „Bazar poety” (1846); baśnie – „Baśnie opowiedziane dzieciom” (1835 – początek zeszytów z baśniami ukazujących się do roku 1872 pod zmienionym tytułem „Baśnie i opowiadania”).

Najbardziej znane baśnie to: Brzydkie kaczątko, Calineczka, Dziewczynka z zapalkami, Królowa Śniegu, Krzesiwo, Księżniczka na ziarnku grochu, Kwiat małej Idy, Mały Wojtek i duży Wojtek, Słowik, Świniopas.

a. Pozycje zwarte

1. ANDERSEN – baśń wobec świata : materiały z sesji literackiej, Gdańsk 21-22 kwietnia 1995 roku / [oprac. red. tekstów Maryla Hempowicz]. – Gdańsk : Nadbałtyckiej Centrum Kultury, 1997. – 89 s.
2. ANDERSEN w Polsce : historia recepcji wydawniczej / Zdzisława Brzozowska. – Wrocław : Zakład Narod. im. Ossolińskich, 1970. – 122 s. : il.
3. BAŚŃ mojego życia : autobiografia / Hans Christian Andersen; [przeł. Iwona Chamska; oprac. tekstu i objaśnienia Dariusz Rossowski]. – Łódź : „Ravi”, 2003. – 222 s. : il. – (Znani Nieznani)
4. HANS Christian Andersen / Marta Ziółkowska-Sobecka; [Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Towarzystwo Wiedzy Powszechnej w Warszawie]. – Warszawa : Wydaw. WSP TWP, 2001. – 115 s. : il. – (Portrety Literackie Autorów Lektur Dziecięcych)
5. JAN Chrystian Andersen / Maria Kurecka. – Warszawa : Państw. Instytut Wydaw., 1995. – 293 s. : portr.
6. NOWY słownik literatury dla dzieci i młodzieży / [red. nauk. Krystyna Kuliczowska, Barbara Tylicka]. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1984. – S. 20-21
7. SŁOWNIK literatury dziecięcej i młodzieżowej / pod red. Barbary Tylickiej i Grzegorza Leszczyńskiego. – Wrocław [i in.] : Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 2002. – S. 16-17
8. W POSZUKIWANIU szczęścia : baśniowa biografia Andersena / Wioletta Piasecka; [il. Jolanta Adamus-Ludwikowska]. – Kraków : „Skrzat”, 2001. – 31 s. : il. kolor.

b. Artykuły

1. BAŚNÍ o Andersenie / Bronisław Świderski // Rzeczpospolita. – 2004, nr 32, s. A10-A12
2. „CIEŃ” wśród cieni / Maciej Szargot // Lit. na Świecie. – 2000, nr 10/11, s. 424-432
3. CZEGO pragnie Mała Syrena? / Renata Bożek // Czas Kult. – 2004, nr 1, s. 18-24
4. DZIEWCZYŃKA z zapalkami / Barbara Tylicka // Guliwer. – 1996, nr 6, s. 57-58
Fragm. pracy „Bohaterowie naszych książek”. m.in. biografia H. Ch. Andersena.
5. GŁUPI Jaś czy mądry Hans? / Joanna Olech // Tyg. Powsz. – 2004, nr 33, s. 13
6. NORDYCKI kwartet baśniowy / Riitta Kuivasmäki // Guliwer. – 2002, nr 4, s. 5-12
M.in. sylwetka Hansa Christiana Andersena.
7. O BAŚNIACH Andersena / Dorota Sikucińska // Życie Szk. – 2003, nr 3, s. 151-156
8. PORTRET Andersena / Maria Kulik // Guliwer. – 2002, nr 2, s. 59-60
9. POŚMIERTNE życie Andersena / Michael Maar // Kresy. – 1999, nr 1, s. 5-11
10. REINTERPRETACJA klasyka / Danuta Ulicka // Nowe Książ. – 2002, nr 3, s. 36
11. TŁUMACZ komentuje „Cień” Andersena / Bronisław Świderski // Lit. na Świecie. – 2000, nr 10/11, s. 433-434
12. TRUDNE baśnie : „Brzydkie kaczątko” H.Ch. Andersena / Marta Ziolkowska-Sobecka // Życie Szk. – 1995, nr 3, s. 139-143
13. SENNIK „przerażony” : w stronę Andersena / Marta Cywińska-Dziekońska // Albo albo. – 2002, z. 4, s. 127-131
14. W DZIEŃ urodzin Andersena / Stanisława Niedziela // Guliwer. – 1998, nr 5, s. 55-57

Jan Nowak-Jeziorański
1914–2005

Jan Nowak-Jeziorański (właśc. Zdzisław Jeziorański) – ur. 3.10.1914 r. – zm. 21.01.2005 r. – żołnierz AK, kurier i emisariusz podczas II wojny światowej, dziennikarz, polityk i pisarz polityczny. Urodził się w Warszawie w rodzinie katolickiej z tradycjami patriotycznymi. Należał do harcerstwa. Ukończył gimnazjum w Warszawie, później studiował ekonomię na Uniwersytecie Poznańskim. Karierę naukową realizowaną pod opieką prof. Edwarda Taylora, przerwała wojna. Brał udział w kampanii wrześniowej 1939 roku, w działaniach Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej. W ramach „Akcji N” kolportował dywersyjną bibulę. Był kurierem dowództwa AK do Londynu oraz ostatnim emisariuszem rządu RP na emigracji, który dotarł do Warszawy tuż przed wybuchem Powstania Warszawskiego (1944) a po jego upadku przedostał się na Zachód.

Po zakończeniu wojny kontynuował misję łączności z krajem. Pracował w Polskiej Sekcji BBC (1948-1951). W 1951 roku zatrudnił się w polskiej sekcji Radia Wolna Europa (RWE – początkowo Głos Wolnej Polski). Rozgłośnia, której był dyrektorem (1952-1975), informowała Polaków o sytuacji w kraju i na świecie a jej oddziaływanie władze PRL starały się ograniczyć poprzez zagłuszanie. Przeniósł się do Waszyngtonu (1977), gdzie pełnił funkcję konsultanta Rady Bezpieczeństwa Narodowego USA za prezydentury Jimmy Cartera a później doradcy ds. Europy Wschodniej w Departamencie Stanu. Wiele lat zajmował stanowisko jednego z dyrektorów Kongresu Polonii Amerykańskiej. W 2002 roku powrócił do Polski; zmarł w Warszawie.

Zawsze był rzecznikiem interesu Polski na Zachodzie. W okresie pracy w Radiu Wolna Europa zabiegał o uznanie granicy na Odrze i Nysie. Odegrał ogromną rolę w obronie opozycji demokratycznej w kraju. Po 1989 roku zabiegał o przyjęcie Polski do NATO. Cechowała go nieustępliwość w przestrzeganiu zasad i elastyczność, gdy wymagała tego skuteczność.

W uznaniu zasług otrzymał liczne doktoraty honorowe, nagrody literackie i odznaczenia m.in. Order Virtuti Militari (1944); Medal Wolności (USA – 1996); Order Orła Białego. Opublikował m.in.: „63 dni Powstania Warszawskiego” (1945); „Rosja wobec Powstania Warszawskiego” (1947); „Polska droga do wolności” (1974); „Kurier z Warszawy” (1978); „Polska pozostała sobą” (1980); „Wojna w eterze” (1986); „Polska z oddali” (1988); „W poszukiwaniu nadziei” (1993); „Rozmowy o Polsce” (1994); „Polska wczoraj, dziś, jutro” (1999); „Fakty, wydarzenia, opinie” (2001).

a. Pozycje zwarte

1. KURIER z Warszawy / Jan Nowak-Jeziorański. – Wyd. 4 dodr. – Kraków : „Znak”, 2002. – 527 s. : il. mapa
Zawiera także dokumenty – depesze, raporty.
2. KURIER z Warszawy / Jan Nowak [pseud.]. (Zdzisław Jeziorański [nazwa]). – Warszawa : „Res Publica”, 1989. – 548 s., il., mapa
3. POLAK z oddali : Jan Nowak-Jeziorański w Poznaniu i nie tylko / Jolanta Hajdasz, Agata Ławniczak. – Poznań : Wydaw. Miejskie, 2000. – 136 s. : il.
4. POLSKA z oddali – prawda z bliska / Stefan Wysocki. – Gdańsk : „Solidarność Walcząca”. Oddział Trójmiasto, 1989. – 26 s.
5. POLSKA z oddali – prawda z bliska / Stefan Wysocki. – Warszawa : „von borowiecky” : „Szaniec”, 2001. – 92 s. : il.
6. POLSKA z oddali : wojna w eterze : wspomnienia : 1956-1976 / Jan Nowak [pseud.] (Zdzisław Jeziorański [nazwa]). – Warszawa : „Krağ”, 1989. – 402 s. : il.
7. POLSKA z oddali : wspomnienia : 1956-1976 / Jan Nowak [pseud.] (Zdzisław Jeziorański [nazwa]). – Kraków : „Znak”, 1992. – 475 s. : il.
8. PROMOCJA Jana Nowaka-Jeziorańskiego na doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego / [red. Janusz Degler]. – Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2000. – 52 s. : il. kolor.
9. W POSZUKIWANIU nadziei / Jan Nowak [pseud., Zdzisław] Jeziorański [nazwa]. – Warszawa : „Czytelnik”, 1993. – 325 s.
10. WOJNA w eterze / Jan Nowak Jeziorański. – Kraków : „Znak”, 2000. – 711 s., [48] s. tabl. : il.

b. Artykuły

1. AGENT Koliber / Jan Nowak-Jeziorański // W p r o s t . – 2002, nr 21, s. 80-82
2. BOHATER skuteczny / Piotr Wierzbicki // G a z e t a P o l s k a . – 2005, nr 4, s. 4
3. DUMA i troska : laudacja na cześć Jana Nowaka-Jeziorańskiego / Władysław Stróżewski // T y g . P o w s z . – 2000, nr 24, s. 8
4. DWAJ panowie z legendy : widziane z Brukseli / Leopold Unger // T y g . P o w s z . – 2001, nr 40, s. 8-9
Wspomnienia o współpracy z Jerzym Giedroyciem i Janem Nowakiem-Jeziorańskim.
5. EMISARIUSZ na całe życie : Jan Nowak-Jeziorański / Paweł Reszka // R z e c z p o s p o l i t a . – 2001, nr 249, s. A7

6. GŁOS Wolnej Polski : Jan Nowak-Jeziorański (1913-2005) / Andrzej Kaczyński // *R z e c z p o s p o l i t a* (W3). – 2005, nr 18, s. A5
7. GRETA / Jan Nowak-Jeziorański // *T y g . P o w s z .* – 1999, nr 31, s. 5
Wspomnienia o Jadwidze Nowak-Jeziorańskiej.
8. „HISTORIA nie jest czasem przeszłym dokonanym” : przem. na Uniwersytecie Jagiellońskim podczas odbierania doktoratu honoris causa / Jan Nowak-Jeziorański // *T y g . P o w s z .* – 2000, nr 24, s. 8
9. HOMO Kisiel : Nagrody Kisiela po raz dziesiąty / Anna Bogusz // *W p r o s t .* – 1999, nr 51, s. 26-28
10. JAK najbliżej ojczyzny : polska sekcja RWE i jej twórca / Paweł Machcewicz // *R z e c z p o s p o l i t a* (W3). – 2005, nr 24, s. A6-A7
11. JAN Nowak-Jeziorański / Jarosław Kurski // *G a z . W y b o r .* (WAW). – 2005, nr 18, s. 2
12. JAN Nowak-Jeziorański (1913-2005) / Maciej Kozłowski, Stanisław Stomma, Róża Thun, Józef Zyciński, Adam Boniecki, Jacek Woźniakowski // *T y g o d n i k P o w s z e c h n y .* – 2005, nr 5, s. 5, 24
13. JEZIORAŃSKI / Jan Nowak-Jeziorański; rozm. przepr. Teresa Torańska // *G a z . W y b o r .* – 2003, nr 112, dod. Duży Format, nr 20, s. 6-13
14. KAMIENIEM za chleb / Zbigniew Lipiński // *M y ś l P o l .* – 2001, nr 19, s. 5
Opinie o wypowiedzi Edwarda Moskala na temat Jana Nowaka-Jeziorańskiego.
15. KURIER do Warszawy : Jan Nowak-Jeziorański wraca do Polski / Grzegorz Pawelczyk // *W p r o s t .* – 2002, nr 3, s. 30-31
16. KURIER w domu / Beata Kopyt // *R z e c z p o s p o l i t a*. – 2002, nr 250, s. A16
17. KURIER z Warszawy / Leszek Balcerowicz // *W p r o s t .* – 1999, nr 39, s. 52-53
18. KURIER z Waszyngtonu czyli o Janie Nowaku-Jeziorańskim trochę inaczej / Piotr Wierzbicki // *G a z . P o l .* – 2001, nr 19, s. 9
19. LOS na loterii / Jan Nowak-Jeziorański; rozm. przepr. Radosław Januszewski, Jan Strękowski // *R z e c z p o s p o l i t a* (W3). – 2005, nr 24, s. A6
20. MACKIEWICZ jak Hitler? / Tomasz Kornaś // *N a j w y ż . C z a s .* – 2001, nr 20, s. XXIV-XXXV
M.in. o Janie Nowaku-Jeziorańskim.
21. MŁODZIEŃCZY głos / Maciej Wierzyński // *P o l i t y k a*. – 2005, nr 4, s. 92
22. MÓJ Kraków / Jan Nowak-Jeziorański // *T y g . P o w s z .* – 1997, nr 48, s. 16
Przyznanie medalu „Cracoviae Merenti”.

23. MÓWI o sobie – łącznik / Bronisław Geremek // *Gaz. Wybor.* – 2003, nr 112, s. 12
24. NIGDY dosyć Polski / Ewa Zarzycka // *Gaz. Pol.* – 2002, nr 4, s. 3-4
25. O RWE bez namaszczenia / Tomasz Kornaś // *Najwyż. Czas.* – 2002, nr 21, s. XXX-XXXII
26. ODSZEDŁ Kurier z Warszawy / Robert Pucek // *Najwyższy Czas.* – 2005, nr 5, s. V-VI
27. PAN Jan prowadził Polskę do NATO / Bartosz Węglarczyk // *Gaz. Wybor. (WAW).* – 2005, nr 18, s. 16
28. PASJA do Polski : 90 urodziny Jana Nowaka-Jeziorańskiego / Andrzej Kaczyński // *Rzeczpospolita.* – 2003, nr 114, s. A8
29. PASJE Pana Jana / Jerzy Koźmiński // *Polityka.* – 2005, nr 4, s. 90-91
30. PARTIA Jana Nowaka / Andrzej Romanowski // *Gaz. Wybor. (WAW).* – 2005, nr 18, s. 9-10
31. POMÓWIENIA z esbeckiej fałszywki / Dobrosława Platt // *Rzeczpospolita.* – 2001, nr 104, s. D1, D6
Oskarżenie Jana Nowaka-Jeziorańskiego o współpracę z hitlerowską administracją zawarte w książce A. Czechowicza „Siedem trudnych lat”
32. PRZED Moskałem był Zamorski / Tomasz Kornaś // *Najwyż. Czas.* – 2001, nr 19, s. XXVIII-XXIX
Oskarżenie Jana Nowaka-Jeziorańskiego o współpracę z administracją hitlerowską.
33. SILNIEJSZY był od zagłuszarek : homilia abp Józefa Życińskiego wygłoszona w czasie mszy żałobnej // *Gaz. Wybor. (WAW).* – 2005, nr 22, s. 6
34. SZEŚĆDZIESIĄT lat przygody z Polską / Jan Nowak-Jeziorański; rozm. przepr. Agnieszka Magdziak-Miszewska // *Więź.* – 1999, nr 9, s. 12-19
35. TREUHAENDER, czy zarządca domu? : luki w życiorysie Jana Nowaka-Jeziorańskiego / Kazimierz Zamorski // *Głos.* – 2001, nr 17/18, s. 14
Fragm. książki „Pod anteną Radia Wolna Europa”.
36. W ŻYCIU nie może zabraknąć cierpienia / Jan Nowak-Jeziorański; rozm. przepr. Elżbieta Isakiewicz // *Gaz. Pol.* – 2001, nr 42, s. 6-10, 15
37. Z BLISKA / Jarosław Kurski. – Fragn. książki. – Bibliogr. // *Gaz. Wybor. (WAW).* – 2005, nr 19, dod. Duży Format nr 4, s. 1-13
38. „ŻBIK” / Jan Nowak-Jeziorański // *Tyg. Powsz.* – 2003, nr 51/52, s. 11
39. ŻOŁNIERZ, dziennikarz, polityk / oprac. Krzysztof Burnetko, Wojciech Pięciak // *Tygodnik Powszechny.* – 2005, nr 5, s. 4
40. ŻOŁNIERZ, wygnaniec, zwycięzca / Jarosław Kurski. – Fragn. książki // *Gaz. Wybor. (WAW).* – 2005, nr 18, s. 11-14

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Przedstawienie pt. „Ekologiczny express” opracowała Beata Swiderska

Materiały wykorzystane w scenariuszu pochodzą z przedstawienia pt. „Serce dla Ziemi” opracowanego przez Ewę Ficoń SP Kamionka Mała

EKOLOGICZNY EXPRESS

scenariusz przedstawienia o zagrożeniach środowiska
związany z obchodami Dnia Ziemi

Cel: przedstawienie problemu zagrożeń środowiska i uświadomienie czytelnikom roli, jaką mogą odegrać w swoim środowisku, propagowanie idei ekologii, pogłębianie zagadnień związanych z kształtowaniem i ochroną środowiska.

Przeznaczenie: Czytelnicy i uczniowie klas VI i klas gimnazjalnych

Uczestnicy: Prezenter, Reporter, Intelktualista, Kobięcina, Przyjezdny, Studentka, Uczeń, Dozorca, Recytator I, II, III, IV, chórek, akompaniament – gitarzyści.

W tle plakaty z hasłami: „Ziemia woła: Pomocy”, „Na ratunek naszej planecie” i inne.

Czas trwania: około 35 minut.

Przebieg imprezy:

Recytator I, II, III:

*Ziemio
Tak śpieszą się ludzie
by Cię zniszczyć
Ziemio!*

*Ziemio
Jeszcze się nie daj!
Jeszcze się obroń
przed naszą głupotą.
Jeszcze pozostań*

*Ziemio piękna
Ziemio cierpliwa
Ziemio jedyna
Nikt Cię nie powtórzy.
(Cz. Błażejewicz „Ziemio”)*

(Sygnał teleexpressu)

Prezenter:

Witamy serdecznie państwa w wydaniu specjalnym Ekoexpressu.
22 kwietnia obchodzony jest światowy Dzień Ziemi.
Rozpoczynamy piosenką Jonasza Kofty „Pamiętajcie o ogrodach”

(Nagranie z taśmy I zwrotka z refrenem – tekst oryginalny)

Prezenter:

Świat żyje coraz szybciej. Dokąd zmierza? W dobrych i w złych kierunkach. Niestety także w kierunku ekologicznej zagłady. Skażenie osiągnęło już stopień niebezpieczny dla środowiska.

Coraz głośniejsze mówi się o zanikającej nad biegunami warstwie ozonowej. Tymczasem są takie miejsca, gdzie ozon występuje w nadmiarze, co również jest niekorzystne.

Przypuszcza się, iż zjawisko to powstaje na skutek wypalania lasów Amazonii w Ameryce Południowej i sawann w Afryce. Spalanie wyzwala dwutlenek węgla i tlenek azotu, które w atmosferze ulegają reakcjom chemicznym. W ich wyniku powstaje ozon.

Recytator I i II:

*Nasza Ziemia jest ogromna
Lecz przyroda nieprzytomna
Ginie fauna, ginie flora,
Piękna Ziemia ale chora.*

*Bo ją ciągle podtruwają
Chyba dranie serc nie mają
Gdy już wszystkich otrujecie,
To od smrodu też zginiecie.
(J. Krauze „Ziemia”)*

(Śpiew na melodię „Pamiętajcie o ogrodach” – z akompaniamentem gitar)

*Pamiętajcie o powietrzu
By nie było tak skażone,
A w nagrodę będzie dobrze wpływać
I na męża ale również na żonę.*

Reporter:

Przepraszam, tu Ekoexpress, przeprowadzamy sondę uliczną – czy mógłby pan powiedzieć, co to jest ozon?

Intelektualista:

Oczywiście. Jest to niebieskawy gaz o charakterystycznym zapachu, powstaje z tlenu atmosferycznego pod wpływem wyładowań elektrycznych. Stosowany jest jako środek utleniający i bakteriobójczy. Chroni przed nadmiernym promieniowaniem ultrafioletowym.

Przyjezdny:

Nie mam pojęcia, jestem tu tylko przejazdem.

Reporter:

A może pani wie, ozon to wróg czy przyjaciel?

Studentka:

Ozon, a ściśle jego występowanie przy powierzchni ziemi, jest zjawiskiem negatywnym, a w stratosferze zjawiskiem pozytywnym. W stratosferze bowiem ozon pochłania szkodliwe promieniowanie słoneczne. Stąd też obawy związane z dziurą ozonową. Ziemia jest chroniona przez ciepły płaszcz gazowy Słońca oraz utrzymuje temperaturę naszej atmosfery w zakresie umożliwiającym istnienie życia. Ozon może być jednak szkodliwy. Tworzy się pod wpływem azotu. Przekroczenie dawki ozonu powoduje bóle głowy, podrażnienie oczu, kaszel, bóle klatki piersiowej.

Reporter:

Jak pan sądzi, ozon to wróg czy przyjaciel?

Dozorca:

Wróg to chyba nie, ale przyjaciół o takim nazwisku też nie mam.

Reporter:

Co to jest dziura ozonowa?

Uczeń:

Coś wiem na ten temat. Ostatnio było to na klasówce. Dziura ozonowa to warstwa atmosfery ziemskiej znajdująca się na wysokości od 10 do 50 km i odznacza się małym stężeniem ozonu.

Reporter:

A może pani wie, co to jest dziura ozonowa?

Kobiecina (gwarą):

Dziura – to na chłopski rozum coś, czego ni ma. Ale paniusiu, nie kazdom dziure można zobaczyć, np. tom dziure w bucie to paniusia widzi, bo brakuje kawałka skóry. Dziure w spodniach tyż łatwo zobaczyć. Wydarło się kawalecek tego no, matyriału, brakuje go i dziure dobrze widać. Ale paniusiu na ten przykład innej, co to tak łoni, łostatnio trombiom w telewizji, to już paniusia nie łobocy.

Reporter:

A co pani ma na myśli?

Kobiecina:

No paniusiu, jak brakuje pieniądзорów w tym budżecie, to jest dziura budżetowa. A kto ją widział na łoczy? Nikt nie wie, jak jest duża, ale kaźden wie, że jest, bo ciągle o niej klepiom. To samo z tom dziurom... no jak łona się nazywa?

Reporter:

Ozonowa.

Kobiecina:

No, no łozonowo. To tyż tam cegoś musi brakować, ale cego?

No pewnie jak łona łozonowa to braknie łozonu. Ale tej dziury to my tyż nie łobocymy.

Reporter:

Jak państwo widzą i słyszą, poglądy na temat dziury ozonowej są bardzo zróżnicowane.

Prezenter:

Według danych GUS stan zdrowotny lasów w naszym kraju jest niezadowalający i stale się pogarsza. Aż 80,8 drzew jest uszkodzonych, w tym ok. 41% w stopniu średnim i silnym. W roku 1987 w Górach Izerskich (pasmo Sudetów) należało usunąć aż 320 tys. metrów sześciennych martwych drzew.

(Podkład muzyczny – gitary)

Recytator III i IV:

*Słyszaleś jak krzyczy
Ścinane drzewo?*

*Echo krzyku –
najdalsze ptaki przeraża.*

*Nieprawda, że drzewo
posłusznie chyli
koronę pod topór (...)*

*Ono każdym liściem,
jak baletnica
podrywa się do tańca
w krajobrazie
i każdym liściem z osobna
jak sercem:
...umiera...*

(L. Szubel: „Śmierć drzewa”)

Prezenter:

Rabunkowe użytkowanie lasów doprowadziło do zupełnego wyniszczenia pierwotnych lasów na większości terenów Polski. Aby uchronić resztki lasów naturalnych (takich jak, np. Puszcza Białowieska), stworzono parki i rezerваты. Obowiązuje w nich zakaz wyrębu, zbierania gałęzi, owoców, nasion, grzybów, zrywania kwiatów i zakaz polowania na zwierzynę.

(Śpiew):

*Pamiętajcie też o drzewach,
by mógł dla was kos zaśpiewać.
Trzeba zadbać o nasze lasy
by nie przyszły kłeski czasy.*

Prezenter:

Bałtyk to niewielkie, płytkie morze otoczone lądami, jest szczególnie narażone na zanieczyszczenia. Całkowita wymiana wód w tym akwenie trwa około 42 lat – to bardzo długi odcinek czasu. Przy jego brzegach żyje ponad 140 mln ludzi (są to: Szwedzi, Litwini, Finowie) jednorazowo wpływa ok. 10 tys. statków, kutrów i łodzi rybackich, a liczne wpadające do niego rzeki, takie jak choćby Wi-

śla i Odra, przynoszą wciąż nowe zanieczyszczenia. W naszym kraju ponad 60% rzek i ponad 80% jezior jest nadmiernie zanieczyszczonych. Ponad 13% powierzchni Polski to obszary ekologicznie zagrożone.

Recytator I i II:

*Jeśli chciałbyś być ptakiem,
co byś widział z góry:
zwaliska hałd czarnych –
pomników brzydoty,
ziewające drzew wykroty
wysypiska wśród lasu,
strumienie bez wody
rzeki mętne, bez życia,
jak Styks nieruchomy
Zachowaj lepiej postać
jaką ci los zdarzył
Nie marz o lotach
wolnych, ptasich korowodów
Zastanów się poważnie
nad tym dylematem
Czym jesteś w tym układzie:
ofiara czy katem?
(L. Gajczewska „Dylemat”)*

(Śpiew):

*I gdzieś tu uciec w za ciasnym bucie,
gdy twardy bruk
Są gdzieś daleko przejrzyste rzeki
XX wiek.
ref. Pamiętajcie o ogrodach
Przecież stamtąd przyszlście
W żar epoki użyczą wam chłodu
tylko drzewa, tylko liście.*

*Pamiętajcie o ogrodach,
czy tak trudno być poetą
W żar epoki nie użyczy wam chłodu
żaden schron, żaden beton.*

(Ciąg dalszy tekstu piosenki na melodię refrenu)

*Pieśń o Ziemi niechaj płynie
ponad lasy i chmury
Nie ją nuci dziś każdy człowiek
w każdym kraju na ziemi.*

*Czy to stary, czy to młody
lis i człowiek, ryba, ssak
Każdy częstką jest przyrody,
więc śpiewajmy dalej tak.*

Prezenter:

Na tym kończymy dzisiejsze wydanie specjalne Ekoexpressu.
Dziękujemy państwu za uwagę. Do zobaczenia.

(Sygnał teleexpressu)

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ANDERS Paweł, KUSIAK Władysław

Puszcza Notecka : przewodnik krajoznawczy / oprac. graf. Alina Kus; oprac. map Zbyszek Pajewski. – Poznań: Oficyna Wydaw. G&P, 2005. – 304 s. : fot., il., mapy

Poza częścią ogólną przewodnik zawiera informacje krajoznawcze o miejscowościach położonych na terenie puszczy oraz opisy szlaków turystycznych w tym leśnych ścieżek dydaktycznych.

ARKUSZ 2004 : [almanach] Klubu Literackiego Centrum Kultury Zamek w Poznaniu / red. i wybór tekstów Jerzy Grupiński, Barbara Lempka; oprac. graf. Mariusz Małecki. – Poznań Centrum Kultury „Zamek” w Poznaniu, 2004. – 27 s. : il.

Piąta edycja antologii poezji i prozy członków Klubu Literackiego Centrum Kultury „Zamek” w Poznaniu. Zawiera m.in. historię działalności i publikacji klubu.

BAUER Piotr, PAWICKI Jan, ZIELONKA Jerzy

Żołnierska kwatera obrońców Rzeczypospolitej na starym cmentarzu katolickim w Kościanie / red. Teresa Masłowska. – Wyd. 3 popr. i uzup. – Kościan: Kościańska Oficyna Literacka „Werset”, 2004. – 39 s.

Historia kwatery i pomnika obrońców ojczyzny w okresie międzywojennym. Ponadto wykazy poległych i zmarłych żołnierzy.

BIBLIOGRAFIA regionalna miasta Turku i powiatu tureckiego : 2002 / oprac. Ewelina Ignasiak; red. Wanda Grzeszkiewicz; Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka w Turku. – Turek: MiPBP, 2004. – 49 s.

BIBLIOGRAFIA regionalna powiatu ostrowskiego za lata 2001-2002 / oprac. Ewa Cegła, Bożena Sobczak; red. Magdalena Słocińska; wstęp Włodzimierz Grabowski; Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego w Ostrowie Wielkopolskim. – Ostrów Wlkp: BP, 2005. – 157 s.

Publikacja stanowi wydruk z regionalnej bazy danych i zawiera 2715 pozycji bibliograficznych uporządkowanych w układzie działowym.

CHATA Zbójców w Bucharzewie / oprac. Paweł Anders, Andrzej Jacek Kowalski, Przemysław Tylczyński; oprac. graf. Ignacy Grzęda. – [Poznań]: Akademicki Klub Seniora w Poznaniu, 2005. – 16 s., [8] s. tabl. : fot.

Publikacja wydana z okazji 35-lecia schroniska turystycznego w Puszczy Noteckiej. Część nakładu zawiera wkładkę z materiałami jubileuszowymi.

CICHA Elżbieta

Krzyże i kapliczki przydrożne w gminie Buk / fot. Elżbieta Cicha. Tadeusz Poplewski, Zbigniew Dybizbański. – Buk: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Buku, 2004. – 47 s. : fot., mapa

Krzyże przydrożne i cmentarne, kapliczki przydrożne i przydomowe w miejscowościach gminy Buk.

CZARNKOWSKI Dom Kultury 1954-2004 : [album] / oprac. Gertruda i Łucjan Haliccy. – Czarnków: „Nadnoteckie Echo”, 2004. – 174 s. : fot.

Historia i działalność domu kultury w Czarnkowie uzupełniona obszerną dokumentacją fotograficzną.

DUCH wielki serce złote : August Cieszkowski jego intelektualna i materialna spuścizna : ukazuje się w 190 rocznicę urodzin i 110 rocznicę śmierci Augusta Cieszkowskiego, Swarzędz – Wierzenica 2004 / zespół red. Andrzej Kurowski, Ewa J. Buczyńska, Włodzimierz Buczyński. – Swarzędz: Urząd Miasta i Gminy Swarzędz, 2004. – 116 s. : fot., portr., tabl.

Materiały sesji naukowej w Swarzędzu, poświęconej postaci wybitnego filozofa i społecznika XIX wieku.

FIRLEJ Katarzyna, ADAMCZAK Sławomir

Wielkopolska na weekend : 20 tras po najpiękniejszych zakątkach Wielkopolski : przewodnik turystyczny. – Wyd. 3. – Bielsko-Biała: Wydaw. Pascal, 2004. – 304 s., [12] s. tabl. : fot., pl.

FOLKLOR muzyczny z okolic Konina. Z. 7, Osiek / red. Krzysztof Pydyński; Centrum Kultury i Sztuki w Koninie. – Poznań: Rhythmos, 2004. – 57 s. : nuty + płyta CD

Publikacja zawiera omówienie folkloru tanecznego na obszarze dawnego województwa konińskiego oraz charakterystykę i repertuar zespołu „Osieczanki” z Osieka Wielkiego.

GMINY powiatu poznańskiego : [album] / tekst i dobór pocztówek Jakub Skutecki; oprac. graf. Tadeusz Piskorski. – Poznań: Kwartet, 2004. – 88 s. : fot., il. – (Na Powiatowym Szlaku)

Historia gmin powiatu poznańskiego ilustrowana starymi pocztówkami wydana w cyklu albumów „Na powiatowym szlaku”.

GRYCZKA Zbigniew

Zarys dziejów Miejskiego Zakładu Zieleni w Lesznie / red. Barbara Głowinkowska; oprac. graf. Jerzy Konieczny; Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne, Miejski Zakład Zieleni w Lesznie. – Leszno: LTK, 2004. – 33 s. : fot.

Publikacja przygotowana na jubileusz 60-lecia przedsiębiorstwa w 2005 roku. Ponadto historia Mini Zoo w Lesznie działającego w ramach zakładu.

HENRYK Florkowski : lekarz, społecznik, regionalista : oprac. zbiorowe / pod red. Józefa Świątkiewicza; fot. Zbigniew Garsztko [i in.]. – Poznań: Starostwo Powiatowe w Kościanie, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej, 2005. – 101 s. : fot., portr.

Zbiór opracowań i wspomnień dot. życia i działalności kościańskiego lekarza i regionalisty (1921-2003). Zawiera m.in. obszerną bibliografię prac.

HISTORIA oczami poznańskich rzemieślników : 1953-2003 / oprac. Bożena Daszkiewicz; red. Witold Machura. – Poznań: Wydaw. „Politański”, 2004. – 128 s. : fot., il.

Publikacja jubileuszowa zawiera historię działalności Cechu Rzemiosł Różnych w Poznaniu w układzie chronologicznym.

HLEBIONEK Marcin

Studia z dziejów Trzcianki i ziemi trzcieńskiej. – Trzcianka: Urząd Miejski Trzcianki, 2005. – 104 s. : il., mapa

Pięć szkiców z zakresu nauk pomocniczych historii: geografii historycznej, genealogii, badań epigraficznych oraz sfragistyki – analiza źródeł do historii ziemi trzcieńskiej.

INFORMATOR o zespołach amatorskiego ruchu artystycznego w samorządowych domach kultury województwa wielkopolskiego : film, fotografia, muzyka, plastyka, taniec, teatr / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – Poznań: WBPiCAK, 2004. – 287 s.

Wizytówki zespołów amatorskich i kół zainteresowań w układzie według powiatów.

JĘDRAŚ Stanisław

Miasto i gmina Bojanowo / rys. i mapki Jerzy Konieczny. – Leszno: Nakładem Gminy Bojanowo, 2005. – 400 s. : fot., il., portr.

Monografia. Zawiera m.in. sylwetki mieszkańców i obszerną bibliografię.

KALENDARZ imprez kulturalnych województwa wielkopolskiego [na rok] 2005 / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – Poznań: WBPiCAK, 2005. – 367 s.

Na okładce podtytuł: Rok Mikołaja Reja

KASPERKIEWICZ Kazimierz

Miejsca i obiekty walki i pamięci z lat wojny i okupacji 1939-1945 w Kole i powiecie kolskim / fot. Tomasz Starzyński, Piotr Kabaciński; oprac. graf. Joanna Witaszek. – Koło: Towarzystwo Przyjaciół Miasta Koła, 2004. – 110 s. : fot.

Rejestr i charakterystyka pomników, tablic pamiątkowych, mogił, nagrobków i wszelkich obiektów upamiętniających ludzi i wydarzenia okresu II wojny światowej.

KOLBUSZEWSKA Daina

Karuzelą nad Poznaniem, karuzelą / il. Anna Pawlak. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2004. – 173 s. : il.

Zbiór gawęd dot. historii Poznania.

KOZŁOWSKI Jerzy

Wielkopolska pod zaborem pruskim w latach 1815-1918. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2004. – 331 s. : fot., il., portr., tab.

Synteza dziejów Wielkopolski od kongresu wiedeńskiego do zakończenia Powstania Wielkopolskiego. Zawiera m.in. biogramy postaci historycznych.

KRONIKA poznańskich pisarzy miejskich / oprac. przez Jacka Wiesiołowskiego; ze wstępem Adolfa Warschauera; tłum. Anna Pawlaczyk, Joanna Grzesiak. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2004. – 133 s. : fot., il., portr. – (Kroniki Staropolskie)

Zapiski z ksiąg rady miejskiej Poznania od 1398 do 1752 roku w opracowaniu pruskiego archiwisty, Adolfa Warschauera.

KRYSIAK Marian Piotr

50 lat Szkoły Policji w Pile : 1954-2004. – Pila: [Szkoła Policji], 2004. – 187 s. : fot., portr.

Dzieje Szkoły Policji w Pile na tle historii miasta i szkolnictwa policyjnego. Ponadto sylwetki komendantów oraz biogramy i wspomnienia absolwentów uczelni.

KWILCZ : [informator] / Gminne Centrum Informacji Wiejskiej w Kwilczu, Urząd Gminy; fot. Tomasz Ogrodowczyk, Jolanta Klawe. – [Kwilcz]: Gomen Media, [2004]. – [12] s. : fot., il.

LEGENDY i podania ziemi pleszewskiej : prace konkursowe / pod red. Marii Bartczak, Hanny Karalus i Aleksandry Pilarczyk. – Pleszew: Południowa Oficyna Wydaw. „Życie Pleszewa”, 2004. – 47 s. : il.

Legends, podania i ilustracje młodzieży szkół podstawowych i gimnazjów – uczestników konkursu zorganizowanego przez „Życie Pleszewa” i Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Pleszewie.

LESIAKOWSKI Krzysztof, PERZYNA Paweł, TOBOREK Tomasz

Jarocin w obiektywie bezpieki. – [B.m.]: Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, [b.r.]. – 210 s. : fot.

Publikacja towarzysząca wystawie przygotowanej przez IPN w Łodzi we współpracy z Muzeum Regionalnym w Jarocinie. Zawiera historię Festiwalu Muzyków Rockowych w Jarocinie uzupełnioną obszernym wyborem fotografii i dokumentów Służby Bezpieczeństwa.

MAJĄTKI wielkopolskie. T. 8, Miasto Poznań : [katalog] / oprac. Jolanta Goszczyńska. – Szreniawa: Fundacja Ochrony Dziedzictwa Kultury Wsi i Rolnictwa w Szreniawie, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Towarzystwo Miłośników Miasta Poznania, 2004. – 156 s. : fot., il., mapy. – (Dawne Budownictwo Folwarczne)

Architektura i zabytki budownictwa folwarcznego dawnych osad i majątków, obecnie w granicach Poznania.

METALPLAST 1954-2004 : wspomnienia i dzień dzisiejszy : praca zbiorowa / pod red. Tadeusza Kwapisza. – Leszno: Metalplast, 2004. – 122 s. : fot., il., portr.

Historia zakładów Metalplast (obecnie Metalplast LOB S.A.) w Lesznie wydana z okazji 50-lecia działalności. Zawiera m.in. wspomnienia i wykazy pracowników poszczególnych wydziałów.

MONOGRAFIA Kurkowego Bractwa Strzeleckiego Gołańcz 1777-1948, 1999-2004 / red. Mieczysław Wojciech Durski, współpraca Adam Kusz. – Gołańcz, 2004. – 94 s. : fot., il., portr.

Historia i działalność Kurkowego Bractwa Strzeleckiego w Gołańczy w latach 1777-1948 i po reaktywacji od 1999 roku. Liczne fotografie i reprodukcje dokumentów uzupełniają treść książki.

MÓWIĄ świadkowie Chelмна / red. Łucja Pawlicka-Nowak; mapy i pl. Zdzisław Lorek; Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie, Muzeum Okręgowe w Koninie. – [Wyd. 2 poszerz.]. – Konin; Łódź: Oficyna Bibliofilów, 2004. – 202 s., [12] s. tabl. : il., mapy

Poszerzone wydanie publikacji zawiera relacje i wyniki badań archeologicznych w hitlerowskim obozie zagłady w Chelмnie.

NARODZINY : Leszczyńskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk / red. Stanisław Sierpowski; Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Lesznie. – Leszno: PWSZ, 2004. – 103 s. : fot.

Statut, program i sylwetki założycieli towarzystwa.

O WIELKOPOLSKICH ptakach / Paweł Śliwa [i in.]. – Poznań: Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, 2004. – 184 s. : fot., il.

Charakterystyka 44 gatunków ptaków występujących w Wielkopolsce na tle środowiska geograficznego regionu.

OPALENICA na dawnej pocztówce : [album] / red. Bogumił Wojcieszak. – Nowy Tomyśl; Opalenica: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Nowym Tomyślu, 2004. – 83 s. : fot. – (Nowotomyskie Przechadzki Śladami Dawnych Pocztówek; 1)

Wybór pocztówek z widokami Opalenicy opatrzone komentarzem historycznym. Publikacja stanowi pierwszy tom cyklu wydawniczego poświęconego dokumentacji widoków miast powiatu nowotomyskiego.

...ORTALIONY, neony, syfony... : Poznań w latach 60. XX wieku : [album] / koncepcja merytoryczna Magdalena Mrugalska-Banaszak; red. Danuta Książkiewicz-Barkowiak; fot. A. Buxakowski [i in.]. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2004. – 227 s. : fot., mapa

Wybór fotografii dot. różnych aspektów życia w Poznaniu w latach 60. XX wieku uzupełnionych informacją nt. historii miasta. W części wstępnej wspomnienia Marka Lenartowskiego, Małgorzaty Musierowicz, Andrzeja Wituskiego i Jacka Juszczaka.

OŚRODEK zagłady Żydów w Chełmnie nad Nerem w świetle najnowszych badań : materiały z sesji naukowej : Muzeum Okręgowe Konin, 6-7 września 2004 r. / red. Łucja Pawlicka-Nowak; mapy i pl. Zdzisław Lorek; Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie, Instytut Yad Vashem w Jerozolimie, Muzeum Okręgowe w Koninie. – Konin, 2004. – 95 s. : il., mapy

Publikacja zawiera dziesięć prac na temat zagłady Żydów w Chełmnie w okresie II wojny światowej.

[PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat Orkiestry Miasta Poznania przy Miejskim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym w Poznaniu Sp. z o.o. 1955-2005 / red. Barbara i Grzegorz Jabłoński; fot. Ryszard Galowski, Stefan Krukowski, Przemysław Maćkowiak. – Poznań: MPK w Poznaniu Sp. z o.o., Stowarzyszenie Muzyczne „Akolada” Przyjaciół Orkiestry Miasta Poznania przy MPK Poznań Sp. z o.o., [2005]. – 27 s. : fot.

Publikacja jubileuszowa. Zawiera historię Orkiestry Miasta Poznania oraz wykaz jej członków w omawianym okresie.

PLAN gospodarki odpadami dla miasta Leszna. – Leszno: Urząd Miasta, 2004. – 129 s. : tab.

Dokumentacja programu rozwoju systemu utylizacji odpadów w Lesznie i regionie leszczyńskim.

PŁOMIŃSKA-KRAWIEC Ewa, POŁCZYŃSKA Edyta

E.T.A. Hoffmann w Poznaniu 1800-1802 : in Posen 1800-1802. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2004. – 106 s. : il., portr.

Tekst także w jęz. niemieckim

Życie i twórczość pisarza i muzyka niemieckiego (1776-1822) na podstawie dokumentów, listów, dzienników i czasopism. Reprodukcyjne dokumentów, rycin i inne materiały ilustracyjne uzupełniają treść książki.

POWIAT jarociński na dawnych pocztówkach : widokówki sprzed 1919 roku : [album] / oprac. Eugeniusz Czarny. – Jarocin : Muzeum Regionalne w Jarocinie, 2004. – 288 s. : fot., mapa

POWIAT leszczyński : [informator] / tekst Danuta Furmańczak, Jarosław Głapiak; fot. i oprac. graf. Andrzej Przewoźny. – Leszno: Agencja Promocyjno-Artyst. Jagart, [2004]. – 23 s. : fot.

Informator o gminach powiatu leszczyńskiego ze szczególnym uwzględnieniem walorów turystycznych.

POZNAŃ : spis zabytków architektury / oprac. Joanna Bielawska-Palczyńska; Urząd Miasta Poznania. Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2004. – 255 s. : fot., mapa

Architektura sakralna, zamki i pałace, budownictwo obronne i wojskowe, obiekty użyteczności publicznej, ogrody, parki i cmentarze, budynki przemysłowe i mieszkalne.

PROGRAM ochrony środowiska miasta Leszna. – Leszno: Urząd Miasta, 2004. – 158 s. : il.

Dokumentacja i program ochrony środowiska Leszna na najbliższe dziesięciolecie.

PRZEWODNIK po zbiorach / pod red. Witolda Omieczynskiego; fot. Marek Chwistek, Tomasz Tritt, Jacek Wójcik; oprac. graf. Maciej Gryczka. – Leszno: Muzeum Okręgowe w Lesznie, 2004. – 111 s. : fot., il., portr.

Historia i zbiory Muzeum Okręgowego w Lesznie. Tekst także w jęz. angielskim.

PUSZCZA Notecka : [informator] / fot. Z. Rolbiecki, W. Kusiak. – [Poznań]: Wydaw. Przegląd Leśniczy, 2004. – Składanka : fot.

Informator krajoznawczy o Leśnym Kompleksie Promocyjnym Puszcza Notecka.

RAJCH Marek

Cenzura pruska w Wielkopolsce w latach 1848-1918. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2004. – 261 s. – (Wielkopolska. Historia. Społeczeństwo. Kultura; 16)

Historia funkcjonowania pruskiej cenzury wobec polskiego życia kulturalnego, literackiego i religijnego w Wielkopolsce.

ROCZNIK Statystyczny Województwa Wielkopolskiego / red. Kazimierz Kruska. – 2004. – Poznań: Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2004. – 364 s. : tab.

Informacje statystyczne za rok 2004. Tekst także w jęz. angielskim.

ROLA Zygmunt

Tajemnice wielkopolskich fortyfikacji / fot. Przemysław Rola. – Poznań: Zysk i S-ka, 2004. – 221 s. : fot., pl.

Popularne opracowanie na temat umocnień i linii obronnych w Poznaniu i Wielkopolsce, największym w kraju skansenie fortyfikacji.

RYNEK pracy w województwie wielkopolskim w 2003 r. / Urząd Statystyczny w Poznaniu. – Poznań: US, 2004. – 114 s. : tab., wyk. – (Informacje i Opracowania Statystyczne)

Analiza statystyczna zatrudnienia i bezrobocia w województwie.

SŁOWNIK biograficzny Leszna / pod red. Barbary Głowinkowskiej i Alojzego Koniora. – Leszno: Urząd Miasta Leszna, Leszczyńskie Towarzystwo Kulturowe w Lesznie, 2004. – 508 s. : portr.

Słownik zawiera 379 biogramów leszczyńian zasłużonych dla rozwoju miasta od XV wieku do 2004 roku.

STASZIC Stanisław

Autobiografia. Testament / red. Józef Olejniczak; tłum. Ryszard Mokrzycki; oprac. graf. Zofia Kawalec-Łuszczewska. – Piła: Muzeum Stanisława Staszica, 2005. – 31 s. : fot., il.

Teksty dokumentów uzupełnione kalendarium życia i działalności S. Staszica.

[STO] 100 lat poznańskiej energetyki / teksty M. Bilski [i in.]; red. Małgorzata Jańczak, Alicja Lepiarz przy współpracy Małgorzaty Durkiewicz [i in.]; Komitet Organizacyjny Obchodów Stulecia Energetyki w Regionie Poznańskim. – Poznań: Kwartet, 2004. – 322 s. : fot., il., pl., wyk.

Obszerna monografia poświęcona działalności zakładów energetycznych w latach 1904-2004.

TO już sto lat! / oprac. Marcin J. Januszkiewicz, Adam Pleskaczyński; oprac. graf. Przemysław Kaletka. – Poznań: Wielkopolskie Zrzeszenie Handlu i Usług, 2004. – 56 s. : fot., il.

Historia organizacji kupieckich i Wielkopolskiego Zrzeszenia Handlu i Usług w Poznaniu.

TRADYCJE Ochotniczych Straży Pożarnych gminy Blizanów. – Blizanów, 2004. – 59 s. : fot., portr.

Historia i dzień dzisiejszy piętnastu jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w tym 100-letniej jednostki w Blizanowie.

[TRZYDZIEŚCI] 30 lat Muzeum Ziemi Rawickiej / tekst Bożena Rawluk Raus; red. Witold Giejdasz, Henryk Pawłowski; fot. Marek Klimaszewski, Tadeusz Pawłowski; tłum. Dariusz Różnicki, Dariusz Flasza. – Rawicz: Muzeum Ziemi Rawickiej, 2004. – 95 s. : fot., il., portr.

Publikacja jubileuszowa zawiera omówienie eksponatów, ekspozycji stałych i okazjonalnych oraz form działalności kulturalno-oświatowej. W rozdziale czwartym charakterystyka kolekcji portretów właścicieli Rawicza wraz z ich biogramami.

WIELKOPOLSKIE pomniki i tablice pamięci narodowej dotyczące lat 1939-1956 : historia ich powstania / oprac. przez Ryszarda Pyrzyńskiego; Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego Oddział Wielkopolska. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2004. – 57 s., [16] s. tabl. : fot.

Obiekty upamiętniające ludzi i wydarzenia związane z walką o suwerenność i niepodległość Polski.

WIELKOPOLSKIE ratusze / teksty Marek Fijałkowski [i in.]; fot. Karol Budziński [i in.]; oprac. Piotr Maluśkiewicz. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2005. – 202 s. : fot., mapa

Wybór fotografii dawnych i współczesnych budynków magistrackich w Wielkopolsce. Teksty także w jęz. angielskim

WOJEWÓDZTWO wielkopolskie : podregiony, powiaty, gminy : 2004 / red. Kazimierz Kruska. – Poznań: Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2004. – 414 s. : tab.

Informacja statystyczna w układzie terytorialnym. Uzupełnienie Rocznika Statystycznego 2004.

Z FALAMI Prosnę : szkic monograficzny wydany z okazji 110-lecia Kaliskiego Towarzystwa Wioślarskiego / zebrał i oprac. Piotr Szymański. – [Kalisz, 2004]. – 68 s. : fot.

Wioślarstwo w Kaliszu od 1894 roku na tle historii miasta. Zawiera m.in. biografie działaczy.

ZAKRZEWSKI Zbigniew

Ulicami mojego Poznania / il. Magdalena Mrugańska-Banaszak, Jakub Skutecki; wstęp Jan Gaspar. – Poznań: Kwartet. 2005. – 381 s. : il.

Wybór wspomnień Z. Zakrzewskiego uzupełniony reprodukcjami kart pocztowych, fotografii z albumów rodzinnych, dokumentów i materiałów reklamowych to ciekawy obraz Poznania lat międzywojennych.

ZIELONKA Jerzy

W cieniu swastyki. – Leszno: „Panorama Leszczyńska”, 2004. – 320 s.

Ziemia leszczyńska w okresie II wojny światowej. Wybór publikacji z tygodnika „Panorama Leszczyńska”.

ZIEMIAŃSTWO wielkopolskie : w kręgu arystokracji / red. nauk. Andrzej Kwilecki. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2004. – 624 s. : fot., portr.

Trzecia część historii wielkopolskiego ziemiaństwa to praca zbiorowa poświęcona rodowi arystokratycznemu. Poszczególne fragmenty dotyczą roli i działalności tej klasy społecznej w dziedzinie rolnictwa, polityki, nauki i kultury. Ponadto sylwetki wybitnych przedstawicieli i wielkopolskich rodów oraz wybór pamiątek i wspomnień.

ZNANE Wielkopolanki / wstęp Andrzej Lajborek, Marek Rezler. – Poznań: Wydaw. Halszka, 2004. – 256 s. : portr.

Część pierwsza książki to biogramy Wielkopolanek zasłużonych dla historii regionu. W części drugiej znajdziemy sylwetki i wywiady z wybitnymi kobietami ze świata nauki, kultury, sztuki i gospodarki.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(grudzień 2004–luty 2005)

Przełom roku to liczne święta i uroczystości (Święty Mikołaj, Gwiazdka, Nowy Rok, Dzień Babci i Dziadka oraz Walentynki) tradycyjnie obchodzone we wszystkich bibliotekach województwa wielkopolskiego. Podczas ferii zimowych biblioteki organizowały bale, konkursy, gry i zabawy, czytanie książek, wyświetlanie filmów i inne zajęcia edukacyjne dla dzieci.

Pomocny w organizowaniu małych form popularyzujących książkę był kalendarz rocznic, obchodów i wydarzeń. W styczniu grała Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, a przez cały czas „Cała Polska czyta dzieciom”.

Grudzień

Chodzież

- „Moja Wielkopolska” – wystawa z Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii
- „Kolekcje – ludzkie pasje i talenty” – spotkanie z autorką prac malarskich na jedwabiu Danutą Gościńską
- „Tradycje Bożonarodzeniowe” – ścieżka edukacji czytelniczej
- Mikołajkowe spotkanie z pisarzem Grzegorzem Kasdepke
- „Dziewczynka z zapalkami” – głośne czytanie baśni połączone z mini konkursem na kartkę świąteczną i najdłuższy łańcuch choinkowy

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Spotkanie z pisarzem Grzegorzem Kasdepke

Gizalki (pow. Pleszew)

- Prelekcja historyka Marka Rezlera pt. „Powstanie Wielkopolskie”

Goluchów (pow. Pleszew)

- Konkurs wiedzy o życiu i twórczości L.M. Montgomery (Filia w Kościelnej Wsi)
- Wystawy pamiątek związanych z Arkadym Fiedlerem z okazji nadania szkole w Kucharkach jego imienia:
 - ~ Wystawa strojów indiańskich
 - ~ Wystawa owoców egzotycznych
 - ~ Wystawa pamiątek z podróży
 - ~ Wystawa prac plastycznych pt. „Arkady Fiedler – wielki miłośnik przyrody”
- Odzyskanie Niepodległości – montaż słowno-muzyczny (Filia Kucharki)
- Przygotowanie i wykonanie wraz z uczniami kl. III gimnazjum w Goluchowie tableau pt. „Dzieje teatru starożytnego i jego prekursorzy”

Gostyń

- Prelekcja Marka Rezlera pt. „Co dziś wiemy o wielkopolskiej Wiośnie Ludów 1848 r.”

Jarocin

- Spotkanie z Bogumiłą Kaniewską pt. „Fantasy, filozofia czy romans? – Europejska powieść dla młodych czytelników”
- Spotkanie z Krzysztofem Petkiem (Filia dla Dzieci i Filia Witaszyce)

Kaczory (pow. Piła)

- Konkurs na najpiękniejszą ozdobę choinkową

Kalisz

- „Piętnaście lat po cudzie” – spotkanie z Waldemarem Kuczyńskim i jego książkami
- „Co z literaturą fantasy” – spotkanie z Bogumiłą Kaniewską z UAM w Poznaniu (Filia nr 7)
- „50 lat filatelistyki kaliskiej 1954-2004” – wystawa

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Rozstrzygnięcie II edycji konkursu literackiego pn. „Przydrożny kwiat”, współorganizowanego z Wielkopolskim Towarzystwem Ekonomiczno-Kulturalnym „Droga”

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Wystawa czasopism i książek o Wielkopolsce (Filia Mikorzyn)

Klecko (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Emilią Waśniowską

Kłodawa (pow. Koło)

- Spotkanie autorskie z Tomaszem Trojanowskim – pisarzem dla dzieci

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawa „Historia kartki świątecznej”
- Konkurs „List do Świętego Mikołaja”

Koło

- „Szkice do portretu – czyli Stanisława Fleszarowa-Muskat jakiej nie znamy” – wystawa fotograficzna autorstwa Haliny Grabowskiej
- Spotkanie autorskie z Janem Błyszczakiem – poetą śpiewającym (Dąbie, Koło)
- Finał konkursu plastycznego dla uczniów szkół podstawowych z Koła i powiatu kolskiego pt. „Wieś pędzłem malowana”

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:

- ~ Andrzej Kandziora. Grafika
- ~ Forma, śmiech i rzeczy ostateczne. Witold Gombrowicz (2004 Rok Witolda Gombrowicza)
- ~ Gombrowicz – wędrowiec poszukujący człowieka – 100 rocznica urodzin
- Zabytkowe kościoły Ziemi Kościańskiej -- wykład Jana Pawickiego i Magdaleny Lajszner (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)

- Rozstrzygnięcie konkursu literackiego dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych „Gombrowicz wielkim pisarzem był”
 - Warsztaty poetyckie prowadzone przez Eugeniusza Kurzawę
 - Wieczór autorski Eugeniusza Kurzawy
 - „Poniżenie i poniewierka” – spotkanie z autorem, Czesławem Wenskim
- Biblioteka Publiczna Gminy
- Spotkanie z poetą – Zbigniewem Gordziejem (Filia Racot)

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- Wystawa „Boże Narodzenie w Polsce i na świecie – zwyczaje świąteczne”
- Spotkanie Mikołajkowe dla dzieci – konkursy, czytanie bajek

Krotoszyn

- Wystawy:
 - „Boże Narodzenie w malarstwie” – wystawa albumów
 - „Powstanie Wielkopolskie” – wystawa książek
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - Wystawa „Wigilijna opowieść” – zapoznanie z tradycjami świąt
 - Wystawa „Co kraj to obyczaj” – poznanie zwyczajów panujących na całym świecie
 - Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke – dla młodzieży szkół podstawowych

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „AIDS, alkohol, narkomania i ty” – wystawa
- „Biała pułapka” – spektakl dla gimnazjalistów w wykonaniu aktorów Teatru Profilaktycznego Lajkonik z Krakowa

Leszno

Wystawy („Galeria za Regalami”):

- „Czesław Miłosz” – wystawa plakatów z kolekcji Jacka Jaroszyka
- „Hobbyści prezentują birofilia wokół piwa” z cyklu ze zbiorów leszczyńskich kolekcjonerów
- „Kobiety, Góry, Muzyka” – wystawa ekslibrisów Krzysztofa Kmiecica
- „Moje miejsce na ziemi” – wystawa pokonkursowa

Imprezy:

- Spotkanie z Eugeniuszem Wachowiakiem w ramach „Dnia Języków” (Gimnazjum nr 9)
- Spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” pt. „Czy podróże mogą być inspiracją do ekslibrisów?”
- Promocja książki redaktora Jerzego Zielonki pt. „W cieniu swastyki”

- „Cafe-Concert (kilkugodzinna kawiarnia muzyczna). Podczas wieczoru wystąpiły: Joanna Hryniak (pianino, gitara, śpiew), Agata Kaczmarek (śpiew), Agnieszka Michałowska (gitara, śpiew), Agata Matysiak (taniec współczesny)
- Spotkanie z Ewą Nowacką z Warszawy (Filia nr 3)
- Spotkanie z poezją Jana Brzechwy zorganizowane wspólnie ze Szkołą Podstawową nr 12
- Spotkanie ph. „Poetycka choinka” z udziałem leszczyńskich poetów. Wieczór poprowadził Waldemar A. Zamlewski z Poznania

Lipka (pow. Złotów)

- Spotkanie autorskie z Barbarą Wachowicz

Lipno (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z Ewą Nowacką dla młodzieży gimnazjalnej
- Wystawa „Życie i twórczość Stanisławy Fleszarowej-Muskat”
- Spotkanie z czytelnikami czasopisma „Burda” (Filia Wilkowiec)

Luboń (pow. Poznań)

- Fryderyk Nietzsche „Ecce – homo” Jak się staje, kim się jest – monodram Janusza Stolarskiego
 - „Wigilijny witraż” – pantomima w wykonaniu Magdaleny Bloch, spektakl rodzinny adresowany do młodszych dzieci, ich rodziców i dziadków
 - Działania plastyczne dla dzieci „Kolorowe malowanie” pod kierunkiem plastyka Anny Przybylskiej (również w lutym)
- Spotkanie z Marcinem Libickim, posłem do Parlamentu Europejskiego

Łubowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Joanną Papużyńską

Nowy Tomysł

Wystawy:

- „Kontynenty – klimaty – kolory” – wystawa fotografii Stanisławy Waszkowiak z jej podróży po świecie (także w styczniu)
 - „Anioły przychodzą cicho...” – wystawa prac plastycznych – figur aniołów – Anny Galicy, Lidii Kurzawowej i Edwarda Kupca, połączona z kiermaszem, z którego dochód przeznaczony został na potrzeby Domu Dziecka w Gościeszynie
 - „Moje wędrowanie” – spotkanie z Arkadym Radosławem Fiedlerem
- Z cyklu „Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne”: „Ballada o aniołach” – wieczór poezji i muzyki z udziałem Dumitru Harea i Lidii Kurzawowej
- Uroczysta promocja albumu „Opalenica na dawnej pocztówce” z cyklu wy-

dawniczego Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Nowym Tomyślu
pt. „Nowotomyskie przechadzki śladami dawnych pocztówek”

Oborniki

- Wystawa prac plastycznych dzieci ze świetlic socjoterapeutycznych „Promyk” i „Iskierka”
- Spotkanie autorskie z Zygmuntem Rolą (dla młodzieży Gimnazjum nr 1 w Obornikach i Zespołu Szkół Zawodowych)
- Jesień w oczach dziecka – wystawa prac dzieci z Przedszkola nr 5 w Obornikach
- „Piętno stalinizmu i oddech wolności – kultura polska w latach 1948-1955”
– wykład Agnieszki Rogulskiej z IPN

Olszówka (pow. Koło)

- Spotkanie autorskie z Ewą Nowacką (Filia Łubianka)

Opatówek (pow. Kalisz)

- Spotkanie ze Stanisławem Szponderem dla uczniów klas IV-VI w Szkole Podstawowej w Opatówku
- Warsztaty literacko-plastyczne dla uczniów kl. V Szkoły Podstawowej w Opatówku „Czarodziejski kufer”
- Spotkanie z Władysławem Kościelniakiem pt. „Kaliskie ciekawostki historyczne”

Ostrów Wlkp.

- Spotkanie z bajkopisarzem Grzegorzem Kasdepke
- Ostrowski Kalejdoskop Literacki – prezentacja wierszy R. Michno
- Spotkanie autorskie z D. Dominik-Stawicką – wiersze czytał Michał Grudziński
- Terapeutyczne zabawy bajką i baśnią pt. „Jest taki dzień bardzo ciepły choć grudniowy” (Filia dla dzieci i młodzieży)

Perzów (pow. Kępno)

- Program słowno-muzyczny grupy teatralnej działającej przy bibliotece, zawierający m.in. poezję Krzysztofa Szymonia

Piła

- „Kawiarenka pod Sową”
 - Spotkanie z Jolantą Nowak-Węklarową
- Bractwo Dobrej Książki
 - Spotkanie z Wandą Chotomską

- „Przystanek Piła i okolice”:
 - ~ „Ślady pamięci... Piła – Ludzie – Wydarzenia” – spotkanie z Romanem Chwaliszewskim, dyrektorem Biura Dokumentacji Zabytków w Pile
- Punkt Informacji Europejskiej:
 - ~ „Polska straciła po wejściu do Unii Europejskiej?” – debata młodzieży w ramach ogólnopolskiego projektu „Jakie państwo?” Stowarzyszenia Szkoła Liderów, finansowanego ze środków Phare 1, Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- Spotkanie z Biskupem Seniosem Ignacym Jeżem, bohaterem książki „Świadek historii”
- „Strachy, duszki, czarownice, czyli o europejskiej literaturze fantastycznej dla młodych czytelników” – wykład Doroty Osieglowskiej dla uczniów klas V

Pleszew

- Prelekcja Bogumili Kaniewskiej z UAM w Poznaniu nt. „Fantasy – filozofia czy romans? Europejska powieść dla młodych”
- Wystawa „Literatura fantastyczna”

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Spotkanie z Arkadiuszem Kaczmarkiem – dziennikarzem „Faktów Gostyńskich” – dla gimnazjalistów

Przykona (pow. Turek)

- Gminny konkurs „Mistrz ortografii” (współorganizacja)
- Występy Teatru „Klakier” – Wigilia dla samotnych, Mikołaj 2005, Oplatek Samorządowy

Radawnica (pow. Złotów)

- Spotkanie poetycko-muzyczne pt. „Tańcz Zorbę” Aresa Chadzinikolau z młodzieżą Gimnazjum w Radawnicy

Rawicz

- Spotkanie uczniów z dziennikarką, redaktorem naczelnym „Życia Rawicza”, Martą Maćkowiak „Komar niewielkie лихо” A. Mickiewicza – w wykonaniu aktora Zbigniewa Walerysia (wersja skrócona dla przedszkolaków)
- „Mickiewicz a Wielkopolska” – recital słowno-muzyczny aktora Zbigniewa Walerysia z okazji 206 rocznicy urodzin, wystawa dzieł wieszczów (Bojanowo, Chojno, Pakosław, Miejska Górka, Zielonawieś)
- „Muzeum Ziemi Rawickiej” – promocja książki autorstwa B. Rawluk-Raus „Dni Wielkopolski” – „Drzwi otwarte rawickiego ratusza” – spotkanie przedstawicieli Towarzystwa Przyjaciół Rawicza, Polskiego Towarzystwa Tury-

styczno-Krajoznawczego, Muzeum Ziemi Rawickiej oraz pracowników Rawickiej Biblioteki Publicznej w celu wymiany doświadczeń, zintegrowania i zdynaminizowania działań na polu popularyzacji regionu

Rychtal (pow. Kępno)

- Spotkanie autorskie z Izabellą Klebańską

Szamocin (pow. Chodzież)

- Pokaz artystycznego malowania bombek choinkowych w wykonaniu Krystyny Madziak
- „Święty Mikołaj” – wystawa czasopism dla dzieci
- „Mikołajkowe spotkanie” – występ teatryku „Okruchy” ze spektaklem pt. „Wizyta świętego Mikołaja” i „Śnieżny teatryk”
- Tradycje świąt Bożego Narodzenia (Filia w Józefowicach)

Szydłowo (pow. Piła)

- VI Powiatowy Konkurs na Lampę Roratnią

Trzcinica (pow. Kępno)

- Spotkanie autorskie z Izabellą Klebańską

Tuliszów (pow. Turek)

- Przegląd twórczości bożonarodzeniowej

Turek

- Warsztaty literackie dla uczniów gimnazjów i szkół średnich – A. Jurgawka
- Biblioterapia. Rola literatury i poezji w terapii – wykład i warsztaty – Joanna Karwat-Skowron, UAM Poznań
- Zimowe baśnie H.Ch. Andersena – konkurs czytelniczy (Filia nr 2)
- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych:
 - „Święta Bożego Narodzenia” – czytanie, pisanie oraz ilustrowanie wierszy (Filia nr 2)
 - „Zima i Boże Narodzenie w poezji” – konkurs literacko-rysunkowy (Filia nr 2)

Ujście (pow. Piła)

- Konkurs na najpiękniejszą kartę bożonarodzeniową
- 15-lecie „Ujskich Spraw” – koncert

Władysławów (pow. Turek)

- Konkurs plastyczny „Boże Narodzenie”

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Finał konkursu „List do św. Mikołaja”

- Cykl spotkań tematycznych z przedszkolakami (Filia Konarzew)
- „W obiektywie” – wystawa prac nagrodzonych w konkursie fotograficznym z cyklu Objazdowa Galeria Wielkopolskiej Fotografii

Złotów

- „Literackie Noblistki” – wystawa
- „Strachy, duchy i duszki czyli o literaturze fantastycznej dla dzieci” – warsztaty dla uczniów SP nr 1 w Złotowie prowadziła Dorota Osięgłowska z UAM w Poznaniu
- „Niech się wszystkie serca rozweselają” – wystawa cytatów i zdjęć
- „Regionalizm a globalizacja” – spotkanie młodzieży I LO w Złotowie z Senatorem RP Włodzimierzem Łęckim, autorem książki pt. „Wielkopolska nasza ojczyzna”
- „Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka” – wystawa
- „Powstanie Wielkopolskie” – wystawa

Styczeń

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Bojanowo wraca do Polski” – wystawa
- „Mój przyjaciel koń” – spotkanie z miłośnikiem i hodowcą koni w ramach cyklu „Spotkania z Regionalistami”

Chodzież

- „Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego” – wystawa fotograficzna autorstwa Pawła Andersa
- Ścieżka edukacji czytelniczej:
 - ~ Ćwiczenia w korzystaniu ze słowników i encyklopedii
 - ~ „Zaczarowana zagroda” – poznajemy książki – ćwiczenia z tekstem

Gostyń

- Wystawa „Zdjęcie miesiąca 2004”

Jarocin

- Konkurs literacki „Czyj to życiorys?”
- Konkurs plastyczny promujący zdrowy styl życia „Życie bez stresu” (Filia dla Dzieci)
- „Obrzędy weselne i przyspiewki” w wykonaniu Teresy Molus – spotkanie Klubu Dyskusyjnego (Filia Witaszyce)

Kalisz

- Wystawy:

- ~ „Komiks” – Agata Staszewska
- ~ W 100 rocznicę urodzin Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego (Filia nr 5)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Otwarcie wystawy pn. „Miasto na kępie ubrane w wąskie uliczki...”, zorganizowanej z okazji 85 rocznicy powrotu ziemi kępińskiej do Macierzy Samorządowa Biblioteka Publiczna
- IX finał konkursu historycznego „Dzieje Ziemi Kępińskiej”, organizowanego na terenie miasta i powiatu we współpracy z Towarzystwem Miłośników Ziemi Kępińskiej (listopad 2004/styczeń 2005)
- Wystawa „Twórcy literatury współczesnej” (Filia Mikołajów)

Kobylin (pow. Krotoszyn)

Wystawa – prace pokonkursowe „List do św. Mikołaja”

Koło

- Spotkanie członków Koła Przyjaciół Biblioteki – wieczór literacki pt. „Konstanty Ildefons Gałczyński” – prelekcja Zofii Janiszewskiej
- Finał konkursu historycznego dla uczniów szkół gimnazjalnych pt. „II Wojna Światowa i Wyzwolenie Koła”
- ~ Finał konkursu recytatorskiego dla uczniów szkół gimnazjalnych z Koła i powiatu kolskiego pt. „Zaczarowana dorożka”

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna:

- Wystawy:
 - ~ Dr n. med. Henryk Florkowski – w 1 rocznicę śmierci
 - ~ Dorota Terakowska (1938-2004) – prozaik, autorka powieści. 1 rocznica śmierci
 - ~ Konstanty Ildefons Gałczyński – wybitny poeta, satyryk, autor słuchowisk radiowych. 100 rocznica urodzin
- Dr n. med. Henryk Florkowski. W 1. rocznicę śmierci – wykład Józefa Świątkiewicza połączony z promocją książki: „Henryk Florkowski. Lekarz, społecznik, regionalista” (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)
- Koncert wokalnemuzyczny. Patrycja Borowska i Paulina Świgoń
- Małgorzata Musierowicz – autorka najpoczytniejszych książek dla młodzieży z okazji 60 rocznicy urodzin – prelekcja

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:

- ~ Rok Hansa Christiana Andersena – 2005: „Miejsca związane z H.Ch. Andersenem”
- ~ Albert Camus: dramaturg, publicysta i pisarz. Wystawa książek z okazji 45. rocznicy śmierci
- ~ 100. rocznica urodzin Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego
- Podsumowanie II edycji konkursu „Poezja dla mojego miasta” wieczór poezji lokalnej – recytowali sami poeci
- Ogłoszenie konkursu pt. „Baśniowy świat Andersena”, skierowanego do uczniów klas II-IV szkół podstawowych

Krajenka (pow. Złotów)

- „Krajenka dawniej i dziś” – wystawa z okazji 60. rocznicy wyzwolenia Krajenki

Krotoszyn

- Wystawy:
 - ~ 60. rocznica wyzwolenia Krotoszyna – wystawa fotografii i wycinków prasowych
 - ~ Konstanty Ildefons Gałczyński – 100. rocznica urodzin, wystawa książek
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ Wystawy:
 - Wystawa z okazji 30-lecia Oddziału dla dzieci i młodzieży
 - 45. rocznica śmierci Alberta Camus – ekspozycja książek prozaika, dramaturga
 - 220. rocznica urodzin Jacoba Grimma – wystawa książek
 - ~ Od nowego roku bez książki ani kroku – blok imprez z konkursami, zagadkami literackimi:
 - wśród gwiazd i planet
 - zabawy rozgrywane pomiędzy królami, rycerzami i czarodziejami
 - sprawdzian z ulubionych bajek
 - portret bajkowego potwora
 - ~ Zabawy z książką
 - ~ Spotkanie autorskie z Krzysztofem Świątkowskim dla dzieci z przedszkoli i ze szkół podstawowych

Leszno

Wystawy („Galeria za Regalami”):

- „Śląsk w zabytkach sztuki” – wystawa fotografii Przemysława Maćkowiaka
- „Józef Białcz Skoracki 1920-2005 w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lesznie”

- „Jubileuszowa wystawa Eugeniusza Wachowiaka” („Galeria Lochy”);
- „Kind of Blue” – wystawa fotograficzna Waldemara Stachowiaka

Imprezy:

- Koncert kolęd jazzowych w wykonaniu Marcina Hermana – skrzypce i Olgi Wojciechowskiej – fortepian
- Promocja albumu „Wielkopolskie ratusze”, która odbyła się w leszczyńskim ratuszu z udziałem redaktora książki Piotra Maluśkiewicza oraz Waldemara Łazugi. Podczas spotkania odbył się koncert muzyki wieżowej i hejnałowej w wykonaniu Kapeli Zamku Rydzynskiego. a całość prowadziła redaktor Grażyna Wrońska z Poznania
- Spotkania z cyklu „Rodzinne Wieczory” – z dziećmi spotkała się Lidia Kurzawowa, natomiast z rodzicami Eugeniusz Kurzawa z Zielonej Góry
- Benefis Eugeniusza Wachowiaka, pochodzącego z Leszna poety, prozaika i tłumacza. Uroczystość prowadziła Elżbieta Kuśnierek. a mottem spotkania były słowa Jubilata „Byłem i jestem sobą, a instynkt jest mi drogowskazem”. Bogaty program był podzielony na trzy części, a każdą z nich rozpoczynał hejnał miasta grany przez Mieczysława Leśniczaka. Podczas wieczoru Patrycja Wachońska recytowała utwory Eugeniusza Wachowiaka, a całości towarzyszyła prezentacja multimedialna.

Lipno (pow. Leszno)

- Wieczór poezji K.I. Gałczyńskiego

Luboń (pow. Poznań)

- „Kolędowa noc” – rodzinne kolędowanie z aktorami Teatru Animacji w Poznaniu
- „Lekcje historii i świat Tolkiena” – wystawa Lubońskiej Drużyny Księgi i Łuku – „Jaźwiec” – makiety scen bitewnych z „Władcy pierścieni” i „Hobbita”, stroje wojów
- „Strofy o moim mieście” – Biesiada Poetycka, rozstrzygnięcie konkursów: „Wiersz o Luboniu” i „Luboń pędzłem malowany”
- „Harry Potter o wschodzie słońca” – w rocznicę promocji książki Harry Potter T. 5 – „Zakon Feniksa” spotkanie dla osób, które zakupiły książkę ze stemplem okolicznościowym 31.12.2004 r. w Centrum PAJO
- Promocja książki „Znane Wielkopolanki” – spotkanie z autorem Andrzejem Lajborkiem

Nowy Tomyśl

- „Budujmy Ojczyźnie miłej dom” – uroczyste spotkanie członków Koła Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego z młodzieżą z okazji 60 rocznicy Powstania Wielkopolskiego
- „Zobaczyć świat” – spotkania podróżniczki Stanisławy Waszkowiak z dziećmi młodszymi (Oddział dla Dzieci)

Oborniki

- Wigilie wielkich Polaków – wieczór słowno-muzyczny
- „Działalność Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa w Poznaniu w latach 1945-56” – wykład Jana Miłosza z IPN

Ostrów Wlkp.

- Terapeutyczne zabawy bajką i baśnią pt. „Anioły są wśród nas”, „Wierszyki łamiące języki” (Filia dla Dzieci i Młodzieży)

Perzów (pow. Kępno)

- „Dziwny jest ten świat” – wieczór poetycko-muzyczny dla uczniów klas III Gimnazjum Publicznego w Perzowie poświęcony Czesławowi Niemenowi w pierwszą rocznicę śmierci. Dyskusja z uczniami na temat utworów poetyckich, jakie artysta wykorzystał w swojej twórczości

Piła

- „Kawiarenka pod Sową”
 - ~ Promocja książek Zygmunta Roli „Tajemnice zamku Przemysła”, „Tajemnice wielkopolskich fortyfikacji”
- „Przystanek Piła i okolice”:
 - ~ „Piła 2005” – spotkanie ze Zbigniewem Kosmatką, prezydentem Piły
- Punkt Informacji Europejskiej:
 - ~ „Jaka Europa? Szanse i zagrożenia integracji” – spotkanie z Janem Jerzym Kułakowskim, posłem do Parlamentu Europejskiego z Wielkopolski; w latach 1990-1996 Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnym, Szefem Przedstawicielstwa RP przy Wspólnotach Europejskich, pierwszym negocjatorem z Unią Europejską

Pleszew

- ~ Wystawa „60 rocznica wyzwolenia Pleszewa”

Radawnica (pow. Złotów)

- ~ W Pierwszą Rocznicę śmierci Doroty Terakowskiej – wystawa
- ~ W 60 rocznicę wyzwolenia Obozu w Auschwitz (27.01.1945–27.01.2005) (BPG i Filia Święta)

Rawicz

- „Rawicz gród Przyjemskich” – projekcja filmu (Filia nr 2)
- „Zaczarowana dorożka i inne...” – gawęda o twórczości K.I. Galczyńskiego z okazji 100. rocznicy urodzin
- „85 rocznica powrotu Rawicza do macierzy”
- Prelekcja Marka Rezlera
- Prezentacja multimedialna „Powstanie Wielkopolskie”
- „Ewangelicy na ziemi rawickiej” – prelekcja połączona z wyświetlaniem przeżroczy rawickiego regionalisty J. Hamielca
- „Klimaszewski i jego uczniowie” – wernisaż wystawy fotograficznej zespołu fotograficznego działającego przy Domu Kultury
- „Rawicz” – wystawa starych ksiąg i widokówek
- „Wieczór poezji śpiewanej” w wykonaniu młodzieży I LO

Rydzyń (pow. Leszno)

- „Rozpoznaj baśnie – rozpoznaj książki” – konkurs literacki (Filia Moraczewo)
- Spotkanie dzieci z artystą ludowym Tadeuszem Łyndą

Szamocin (pow. Chodzież)

- Spotkanie noworoczne – spotkanie z mieszkańcami okolicznych wsi (Filia w Józefowicach)

Śmigiel (pow. Kościan)

- Wyzwolenie Śmigla i okolic (Filia Czacz)
- 60 rocznica wyzwolenia Śmigla (Filia Nietązkowo)
- „Nasze korzenie rodzinne” -- warsztaty biblioteczne

Turek

- Warsztaty literackie dla uczniów gimnazjów i szkół średnich – A. Jurgawka
- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych:
 - Moje życzenia i postanowienia noworoczne (Filia nr 2)
 - „Zemsta” Aleksandra Fredry w krzyżówkach (Filia dla Dzieci)
- Zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy – Poznajemy baśnie H.Ch. Andersena (Filia nr 2)
- Wystawa: Mikołaj Rej 1505-1569 w 500 rocznicę urodzin (styczeń-luty)
- Konkurs plastyczny „Najśmieszniejsza mina Fizi Pończoszanki”

Ujście (pow. Piła)

- Koncert kolęd w wykonaniu chórów stowarzyszonych w Nadnoteckim Okręgu Chórów i Orkiestr

Wijewo (pow. Leszno)

- Konkursy czytelnicze:
 - ~ „Jan Brzechwa” (GBP, Filia Brenno)
 - ~ „Małgorzata Musierowicz”
 - ~ „Hans Christian Andersen”

Witkowo (pow. Gniezno)

- Przedstawienie grupy teatralnej Nikifor pt. „Dulskim być”

Zakrzewo (pow. Złotów)

- Wystawa prac II Gminnego Konkursu Plastycznego „Alkohol wrogiem człowieka”
- W 60. rocznicę wyzwolenia Obozu w Auschwitz (27.01.1945–27.01.2005)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „O Nowym Roku i młynarzu Sylwestrze” (Filia Baszków)
- Cykl spotkań tematycznych z przedszkolakami (Filia Konarzew)
- „Dzieci Afryki” – wystawa fotograficzna Mikołaja Musiała
- „Czytamy nie tylko szkolne lektury” – konkurs (Zduny oraz Filie Baszków i Konarzew)

Złotów

- „Styczeń miesiącem nietoperzy” – wystawa przygotowana wspólnie z Polskim Klubem Ekologicznym
- Zmarł Jan Nowak Jeziorański – wystawa
- Spotkanie autorskie z Zygmuntem Rolą, dziennikarzem, autorem książki pt. „Tajemnice wielkopolskich fortyfikacji”. Wystawa litografii Eryka Dahlberga pt. „Zamek złotowski” oraz innych szkiców zniszczonego przez Szwedów zamku
- „Sarmaci w Wielkopolsce” – wystawa poświęcona kulturze szlacheckiej oraz dawnym właścicielom Złotowa
- „Piętno XX wieku” – wystawa w 60. rocznicę wyzwolenia Auschwitz
- „Złotów 31.01.1945” – wystawa przygotowana z okazji 60. rocznicy odzyskania niepodległości
- Spotkanie autorskie z kolekcjonerem, regionalistą Bogusławem Krasoniem pt. „Droga do niepodległości”

Żelazków (pow. Kalisz)

- Podsumowanie konkursu poetyckiego „Dzieci piszą wiersze”. Wydanie tomiku poezji dziecięcej pt. „Bo taka jest wiersza moc” jako pokłosia konkursu
- Spotkanie autorskie z Urszulą Zybura

- Wystawa poświęcona Dorocie Terakowskiej z okazji 1 rocznicy śmierci. Pogadanka na temat jej twórczości (Filia Russów)
- Pogadanka na temat „Dlaczego młodzież sięga po książki Joanny Chmielewskiej”, dyskusja na temat książek dla młodzieży (Filia Dębe i Skarszew)

Luty

Bojanowo (pow. Rawicz)

- „Bojanowo w baśniach i legendach” – opowieści dla uczniów klas gimnazjalnych w cyklu „Spotkania z Regionalistami”
- „Bojanowo na starej widokówce 1900-1945”
- „Śladami Tomka Wilmowskiego – Tomek na tropach Yeti” – IV edycja konkursu czytelniczo-geograficznego

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

Spektakl dla dzieci – „Świat iluzji na wesoło”

Chodzież

- „Zdrowie z ula” – wystawa
- „Kolekcje – ludzkie pasje i talenty” – spotkanie z pszczelarzem M. Dworakowskim, prezentacja promująca zalety zdrowotne miodu i propolisu
- „Poznajemy legendy naszego miasta” – pogadanka
- „Przyjazny komputer” – zajęcia edukacyjne
- „Latarnia magiczna” – projekcja bajek dla dzieci
- „W krainie śnieżnych bałwanów” – zajęcia czytelnicze

Gizalki (pow. Pleszew)

- Spotkanie ph. „Zwierzęta naszych lasów” prowadzone przez Waldemara Łuźnego i Pawła Kaczmarka z Akademickiego Koła Łowieckiego „Przyleście” z Poznania połączone z wystawą i konkursem (współ. AKŁ i GCK)

Gostyń

- Spotkanie z Grzegorzem Mendyką – Prezesem Śląskiego Towarzystwa Genealogicznego pt. „Jak stać się genealogiem-amatorem”
- X Edycja Studium Wiedzy o Regionie pt. „Ziemia gostyńska i krotoszyńska” (wycieczki piesze i autokarowe, prelekcje i wykłady)

Jarocin

- Udział w III Targach Edukacyjnych Powiatu Jarocińskiego

Kalisz

Spotkanie z Leszkiem Tomalakiem w cyklu „Promocja regionalnego środowiska twórców”

- Spotkanie z Kawalerem Orderu Uśmiechu – doktorem Stanisławem Szponderem (Filia nr 9)
- Konkurs pod hasłem „Dotyk przeszłości” – organizowany z okazji inauguracji I Pikniku Zabytków Kalisza (Filia nr 1)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Otwarcie poplenerowej wystawy kępińskich plastyków amatorów pn. „Kobyła Góra i okolice 2004”

Kobylin (pow. Krotoszyn)

Wystawa „Kobylin w folderach i widokówkach

Koło

- Spotkanie członków Koła Przyjaciół Biblioteki – wieczór literacki pt. „Stanisław Ignacy Witkiewicz” – prelekcja Zofii Janiszewskiej

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

„Magda, Waldek i inni... Fotografia jako forma arteterapii osób z niepełnosprawnością intelektualną” – wystawa fotograficzna

- Obszary Natura 2000 na Ziemi Kościańskiej. Wykład Marleny Kowalkowskiej (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)
- Czy współczesny konsumpcjonizm zagraża duchowości społeczeństwa? Prelekcja Jadwigi Czarnej w Klubie Seniora
- Spotkanie autorskie z pisarką Ewą Najwer
- Stanisław Ignacy Witkiewicz – filozof, dramaturg – czy go znamy. 120. rocznica urodzin, 65. rocznica śmierci – prelekcja w Klubie Miłośników Książki
- Mickiewicz w Wielkopolsce – prelekcja
- „Pismo – co to jest?” – spotkanie z dziećmi z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Mosinie. Prelekcja oraz czytanie książki Ewy Chotomskiej „Kuchenny alfabet”

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:
 - „Polacy nie gęsi...” wystawa z okazji 500 rocznicy urodzin Mikołaja Reja

- Stanisław Ignacy Witkiewicz – Witkacy; malarz i pisarz – wystawa tematyczna z okazji 120 rocznicy urodzin autora
- Dzień Zakochanych – Walentynki – przyniesione przez czytelników życzenia wraz z utworami muzycznymi były odtwarzane przez lokalny radiowęzeł na koźmińskim rynku
- Miesięczna krzyżówka literacka dla dzieci

Krotoszyn

- Wystawy:
 - ~ „Marilyn Monroe” – wystawa obrazów (malarza amatora) Sylwestra Darnickiego – mieszkańca Krotoszyna
 - ~ 270 rocznica urodzin Ignacego Krasickiego
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ Konkursy:
 - „Książka, którą polecam” – konkurs plastyczny dla dzieci 8-11 lat
 - „Czar karnawałowej maski i kapelusza” – konkurs plastyczny
 - „Wierszyki łamiące języki” włączenie się do akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, recytacje, głośne czytanie książek połączone z zabawkami i zagadkami
 - Bohaterowie „Kubusia Puchatka” – konkurs na wykonanie portretów i figurek
 - „Ilustrujemy książkę dla dzieci” – konkurs plastyczny
 - ~ Wystawa: „Walentynki we dwoje” – życzenia walentynkowe
 - ~ Dzień komputerów w bibliotece – „Świat komputerów” – organizator Firma komputerowa Hardbit
 - Wycieczka plenerowa: Księgarnia – nowości dla dzieci, Muzeum Regionalne, Galeria „Refektarz” obejrzenie wystawy Wiesławy Kwiatkowskiej „Obląkany świat kwiatów” – malarstwo inspirowane poezją Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej
 - „Lista przebojów” – zaprezentowanie charakterystyki znanych artystów estradowych i ich największych przebojów oraz kalambury

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z J.P. Krasnodębskim (Filie w Belęcinie, Garzynie i Pawłowicach)

Leszno

Wystawy („Galeria za Regalami”):

- „Od świtu do zmierzchu” – wystawa fotografii przyrodniczych Macieja Fiszera

Imprezy:

- Spotkanie w „Kawiarence Literackiej” z Tomaszem Różyckim z Opola, laureatem Nagrody Kościelskich w 2004 r. połączone z promocją książki „Dwanaście stacji”
- Szkolenie „Wprowadzenie do biblioterapii i wstępne warsztaty z bajką terapeutyczną”, które prowadziła Ewelina Surniak, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego we Wrocławiu

Luboń (pow. Poznań)

- Wernisaż „Mój świat” – malarstwo olejne Arkadiusza Cypriana
- „Wieczór chiński” – spotkanie z Jackiem Krygiem – mistrzem feng-shui. Promocja książki „Rok Drewnianego Koguta”
- Wernisaż „Osobliwości przyrodnicze w fotografii”, II Edycja Konkursu Fotograficznego

Nowy Tomyśl

- „Nowotomyskie pamiątki czasów wojny” – wystawa dokumentów ze zbiorów bibliotecznego Ośrodka Wiedzy o Regionie w 60. rocznicę wyzwolenia Nowego Tomyśla
- IV Powiatowa Wystawa Prac Plastycznych Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej – przygotowana wspólnie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (także w marcu)
- „Zapadły w pamięci na zawsze” – spotkanie poświęcone wydarzeniom związanym z okresem wojny i okupacji hitlerowskiej w Nowym Tomyślu oraz prelekcja Edmunda Żurka pt. „Zginęli, bo byli Polakami...”
Z cyklu „Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne”: „Wiem, nie wrócisz...” – koncert piosenek Czesława Niemena w wykonaniu miłośników jego twórczości przygotowany wspólnie z redakcją tygodnika lokalnego „Nasz Dzień po Dniu”
- „Baśnie z kufra Pana Andersena” – inauguracja Roku Andersena, której towarzyszyły inscenizacje baśni Andersena przygotowane przez filie biblioteczne: „Dziewczynka z zapalkami” w wykonaniu dzieci z Jastrzębska St., „Księżniczka na ziarnku grochu” w wykonaniu dzieci z Wytomyśla, „Świnopas” w wyk. dzieci z Bukowca (Oddział dla Dzieci)
- Z cyklu „Twórca i jego dzieło”: „Spotkania autorskie z Izabellą Klebańską – autorką książki „Jak dżdżownica Akolada o muzyce opowiada”, twórczynią piosenek oraz scenariuszy programów radiowych i telewizyjnych dla dzieci i młodzieży (m.in. „5–10–15”, „Domowe przedszkole”, „Piosenkarnia”) (Oddział dla Dzieci, Filia w Jastrzębsku St.)

Oborniki

Wystawa akwarel Macieja Markiewicza

- „Przyroda w kółkach i kwadratach” – origami płaskie z kół i kwadratów – wystawa prac Violetty Borkowicz
- „Nastroje mieszkańców wsi w latach 1944-1956” – wykład Tomasza Ro-
chatki z IPN

Ostrów Wlkp.

- Wystawa pt. Rysunek prasowy Józefa Będziechy
- Ostrowskie Spotkania z Przyrodą

Piła

- „Kawiarenka pod Sową”
 - Promocja książki „Wielkopolskie ratusze” pod red. P. Maluśkiewicza
 - „Staszicowskie spotkania”
 - Inauguracja Roku Staszicowskiego
 - Wykłady „Dlaczego Piłę nazywamy miastem Stanisława Staszica?”
 - „Stanisław Wawrzyniec Staszic w anegdocie”
 - Ogłoszenie konkursu pt. „Piła rodzinnym miastem Stanisława Staszica.
Co z tego wynika dla pilan?”
- Wystawa: „Piła 1945” (Piłski Dom Kultury)

Przykona (pow. Turek)

- Eliminacje gminne do XIII Konkursu Recytatorsko-Plastycznego

Rawicz

- Wystawa prac artysty rzeźbiarza z Sarnowy H. Ficka
„Cudze chwalicie, swego nie znacie...” – promocja książki B. Rawluk-Raus
„Muzeum Ziemi Rawickiej” w Klubie „U Klementyny” oraz wystawa prac
malarzskich jej autorstwa
- 40 lat Oddziału dla Dzieci – występ aktora z Kalisza Dariusza Sosińskiego
„Zaczarowana lokomotywa czyli zaczarowana podróż w świat wyobraźni”

Szamocin (pow. Chodzież)

- Wystawa poświęcona 500 rocznicy urodzin pt. „Mikołaj Rej 1505-1569”
- „Bajkowy świat” – głośne czytanie bajek, baśni i legend oraz testy sprawdzające znajomość lektur objętych regulaminem konkursu
- Bał przebierańców – zabawy z dziećmi
- Rozstrzygnięcie konkursu na najładniejszą kartkę walentynkową

Szydłowo (pow. Piła)

Pasowanie na czytelnika uczniów klas I
Tradycje i obrzędowość polskiej wsi „Zapusty”

Śmigiel (pow. Kościan)

- Spektakl teatralny pt. „O królowie czarodziejce” w wykonaniu aktorów z wrocławskiego teatru „TRAKT”

Tuliszów (pow. Turek)

- Eliminacje gminne do XIII Konkursu Recytatorsko-Plastycznego

Turek

- Warsztaty literackie dla młodzieży gimnazjów i szkół średnich – A. Jurgawka
- Studium Wiedzy o Regionie: „Wielkopolska jako region historyczny” – Marek Rezler
- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych:
 - Zimowy alfabet – kalambury (Filia nr 2)
 - Zasady dobrego wychowania (Filia dla Dzieci)

Ujście (pow. Piła)

- Konkurs dla dzieci na ilustracje do bajki

Władysławów (pow. Turek)

- Eliminacje gminne do XIII Konkursu Recytatorsko-Plastycznego

Zakrzewo (pow. Złotów)

- Spotkanie autorskie z Jowitą Kęcińską i promocja książki pt. „Książd Patron Bolesław Domański a tradycje Związku Polaków w Niemczech” w ramach cyklu „Historia regionu – moja ojczyzna – Zakrzewo”.

Zbąszyń (pow. Nowy Tomysł)

- „Spotkania autorskie z Izabellą Klebańską – autorką książki „Jak dżdżownica Akolada o muzyce opowiada”, twórczynią piosenek oraz scenariuszy programów radiowych i telewizyjnych dla dzieci i młodzieży (m.in. „5–10–15”, „Domowe przedszkole”, „Piosenkarnia”)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Wernisaż wystawy malarstwa i rysunku amatorów plastyków
- „Świat gazet i nie tylko” – zajęcia plastyczne dla dzieci z wykorzystaniem materiału gazetowego (Zduny, Filia Baszków)
- Spotkanie autorskie dla dzieci z Krzysztofem Świątkowskim „Zabawa w teatr malowany” – spotkanie z dziećmi (Zduny, Filia Baszków)
- „Savoir-vivre” dla najmłodszych
- Poznajemy Baśnie H.Ch. Andersena poprzez konkursy i zabawy (Zduny, Filia Baszków)

- „Księżniczka na ziarnku grochu” – spotkanie z przedszkolakami związane z baśnią H.Ch. Andersena
- Zabawa karnawałowa (Filia Konarzew)

Złotów

- „Miasto moje, a w nim...” – spotkanie z historykiem B. Krasoniem
- „Szkiełko i Oko” – spotkanie z fizykiem Joachimem Jęśkiem pt. Wszystko o płatkach śniegu, szronie, szadzi i lodzie. Inauguracja Światowego Roku Fizyki
- „W pałacu Królowej Śniegu” – zajęcia plastyczno-techniczne prowadzone przez instruktora OPP, praca z baśniami H.Ch. Andersena: refleksje nad postawami życiowymi, życzliwością dla świata i postrzegania świata „ze szkłem z diabelskiego zwierciadła” w oku lub sercu (Program wartości Fundacji ABC XXI)
- Rok Hansa Christiana Andersena – wystawa
- „Bankiet dla ptaków” – zajęcia edukacyjne w Zielonej Klasie Nadleśnictwa Złotów
- „Złotów na starej fotografii” – wystawa
- „Klub Dobrej Książki” – wystawa materiałów pograntowych

Żelazków (pow. Kalisz)

Wystawa poświęcona zagładzie Żydów w Polsce i Europie (Filia Skarszew)

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

ANIELSKIE brzmienia: Rogoźno: „Wielkopolskie kolędowanie” / Halina Szuberska // Głos Wielkop. (Wyd. 3). – 2005, nr 20, s. 1

Koncert Chóru „Poznańskie Słowiki” i Zespołu Folklorystycznego „Wielkopole” (dawniej „Cepelia”) zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu w ramach cyklu „Wielkopolskie kolędowanie”.

ARCYBISKUP przewodnikiem / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 31, dod. Głos Poznaniaka s. VIII

Wycieczka na Ostrów Tumski z cyklu „Poznań bez tajemnic”.

BIBLIOTEKA kapelmistrza / sdr. – il. // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 42, dod. *Głos Rodzinny*, s. 10

Publikacja WBPiCAK – plany wydawnicze.

BOGACTWO książek: Żelazków: z budżetu, dotacji i darów / EDA // *Ziem. Kalis.* – 2005, nr 41, s. 6

Nowe książki w bibliotece w Żelazkowie. M.in. publikacje przekazane przez WBPiCAK w Poznaniu.

CEPELIA śpiewa kolędy: Ostrów: w PIK-u / EDA // *Ziem. Kalis.* – 2004, nr 289, dod. *Magazyn* s. 15

Koncert Zespołu Folklorystycznego „Cepelia”.

DLA gimnazjów: biblioteki: dar / pit // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 6, dod. *Głos Poznaniaka* s. II

Przekazanie książek „Wielkopolska: nasza kraina” przez WBPiCAK w Poznaniu.

FOTOKLIMATY / *Jur // Tyg. Nowy.* – 2005, nr 7, s. A12

Wystawa fotografii przyrodniczej w Piłskim Domu Kultury zorganizowana przez PDK i WBPiCAK w Poznaniu.

HEJ, kolęda...: Rogoźno / *Edyt // Gaz. Pozn.* – 2005, nr 21, s. 9

Koncert Chóru „Poznańskie Słowiki” i „Zespołu Folklorystycznego „Wielkopole” (dawniej „Cepelia”) zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu w ramach cyklu „Wielkopolskie kolędowanie”.

KARNAWAŁ w kościele: Gułtowy / *ELKA // Gaz. Pozn.* – 2005, nr 6, s. 7

M.in. występ Zespołu Folklorystycznego „Wielkopole” (dawniej „Cepelia”).

KARNAWAŁ w kościele: Kostrzyn: koncert charytatywny / *gra // Głos Wielkop.* – 2005, nr 3, dod. *Głos Poznaniaka* s. VIII

Koncert z udziałem Zespołu Folklorystycznego „Wielkopole” (dawniej „Cepelia”) zorganizowany m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

LEGENDARNA Iłła: płyta: nie tylko dla nauczycieli / sdr // *Głos Wielkop.* – 2005, dod. *Głos Poznaniaka*, s. VIII

Płyta kompaktowa zatytułowana „Poznań poetki, czyli Pani Iłła z Gajowej” wydana przez WBPiCAK.

LEGENDY w kolorze: Grodzisk: wznowiona publikacja / awy // Głos Wielkop. – 2004, nr 294, s. V

Książka Dariusza Michalczewskiego „Legendy i podania Grodziska Wielkopolskiego” wydana przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

MIASTO przez wieki / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 6, s. IX

Wycieczka „Miasto przez wieki, czyli prawie wszystko o Poznaniu” zorganizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

MIEJSCA pamięci: Chodzież / RC // Chodzieżanin. – 2005, nr 470, s. 7

Wystawa fotografii Pawła Andersa „Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego” zaprezentowana m.in. w chodzieskiej bibliotece w ramach Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii zorganizowanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

NA POCZTÓWCE: Nowy Tomyśl: pierwszy album poświęcili Opalenicy / Sława Grzelewska // Głos Wielkop. (Wyd. 2). – 2004, nr 298, s. VI

Promocja albumu wydanego m.in. przez bibliotekę w Nowym Tomyślu i WBPiCAK w Poznaniu.

NAZWY i beznazwy / Jolanta Brózda // Gaz. Wybór. – 2005, nr 37, dod. Poznań, s. 7

„Informator o zespołach amatorskiego ruchu artystycznego” wydany przez WBPiCAK.

NIE TYLKO dla kapelmistrzów: biblioteka: nowości wydawnicze / sdr // Głos Wielkop. – 2005, nr 33, dod. Głos Poznaniaka, s. VIII

Plany WBPiCAK na najbliższy rok.

OPŁATEK Niepełnosprawnych: Grunwald / GOK // Gaz. Pozn. – 2004, nr 294, s. 9

Spotkanie zorganizowane z udziałem Zespołu Folklorystycznego „Cepelia”.

PASTORAŁKI: płyta: Zespół Cepelia Poznań / sdr // Głos Wielkop. – 2004, nr 296, dod. Głos Poznaniaka s. VIII

PERŁY i perełki : kolędowanie „Słowików” i ich gości: koncert / wig. – il. // Głos Wielkop. – 2004, nr 304, dod. Głos Poznaniaka, s. VIII

Występ Zespołu Folklorystycznego „Cepelia” w ramach dorocznego kolędowania „Poznańskich Słowików”.

PIERWSZY taki w kraju / (jw.) // *Przem. na Szlaku Piast.* – 2005, nr 9, s. 8

I Ogólnopolski Festiwal Polskiej Poezji Maryjnej organizowany w Gnieźnie przez Miejski Ośrodek Kultury w Gnieźnie i WBPiCAK w Poznaniu.

PLAN dla zdrowego / *ELKA // G a z . P o z n .* – 2005, nr 35, s. 7

Wycieczka do Pałacu Arcybiskupiego na Ostrowie Tumskim zorganizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu w ramach cyklu „Poznań bez tajemnic”.

POMNIKI pamięci // *T y g . N o w y* (Ziemia Chodzieska). – 2005, nr 6, s. A4

Wystawa fotograficzna Pawła Andersa „Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego” zaprezentowana w chodzieskiej bibliotece w ramach Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii zorganizowanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

PORÓWNIANIA filmowe / (JAC) // *A B C .* – 2005, nr 15, s. 2

Wielkopolskie Porównania Filmowe zorganizowane w Lesznie przez Centrum Kultury i Sztuki w Lesznie i WBPiCAK w Poznaniu.

POWSTAŃCZA wystawa: Chodzież / *MM // G a z . P o z n .* – 2005, nr 30, s. 8

Wystawa fotografii Pawła Andersa „Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego” zaprezentowana w ramach Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii zorganizowanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ bez tajemnic / ap // *G ł o s W i e l k o p .* – 2005, nr 44, dod. *Głos Poznaniaka*, s. IX

Spotkanie „O archeologicznej prehistorii, czyli w 120 rocznicę urodzin prof. Józefa Kostrzewskiego, odkrywcy Biskupina” zorganizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ bez tajemnic / ap // *G ł o s W i e l k o p .* – 2005, nr 54, s. B9

Wycieczka „Fabryki, koszary, browary, czyli wśród 6000 zabytków” zorganizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ bez tajemnic spotkanie / ap // *G ł o s W i e l k o p .* – 2005, nr 45, s. IX

Spotkanie „O archeologicznej prehistorii, czyli w 120 rocznicę urodzin prof. Józefa Kostrzewskiego, odkrywcy Biskupina” zorganizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ: wielkopolscy kołédnicy / MAZ // G a z . P o z n . – 2004, nr 304, s. 7
Koncert Poznańskich Słowików pod dyr. Stefana Stuligrosza z udziałem Zespołu Folklorystycznego „Cepelia”.

POZNAŃSKIE widoki: 23 litografie Napoleona Ordy / sdr // G ł o s W i e l k o p .
– 2005, nr 42, dod. Głos Rodzinny, s. 10
„Album widoków Księstwa Poznańskiego” Napoleona Ordy ukazał się nakładem Wydawnictwa WBPiCAK w Poznaniu.

PRZESZLI do finału: fotografia: jak co miesiąc / msz // G ł o s W i e l k o p .
(Wyd. 3). – 2004, nr 303, s. VIII
Konkurs fotograficzny „Zdjęcie Miesiąca” zorganizowany przez Galerię „Fotoplastikon” i WBPiCAK w Poznaniu.

RATUSZE w albumie / (PK) // A B C . – 2005, nr 7, s. 4
Promocja albumu „Wielkopolskie ratusze” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

SERCE i wizytówka : region : ratusze – perełki architektury / Andrzej Świątek // G ł o s W i e l k o p . (Wyd. 3). – 2005, nr 48, s. V
Promocja albumu „Wielkopolskie ratusze” – wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu – zorganizowana w ratuszu piłskim przez PiMBP w Pile.

SŁAWEK najlepszy / (m) // P a n . L e s z c z . – 2004, nr 51, s. 10
Sławomir Skrobala zwycięzcą konkursu fotograficznego „Wielkopolska Press Photo” zorganizowanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

SŁOWICZE kołédowanie / w // G ł o s W i e l k o p . (Wyd. 3). – 2004, nr 303, s. IX
Wspólny koncert Chóru Chłopięcego i Męskiego pod dyr. Stefana Stuligrosza i Zespołu Folklorystycznego „Cepelia”.

SMAK historii : wycieczka w nieznane / ELKA // G a z . P o z n . – 2005, nr 55, s. 9
Wycieczka „Poczuj – zimą – smak historii” zorganizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

STAŻ instruktora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu w niemieckiej bibliotece / Justyna Stoltmann-Prędką // B i b l i o t e - k a r z . – 2005, nr 3, s. 22-25

SZKICE i dobranocki: co nowego w bibliotece wojewódzkiej? / sw // G a z .
W y b o r . – 2005, nr 33, s. dod. Poznań, s. 7

Nowe plany i publikacje WBPiCAK w Poznaniu.

TE MIEJSKIE klejnoty: Leszno: promocja albumu „Wielkopolskie ratusze” / kz //
G ł o s W i e l k o p . (Wyd. 3). – 2005, nr 17, s. 11

Promocja książki wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIDOKI opuszczone // B i u l e t y n F o t o g r a f i c z n y . – 2005, nr 1, s. 42

Wystawa „Widoki opuszczone” grupy twórczej „od.do” zorganizowana
w WBPiCAK w Poznaniu.

WIDOKI opuszczone / ELKA // G a z . P o z n . – 2005, nr 18, s. 22

Wystawa fotograficzna grupy twórczej „od.do” zorganizowana przez
WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLANIE zamiast Cepelii / ap // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 14,
dod. Głos Poznaniaka, s. VIII

Zmiana nazwy Zespołu.

WIELKOPOLANIE zamiast Cepelii / ap // G ł o s W i e l k o p . (Wyd. 3). – 2005,
nr 14, s. VIII

Zmiana nazwy Zespołu Folklorystycznego „Cepelia” na Zespół Folklorystyczny „Wielkopolanie”.

WIELKOPOLSKA Press Photo 2004 / Andrzej Zygmuntowicz // B i u l e t y n
F o t o g r a f i c z n y . – 2005, nr 1, s. 36-37

Konkurs fotograficzny „Wielkopolska Press Photo 2004” zorganizowany
przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLSKA Press Photo: wystawa / BEZ // G a z . P o z n . – 2004,
nr 289, s. 8

Rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego zorganizowanego przez
WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLSKIE ratusze / Jur // T y g . N o w y . – 2005, nr 7, s. A12

Promocja albumu „Wielkopolskie ratusze”, wydanego przez WBPiCAK
w Poznaniu, zorganizowana w pilskiej bibliotece.

„WIELKOPOLSKIE ratusze” – praca zbiorowa pod redakcją Piotra Małuśkiewicza – wydawnictwo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu // *G a z . P o z n .* – 2004, nr 297, dod. Książka pod Choinkę s. C
Reklama książki wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLSKIE śpiewanie / paf // *Głos Wielkop.* (Wyd. 3). – 2005, nr 20, s. III

Koncert Chóru „Poznańskie Słowiki” pod dyr. Stefana Stuligrosza i Zespołu folklorystycznego „Wielkopolanie” (dawniej „Cepelia”) zorganizowany w Śremie przez WBPiCAK w Poznaniu w ramach cyklu „Wielkopolskie kołędowanie”.

WYCIECZKA u Arcybiskupa: Poznań bez tajemnic / ELKA // *G a z . P o z n .* – 2005, nr 31, s. 10

Wycieczka do Pałacu Arcybiskupiego na Ostrowie Tumskim zorganizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

WYCIECZKA z kołędą / ap // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 28, dod. *Głos Poznaniaka*, s. IX

Wycieczka w cyklu „Poznań bez tajemnic”.

WYDANE w Poznaniu: „Album widoków przedstawiających miejsca historyczne...” / SW // *G a z . W y b o r .* – 2005, nr 34, dod. *Poznań*, s. 2

Album wydany przez Wydawnictwo WBPiCAK.

Z KOŁĘDOWĄ nowiną / ap // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 30, dod. *Głos Poznaniaka*, s. IX

Wycieczka z cyklu „Poznań bez tajemnic” na Ostrów Tumski.

Z KRONIKI pilskiego ratusza / (mcz) // *Tyg. Nowy*. – 2005, nr 9, s. A15

Promocja albumu „Wielkopolskie ratusze”, wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu, zorganizowana w pilskim ratuszu przez PiMBP w Pile.

ZAŚPIEWAJMY razem: płyta z pastorałkami: jak pasterze składają hołd dzieciątku / wig // *Głos Wielkop.* – 2004, nr 299, s. VIII

Płyta nagrana przez Zespół Folklorystyczny „Cepelia”.

ZMIENILI nazwę: folklor / MAZ // *G a z . P o z n .* – 2005, nr 18, s. 5

Zmiana nazwy Zespołu Folklorystycznego „Cepelia Poznań” na Zespół Folklorystyczny „Wielkopolanie”.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Medal Młodej Sztuki** 2005 w dziedzinie literatury otrzymała *Ewa Rajewska* za sztukę tłumaczenia i krytykę literacką.
- **Nagrodę im. Kazimierza Wyki** za rok 2004 otrzymała *Teresa Walas* za książkę „Zrozumieć swój czas: kultura polska po komunizmie”.
- **Nagrodę Marszałka Województwa Wielkopolskiego** 2005 przyznano: *Emilii Waśniowskiej*, poetce, autorce książek dla dzieci; *Muzeum Zamek Górków* w Szamotułach i *Miejskiemu Centrum Kultury* w Czarnkowie.
- **Nagrodę Nowych Książek** za rok 2005 otrzymał *Ryszard Kapuściński* za książkę „Podróże z Herodotem”.
- **Nagrodę Paszport Polityki** w dziedzinie literatury za rok 2004 otrzymał *Sławomir Shuty*, autor książki „Zwał”.
- **Pierścień Mędrców Betlejemskich** 2005 przyznano *Antoniemu Liberze*, pisarzowi i tłumaczowi.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę National Book Award** 2004 otrzymała *Judy Blume*, autorka książek dla młodzieży.
- **Nagrodę Pulitzera** w 2004 roku w dziedzinie literatury otrzymał *Edward P. Jones* za powieść „Znany świat” (*The Known World*).

C. Zmarli

- **Susan Sontag** (28.12.2004), pisarka, publicystka i eseistka amerykańska.
- **Pierre Daninos** (7.01.2005), francuski dziennikarz i pisarz, autor powieści obyczajowych.
- **Arthur Miller** (10.02.2005), amerykański dramaturg.
- **Mario Luzi** (28.02.2005), poeta włoski.